

Annelies Verbeke

Spaste ryby

SEVERNÍ MOŘE

The translation of this book is funded by the Flemish Literature Fund
(Vlaams Fonds voor de Letteren - www.flemishliterature.be).

„Svítá, nový den už vstává,“ zpívala si Monique Champagne při koupání. Ve městě, kde bydlela, vzkvétal kulturní život, množství odpadků v ulicích se dařilo držet v mezích normy a množství srážek svádělo k nostalgii. Sem a tam se nějaký oslavenec oběsil na trámu či jakýsi nevyočitatelný domáci mazlíček pokousal dítě. To se však dělo jen málokdy. Štěstí se obvykle nevytrácelo tak razantně.

Zdálo se, že odpad ve vaně je ucpaný, ale nebylo to nic dramatického. „Svítá, nový den už vstává.“ Přece jen bylo prima, že už si zase zpívá.

Nalíčila se a oblékla, jako by jí čekalo něco důležitého. Rázným krokem si došla k pekaři a se zářivým úsměvem od něj převzala chleba. Cestou zpátky domů nastavila obličej jemnému mrholení a díky tomu spatřila, že se nad městem klene duha. „To je krása,“ prohodila sama k sobě.

Doma Monique pečlivě roztrídila prádlo na praní. Pro jistotu zkontrolovala cedulky, které kontrolovala pokaždé. Vyběhla po schodišti a brala schody po dvou. Psací stůl si uklidila ještě včera večer. Postavila na něj laptop, seběhla zase dolů a vyklidila myčku. Většina servisu nebyla původně jen její, ale teď už ano, teď ano. Poté srovnala kořenky ve skřínce nad sporákem podle velikosti a značky. A už byl čas na osvěžující projížďku na kole.

Že se jí to vůbec vždycky znova podaří, pomyslela si, zatímco bez zaváhání znovu a znovu roztáčela šlapky a přitom zhluboka vdechovala vůni smrků. Že se pokaždě

Copyright © Annelies Verbeke, 2009
Translation © Jana Pellarová, 2013
Cover and layout © Lucie Mrázová, 2013

ISBN 978-80-87497-19-7

přece jen dokáže postavit na nohy. Kdyby byla nábožen-
sky založená, věřila by v anděla strašného. Nad hlavou jí
táhl hejno divokých hus, a dokonce se zdálo, že kejhají.
Letěly směrem k duze, která se na modrém pozadí skvě-
la v ještě nádhernějších barvách než před chvílí.

Zpocená po té námaze se Monique ještě jednou vy-
koukala, a pak se pustila do vaření polévky. Nakrájela
zeleninu, z vegetariánského principu se vzdala válení
masových knedlíčků, nakrájela ještě více zeleniny a po-
malu jedla před prázdnou stránkou ve wordu, na kterou
nepřestávala zírat ještě dlouho poté, co polévku dojedla.
Civěla na bílou obrazovku jako belgický voják v Kábulu
k obzoru; nic se tam neobjevovalo, ale kdyby přece jen,
mohlo by to mít nepřátelské úmysly. A s nepřátelskými
úmysly nechtěla mít Monique nic společného. Inspirace
nepřicházela, smysl nové povídky se hledal jen těžko,
čtenáři byli netrpěliví, její konto se povážlivě tenčilo, ale
ona si trpělivě počká na něco krásného.

Mezitím, jako už mnoho předcházejících odpolední,
zabloudila očima až k zelené složce a knihám vyrovná-
ným na druhém konci jejího pracovního stolu ve tvaru L.
Vytáhla složku, položila si ji na klín a s velkou vážností
listovala výstřížky a vytištěnými webovými stránkami,
které v ní shromažďovala. Pak si povzdychla. Se stavem
ryb to šlo od desítky k pěti. Znovu si pročetla, jak se kaž-
dodenně roztahují tisíce kilometrů sítí, kterými se ze dna
moře seškrabuje neuvěřitelné množství ryb a nechtěné-
ho úlovku. Komerční rybolov ve velkém v posledních pa-
desáti letech způsobil úbytek devadesáti procent velkých
dravých ryb. Za pouhý rok se v Barentsově moři ulovilo
ilegálně více než sto tisíc tun tresek. V roce 2002 by se
celá populace tresek ze Severního moře vešla do střed-
ně velké rybářské lodi. Čtyřicet tisíc lidí přišlo o práci,
když byla z kanadských Grand Banks vylovena poslední

z těchto ryb. Téměř všechny jihoasijské korálové útesy
vylétely do povětří. Poté, co jim uřežou ploutve, házejí
lovci znetvořené žraloky zpět do moře. Evropská unie
ignoruje poslední šanci na záchranu tuňáka modrého
ve Středozemním moři. ICCAI, Mezinárodní komise pro
ochranu tuňáků v Atlantiku, byla výsměšně přejmenová-
na na Mezinárodní spiknutí pro výlov veškerých tuňáků.
Dotace obrovským rybářským flotilám lárou všechny
rekordy, stejně jako počet podvodných dohod o rybolov-
vu se zeměmi třetího světa. Akvakultura se ukazuje jako
velice sporné řešení. Tam, kde divocí lososi na cestě do
moře proplují kolem chovných lososů, jsou celé popu-
lace zdecimovány infekcemi. Jedna třetina všech ulove-
ných divoce žijících ryb se používá jako krmivo pro ryby
chované v zajetí. Z celkového suchozemského povrchu
je chráněno jedenáct procent, z celkové plochy moří jen
půl procenta. Denně je zabito tři sta padesát milionů ryb
pro lidskou spotřebu. Pokud bude nadměrný lov pokračovat
současným tempem, pak v polovině tohoto století
dojde k vyčerpání veškerých zásob ryb.

Většinu nashromážděných článků si už Monique pře-
četla. Sotva se však začetla do stati pojednávající o eutro-
fizaci moří, zazvonil telefon.

„Mluvím s paní Champagne osobně?“ chtěl vědět ne-
známý mužský hlas.

Monique přisvědčila, že je to skutečně ona.

„Dobrý den, paní Champagne. Volám vám kvůli jedné
nabídce. Možná se vám nejdřív bude zdát zvláštní, ale
přesto bych vás rád požádal o pár minut vašeho času,
abych vám ji mohl vložít, protože si myslím, doufám, že
by vás to mohlo zajímat.“

Monique tušila, že ten člověk nejspíš patří k nějaké
telefonické společnosti a že by s ní rád udělal anketu
týkající se její spotřeby tabáku. Anebo se chystal přijít

s nějakou šlehou nabídkou v souvislosti s jejím povoláním. V minulosti už jí, spisovatelce, nabízel, aby se účastnila všelijakých kvízů a programů, v nichž by měla jako dobrodružka a rádobý populární osoba někde v pralesi nebo na ledovci pózovat před kamerou. Chtěla po ní, aby literárně, avšak zadarmo, doprovázela jízdu veteránů či plivání při ochutnávkách vína. Už už si tedy chystala své „bohužel, v té době-zrovna něco mám“.

„Četl jsem váš novinový článek, tedy článek, vaši lyrickou pasáž – nebo jak bych to měl nazvat... o rybách a jejich nádměrném lovu. Bylo to moc krásné. I když krásné... spíše trefné. Četl jsem ho několikrát za sebou a říkal jsem si: ano, to je ono... ano, tohle nám, vědcům, chybí, tedy většinou. Nezlobte se, ještě jsem se ani nepředstavil. Jmenuju se Sven Nootjes. Pracuji v IVZR, to je Institut pro výzkum zemědělství a rybolovu. Jak jistě sama víte.“

„Ano,“ přisvědčila Monique. Zamlouvalo se jí, že ten muž vychází z přesvědčení, že ona to ví. Zamlouvalo se jí, že jí chce něco navrhnout vědec. „A cože vám to přesně chybí?“ zjišťovala zdvořile.

„Jak to myslíte?“ zeptal se Nootjes, na okamžik vyvedený z míry. „Ach tak, ve vědě! Ano, ve vědě! Ve vědeckých kruzích je to všechno takové suchopárné, paní Champane. A pozor, ta vážnost je zde na místě. To musí být. Ale samozřejmě že existují i výjimky. Nedávno jsem se účastnil přednášky o učební kapacitě vran, přednášel to jeden mladý biolog, jak on se jen jmenuje, možná jste to viděla, je to i na YouTube, no ale to je nakonec jedno. Chci říct, že váš článek má něco, co potřebujeme, a sice emoce.“

Ono poslední slovo vyslovil velmi cituplně, alespoň Monique to tak připadalo, až se začala sama sebe ptát, jestli se má radovat, nebo se ohradit. Emoce nebyly při psaní nikdy jejím cílem, alespoň ne ve své syrové, ne-

opracované podobě. Chápala ovšem, že se v souvislosti s článkem o rybách, který byl výsledkem jejího posledního útoku na klávesnici, skutečně dalo mluvit o citech.

„Cestujete ráda?“ zeptal se muž.

Monique přisvědčila. Nabídl jí, že by mohla navštívit několik evropských měst a při té příležitosti vystoupit se svým článkem na kongresech o rybách. Měla to být jakási parenteze.

„A ty kongresy o rybách, ty se organizují často?“ chtěla vědět Monique.

„Ale jistě!“ Její nevědomost Sveta Nootjese poněkud zarazila. Začal vypočítávat všechny maritimní konference a přednášky, kterých se on sám kdy účastnil, přísně akademické záležitosti i akce pro širší veřejnost. A že jich bylo. O náklady na její cesty a nocleh se prý podělí dvě organizace a třetí jí prý zajistí příslušnou zážít.

„A ode mě se očekává něco jako příspěvek na veselou notu?“ ujišťovala se Monique. Ve chvíli, kdy vypustila z úst slovo „nota“, zadoufala, že v tom Nootjes nebude spatřovat narážku na své jméno.

„No, veselá nota bych tomu zrovna neříkal,“ odvětil, „spíše emocionální.“

Nootjes vyslovil naději, že vystoupení Monique bude specifickým přínosem k zlepšení stavu tuňáků. O tuňácích by se v jejím článku rád dočetl ještě něco více, ovšem neopomněl zdůraznit, že se jedná více méně o jeho osobní, byť opodstatněný zájem.

„Udělám, co bude v mých silách.“ Monique si dala záležet, aby jí v hlase zazněl úsměv.

„Znamená to tedy ‚ano‘? A nechcete alespoň předem vědět, kdy se to má konat?“ I Nootjes se slyšitelně usmíval.

„Tak rychle, jak to jen půjde,“ vyhrkla Monique téměř bujaře.

„Příští týden v Tallinnu!“ kontroval okamžitě Nootjes s ulehčením.

Přesně tohle potřebovala: boj za spásu ryb. Bude z ní nová výzva. A potřebný. Ta vyhlídka ji naplňovala takovým odhodláním a nadějí, že se rozhodla, že se to musí oslavit ve velkém stylu.

Na internetu našla fotografii hejna pavích oček, která vypadala jak vystrojená na báli. Tělíčka z mohéru, hedvábná a skla, s flitry a zlatem, ploutve jako boa, ocasy jako drahocenné štetce. Monique měla za to, že žádná jiná vyobrazení lépe nespojuje námět ryb a oslav. Zelenými písmeny přes ně vyfukala datum, hodinu a svou adresu a dále pokyny jako: „nenoste květiny ani věnce“ a „téma/oblečení: ryby/moře“. Připojila i citát Johna L. Cullineye: „Světová moře jsou poslední velkou divočinou, jedinou ještě existující hranicí člověka na zemi a možná zároveň poslední šancí, aby ukázal, že je rozumnou bytostí.“ Pozvánku poslala na třicet devět e-mailových adres a asi desetkrát obyčejnou poštou.

Čas, který jí odděloval od oslavy a následného odjezdu, vyplnila Monique intenzivním studiem různých druhů tuňáka a jeho nepřírozených nepřátel. Nootjes jí ještě několikrát zavolal, aby jí upřesnil pár detailů ohledně cesty.

Ve skutečnosti už před měsícem věděla, že toto bude její další směr. Článek pro noviny psala s maximálním úsilím, i když si teprve teď uvědomovala, jak málo tehdy o svém tématu věděla. Čím více toho přečetla, tím poslednější byla svým ekologickým posláním. Slova, kterým se až doposud vyhýbala – výstražný signál, konečná fáze, lepší svět –, se jí během studia vnucovala stále víc a víc. Hirozilo, že moře, oceány a řeky budou totálně vyloveny. A v těchto prázdných mořích spatřovala Monique Cham-

pagne konec veškerého života na zemi, neboť právě v moři život začal. Už se viděla potopená v mokré prázdnotě, obklopená zemí bez života. Domnívala se, že je čas, aby někdo něco zásadního podnikl, a vzhledem k tomu, že se již nezanedbatelná menšina o něco pokoušela, cítila vinu za to, že ona sama jim doposavad pomoc neposkytla. Je pravda, že už několikrát zkazila lidem chuť, když si v restauraci objednali mořského tvora ze sloupečku „raději ne“ podle rybiho průvodce Světového fondu na ochranu přírody, ale o mnoho dál její aktivismus nezašel.

Ne zcela v souladu s onou náruživou zaujatostí lepší budoucnosti bylo její nadšení, se kterým mezi jednotlivými výpravami za poznáním tlačila nákupní vozík mezi regály v samoobsluze. Ještě jednou a naposledy, jak sama sobě namlouvala, si málem přivodila kýlu zvedáním bas s pivem a kartonových krabic plných lahvi vína, přičemž hluboce dumala o pokrmech, které by její hosty stimulovaly k tomu, aby se nasyceni, ale nepřezřání vrhli na taneční parket.

Představa, že se jedná o večírek na rozloučenou, jí vřháněla nesmazatelný úsměv do tváře. Ten nemizel ani ve chvílích, když jí dolní část vozíku podruhé způsobila modřinu na holeni nebo když jí dveře kufru od auta praštily při nakládání do hlavy. Náhodný kolemjdoucí se raději vyděšeně díval někam jinam.

Při vaření si Monique Champagne prozpěvovala slágy nahanané během druhé světové války, které do jednoho pojednávaly o lásce. Zpívala stále hlasitěji, vysoko, nízko i brumendem. Namáhala si hlas až na hranici možnosti, takže se jí občas sevřelo hrdlo a vydalo ze sebe jen bolestivý chrapot. Tehdy se rukama špinavými od mouky chápala šálku horkého čaje, který si uvařila, a kloktala tak dlouho, až jí hlas opět poslouchal, a pak pokračovala v hnětení i ve zpěvu.

Monique Champagne byla na oslavy machr. Nesla si to ve vlnku už z domova; pro ostatní jen to nejlepší, perfekcionismus, konfety. Hodinu a půl před příchodem prvních hostů měla všechno pod kontrolou. Teplé předkrmy čekaly na roštu v troubě, až se rozpálí, počítadlo z cherry rajčátek a kuliček mozzarellly odpočívalo v lednici obklopené vegetariánskými jednohubkami a CD-přehrávač příkladně sahal po dalším disku navozujícím atmosféru. Monique věnovala poslední pohled girlandám z modrých papírových rybek, které se od naleštěné knihovny táhly do všech rohů obývacího pokoje. Poté se urychleně odebrala do koupelny.

Dám si krátkou koupel, předsevzala si. Pod vodou osahávala své vyhublé tělo jako zklamany řezník. Dříve bývala svalnatější, pevnější. Musí s tím zase rychle něco začít dělat. Jízda na kole nestačí. V první řadě jde přece o to, aby vypadala zdravě.

Poté, co si Monique spláchlá kondicionér z vlasů, podržela si na chvíli hlavici sprchy mezi nohama. Ničeho se nedotkla a ke své velké úlevě si nemusela ani nic představit. Zurčivý a nepřetržitý proud vody ji dovedl až k vrcholu; rozpínání, dmutí, vlhko. Tváře jí skoro ani nestačily zčervenat. Když si pak na závěr vzdychla, jen jedinou malou vlnku se roztránila o okraj vany, to bylo všechno. Plná života, pomyslela si Monique souhlasně.

Čtvrt hodiny před avizovaným začátkem zazvonil zvonek. Jen v punčochách a pouze s jedním namalovaným okem spěchala ke dveřím. Před ní stanuli Jan a An, kteří kombinací svých jmen považovali za tak banální, že si rádi nechávali říkat Jean a Nana, což jim ovšem okolí splnilo jen málokdy. Miminku v autosedadle, kterou rozrazil dveře, dali jméno Adolf. Podle nich bylo už opět morálně přijatelné, přesto však ještě velmi nezvyklé. Jan a An měly oba na krku řetěz z nedbale navlečených muší, mezi

plenkami vylovili dva zmuchlané námořnické kloboučky a nasadili si je na hlavu.

„No jo, jsme tu dřív, protože Dolfík se probudil,“ vysvětlil jí Jan.

„Takže jsme se nestihli pořádně převléknout a bude me taky muset poměrně brzo odejít, promiň,“ dodala s omluvou v hlase An, jako by čekala, že jí Monique vrazí pár pohlavků.

Monique sice nechápala logiku jejich sdělení, ale vinu dávala sama sobě.

„Žádný problém, pojdte dál, ten ale vyrostl, jo, děkuju moc,“ mumlala během výměny uvítacích polibků a radostných pohledů na dítě a na vinětu lahve s vínem. Poté přišla s omluvami na řadu ona. Nebyla ještě úplně hotová. Pro vysvětlení ukázala na své jedno nenamalované oko, což Janovi připomnělo Malcolm McDowella v *Mechanickém pomeranči*. Monique a An se smíchem souhlasily. An se domnívala, že to hostitelce sluší a že má hezké šaty a že má taky hezkou barvu vlasů. Poté, co rodičům nalila něco k pití, oblékla si Monique kostým tuňáka, který si vyrobila minulý večer. „Strašně hezký převlek,“ domnívala se An.

Když zapnula troubu, ozval se zvonek znovu, provázen naléhavým Dolfíkovým křikem. Za dveřmi stál Diederik, kterého očekávala jako prvního hosta, protože Diederik vždycky chodil první. Možná ho trochu zdrželo, než si na oko nasadil černou pásku. Vzhledem k tomu, že jinak nic z jeho oblečení mořského lupiče nepřipomínalo, evokovala páska přes oko spíše ošetření u očního lékaře.

„Přišel jsem pozdě?“ ptal se vyplašeně, když zaslechl hlasy Jana a An.

Monique ho uklidnila.

„Všechno nejlepší k narozeninám,“ vyhrkl Diederik stísněně, načež jí předal knihu zabalenou v novinovém papíře.

Monique mu přátelsky objasnila, že si neměl dělat škodu, že nemá narozineniny, že se jedná jen o večírek na rozloučenou. To byla pro Diederika velká rána; byl to už sedmý večírek na rozloučenou za poslední měsíc, a vždycky šlo o lidi, co pro něj moc znamenali. Někteří z nich oslavovali emigraci, ale většina měla rakovinu, a pro ně to byl pravděpodobně poslední večírek. Zatímco ho poslouchala, hlačila Monique Diederika útěšně po rameni. Věděla dobře, s kým má tu čest. Lži, které si vymýšlel, byly rok od roku květnatější a tragičtější. Často se stávalo, že se dojal až k slzám neštěstím, které si sám vymyslel. Toulhle svou úchylkou odradil mnoho lidí. Monique cítila potřebu vymazat si ho ze života, ale nedokázala najít ten správný okamžik pro přerušování kontaktů. Mlčela dokonce i ve chvíli, kdy si všimla, jak jí Diederik lepší holuba z nosu pod desku jídelního stolu.

Většina přítomných žen a jeden muž byli převlečení za uchvacující mořské víly. Dál napočítala dvě chobotničky, jednu obrovskou škebli, něco s mušličkami, jednoho kraba a čtyři lovce krevet. Uprostřed přeplněného obývacího pokoje praskla Diederikovi gumička na pásce přes oko. Monique pustila hudbu hlasitěji a roznášela po pokoji jeden tucet plný sklenic a dobrot za druhým. Všude navazovala krátké rozhovory končící smíchem.

„Poslyš,“ oslovila ji jedna ustaraná mořská víla a zaryla své dlouhé nehty do převleku tuňáka, „vypadáš unaveně. Zvládáš to?“

Monique jí ujistila, že se jí daří dobře, a zasmála se. Mořská víla však chtěla vědět, jestli to myslí vážně, jestli se jí vážně vede dobře. Když se kolem ní Monique chtěla s uklidňujícím mrknutím oka protáhnout, odchytila ji jiná mořská víla.

„Monique,“ spustila tahle, „vážně bych s tebou neměla. Jsi fakt neuvěřitelně silná.“

„Ale já to považuju za privilegium, že můžu lidi po celé Evropě informovat o tristním stavu ryb.“

Mořská víla zamumlala, že tohle zrovna nemyslela.

Jeden z rybářů položil ruku na pravou tuňákovu ploutev.

„Hlavně se nenech moc ovlivňovat téma hysterickými ekoteroristama.“

Podle něj měl dostat svěrací kazajku každý, kdo nevěří, že člověk vždycky a včas najde správné řešení. Jeho mořská víla mu nenápadně dupla na nohu. Pochopil nárazku.

„Ty jsi strašně hodná holka,“ řekl Monique. „A hodný lidi musej bejt na světě taky.“

Přesto ale trval na tom, aby přiznala, že ryby jsou primitivní tvorové. Pro někoho, jehož paměť je tak krátká, že si při plavání v akváriu pokaždé myslí, že se ocitl v novém světě, je „primitivní“ to správné označení.

Okolní smích ustal, když viděli, jak se Monique tváří.

„To o té paměti je jen hloupá báchořka,“ vyjela na něj. „Když se jim podaří uniknout, nelapnou ryby už nikdy podruhé po červu na háčku. A že jsou ‚primitivní‘, to taky není pravda. Pořád ještě jsou to tvorové nejlépe přizpůsobení pro život pod vodou.“ Byla tak rozčilená, že všem kolem ní nezbyvalo nic jiného než přikyvovat. Někdo z nich zamumlal tiše a souhlasně: „Darwinismus, že jo?“

„Viděla jsi teď někdy Thomase?“ vyzvídala další mořská víla. Byla toho večera už pátá, kdo Monique tuto otázku položil.

„Ne!“ odsekla jí Monique.

Někdo, kdo cítil, že je okamžitě třeba změnit téma hovoru, chtěl vědět, jestli pracuje na něčem novém. Na nové knize, to měl na mysli, nehledě na stavy ryb. Monique rozčileně odpověděla, že už není žádná spisovatelka. S literaturou jednou provždy skončila, stejně jako se čtením.

Zatímco se dříve celá léta nutila přecíst minimálně jednu beletristickou knihu za týden, přičemž střídala klasiky a novou fikci, teď si už četla jen a jen o rybách. Ve skutočnosti byly ryby v říši zvířat vyvrženci, tvorové, s nimiž evidentně nikdo nedokázal soucítit. Dokonce i mnoho takzvaných vegetariánů jedlo ryby.

„Ryby se nedají jen tak snadno pozorovat. Nevydávají žádné zvuky, které by lidi mohli slyšet, a neprojevují žádné výrazy obličje nebo držení těla, z nichž bychom mohli vyčíst strach nebo bolest. To ale neznamená, že ryba tohle všechno necítí!“

Monique mluvila stále zapáleněji.

„Ne, samozřejmě že ne,“ ozvala se mořská víla patříčí k rybáři. Její soucit byl tak intenzivní, až byl skoro hmatatelný. „I ryba něco cítí.“ Kousla se do rtu a dojatě a významně se zadívala na svého milence.

„Monique,“ ozvala se obří škeble, i když jí nebylo zrovna dobře rozumět, „kdybys potřebovala, na nás se můžeš vždycky obrátit.“

Uprostřed místnosti tančily chobotnice. Když kolem nich Monique procházela, poprvé od svého příchodu se od sebe odtrhly rty a snažily se hostitelku přesvědčit, aby si taky trochu vyhodila z kopytka. Monique jim poděkovala, pochválila je, že tak projevují svou lásku a v duchu si říkala, jestli už má vyhodit ty olezlé tousty, co stály na konferenčním stole. Krab, kterého přivedla jedna kamarádka a který Monique celý večer říkal „princezno“, chtěl vědět, jestli by neměla k pití něco ostřejšího než jen víno. Monique vytáhla lahev drahé whisky, kterou od koho dostala a kterou zase ona chtěla někomu dát darem. Ukázalo se, že je to ten druh, který se klidně může vylít.

Po zbytek noci se ploužila podél zdi svého plného domu a nechala se objímat každým, kdo cítil tu potřebu. Hosté zůstávali. Měli se dobře nebo na to čekali. Sklenky

padaly z parapetu, jména se zapomínala, rozhovory opakovaly. Jeden bývalý spolužák vyprostil ramena ze sevřené ní něčí paže, kdosi se drbal déle než normálně, žena na jehlových podpatcích neustále drmolila: „Já jsem ráda, že už mám třicátku za sebou, ty ne? Proč ne? To já jo, tohle je přece mnohem lepší? Proč ne? Já myslím, že jo. Já jsem fakt ráda, že už mám třicátku za sebou!“

„Jasně, dobrý, ale já už léta tvrdím, že házená je úchylka,“ opáčil její protějšek.

Tohle je věk, kdy hrozí, že se z blázinka stane blázen, pomyslela si Monique.

Spatřila Diederika, jak zasmušile zírá na papírové řetězy. Zeptala se ho, co mu schází.

„Všechno!“ zařval Diederik, aby přehlušil hudbu. Chvilí to vypadalo, že tentokrát nebude následovat smyšlená historka. Pak pokračoval: „Vem si jen tyhle girlandy. Můj otec je navrhl. Bohužel si je ale nenechal patentovat. Umřel v chudobě. Moje mláďi mohlo vypadat úplně jinak.“

Monique mu podala pivo, které měl Diederik vlastně odmítnout, vzhledem k tomu, že se dříve toho večera chlubil alergií na alkohol.

Monique se diskrétně otočila kolem své osy, velice pomalu, aby nebylo nápadné, že to dělá kvůli tomu, aby se pořádně rozhlédla. Tamhle se ústa smála tak, že odhalovala zuby zbarvené červeným vínem, tady se rudý nos zavrtával do zpoceného poprsí. Nezdálo se, že by její přátelé byli nešťastní. Monique k nim skoro vždy dokázala přistupovat se srdcem na dlani a výměnou za to se jí kamarádi již několikrát postarali o vítané rozptýlení. Přesto však věděla, že je po dnešní noci nebude postrádat. Ani na chvíli.

Dlouho a nehnutě pozorovala pozvánku s živorodkami pavími očky, kterou v mnoha exemplářích rozvěsila

po zdi. Chvilí se jí zdálo, že se rybky polekané a zmatené rozprchly na všechny strany. Ne, tak to není, ony tančí, usmyslela si posléze Monique. Napodobují ohňostroje. Rozhodně to nevypadalo, že by prchaly před bombovým útokem na bále.

Ve čtvrt na šest ráno se večírek najednou sesypal, přece jen o něco dříve, než Monique očekávala. Bylo jí nápadné, jak jí všichni hosté bez rozdílu při loučení přáli, aby se jí vedlo lépe. Jen to úplně nejlepší, aby byla nejšťastnější na celém světě, šileně moc radosti. Nebralo to konce. Jedna mořská víla jí kladla na srdce: „Užívej si, Monique, užívej si,“ a dívka se ni přitom tak významně, až se Monique chvilí domnívala, že ta žena používá nějakou šifru a myslí tím něco úplně jiného, něco nesmírně významného, co jí ovšem uniká.

Rovněž v likvidaci následků oslav byla Monique Champagne přeborník. Nikdy s úklidem nečekala až do příštího dne. Někdy ji dokonce tak těšilo vylévat zbytky piva a zhasínat čajové svíčky, až si říkala, jestli tuto část vlastně tajně nepovažuje za vrchol toho všeho. Sviékla si tuňáci převlek. Potom obrátila dnem vzhůru šest popelníků a dvě mísy se zbytky brambůrků nad papírovým ubrusem, do kterého tu směs popela a papírky posléze zabalila. Skoro jako dárek pro nepřítel, pomyslela si, když tu papírovou kouli držela v ruce. Než ji konečně hodila do odpadkového koše, pobíhala s ní ještě chvíli po bytě a nebyla schopna se s ní rozloučit.

Přesto se však tentokrát nepustila hned do vytírání ulepených podlah. Ze zapomenutého balíčku vytáhla poslední cigaretu. Ačkoli před rokem a půl s kouřením skončila, inhalovala teď tak hluboce, jak to jen šlo. Když dokouřila, rozběhla se temným rámem v gumových holičkách k autu. Chtěla pozdravit svého budoucího spo-

jence. Chtěla spatřit moře. Bylo odsud jen třičtvrtěho-diny jízdy.

Nejprve si Monique přečetla, co bylo napsáno na vnitřní straně oroseného předního skla na straně spolujezdce: „Monička kytička“. To už tu musí být dlouho, pomyslela si, když urputně otírala sklo. Drobounkou prasklinkou tiše pískal vítr. Znělo to až neskutečně, jako by někdo ten zvuk napodoboval.

Zaparkovala u sochy v přímořském městečku, kde už ale spoň dvacet let nebyla. Budovy s výhledem na nábreží tu byly tak šeredné, že se k nim člověk musel hned otočit zády. Však to také Monique okamžitě udělala. Vydala se opačným směrem, za zapomenutým polorozpadlým dráhem, kterého vítr unášel k vodě. Ani záblesk svítání, ani stopy po dni.

Už zapomněla, do jaké šířky se tu táhne pláž. Anebo se jí to jen zdálo, protože tady byla sama. Jiskřivě černá voda, která hladila tmavý písek, stále ustupovala, dál a dál od břehu. Monique si představovala setkání s přílivem, očekávala, že Severní moře se k ní pohrne jako divoké dítě, které má radost, že ji vidí. Odlivu žádnou symbolickou hodnotu nepřipisovala. Neočekávala předem žádný vděk od tohoto moře, z něhož ústřice, modroploutví tuňáci i dva metry dlouhé tresky vymizeli už před stoly, od tohoto moře plného lodí, rybářů, těžebních plošin, větrných mlýnů a hluku, moře, z něhož se těžil písek a do něhož se vyváželo bahno, moře, z něhož si svůj díl urvali vojáci i turisté, do kterého se vyhazovaly mrtvé ryby a kde se to na dně hemžilo kabelovým vedením. Moře si jizvy svých vysilujících zkušeností ponese s sebou, ale nevykrvácí nadobro. Obroda, o to tady jde, byla si Monique Champagne jistá. Ta myšlenka jí sevřela srdlo. Obroda.

Jsem ti k službám, pomyslela si, a poté, co se ještě jednou ujistila, že široko daleko není ani živáčka, poklekla do mokrého písku a nahlas opakovala hlubokým, ospalým hlasem, jako by se právě probírala ze sna: „Jsem ti k službám.“ Ačkoli se hluboce styděla za tento přehnaný a málo vědecký moment prozíření, považovala přesto za nutné, aby zůstala a zírala na moře a oblohu, dokud se nevyjasní. Vítr jí cuchal vlasy do malých, pevných uzlíků a ona měla jistě v pohledu čosi poetického.

BALTSKÉ MOŘE

Monique Champagne tiskla čelo k zaoblené hraně okénka v kabině letadla a dívala se na blížící se vodu, o níž věděla, že obsahuje velké množství polychlorovaných bifenyliů a dioxinů. Nedávno byla schválena novela zákona, která umožňovala, aby baltské ryby s povoleným vyšším obsahem jedovatých látek než kdekoli jinde mohly být i nadále prodávány na finském a švédském trhu. Z toho bude v budoucnosti ve Skandinávii určitě spousta rakoviny.

Zajímalo by ji, zda by mohla vidět celé Baltské moře, kdyby jí ve výhledu nebránily mraky. Na mapě Evropy vypadal Finský záliv jako hlaveň zbraně, kterou v ruce drží lehce předkloněný muž, zkrroušeně se šourající vpřed.

Za doprovodu zpěvné estonštiny šumící z reproduktorů dovedl pilot svůj stroj až k hladkému přistání. Monique poskočilo srdce, když se kola dotkla betonu. Během jízdy po přistávací dráze jí krev v žilách proudila ve zrychleném tempu. Samotnou ji překvapila příjemná nervozita, patří jí k někomu, kdo se nebojí budoucnosti, k někomu, kdo se těší na nepopsané stránky v kalendáři.

A pak to přece jen přišlo. Těsně než prošla posuvnými dveřmi v příletové hale, zadoufala Monique Champagne na kratičky, palčivý okamžik, že tu na ni navzdory vší logice bude čekat on – Thomas.

Rozhlédla se dokola rozzlobená sama na sebe. Babička objala vnoučka, skupina sportovně vypadajících žen se s máváním rozptýlila po prostoru. Malý širokoplecí muž se pomalu zvedl z lavičky. Nerozhodně natočil papírovou desku jejím směrem, takže si mohla přečíst: 8TH CONGRESS OF ICHTHYOLOGY, TALLINN. Monique se uvolnila.

„The writer,“ řekl muž na půl úst. Zamumlal ještě něco, co možná bylo jeho jméno, ale to už mu Monique nerozuměla.

Chtěl jí vzít kufr, ale bránila se, že to zvládne sama. Nenaléhal a vydal se k východu.

„Je těžký, protože odtud cestuji ještě dál,“ sdělila mu Monique, když nakládala její zavazadlo na zadní sedadlo. Muž krátce odpovídal, že to ví, takže její slova vyzněla spíše jako omluva. Nebo úrážka. Nezdálo se, že by mu kufr připadal těžký.

Už jeli nějakou chvíli mlčky ulicemi Tallinnu, když se Monique vzdala naděje, že se jí podaří vymyslet něco vhodného, jak prolomit mlčení.

„Dnes odpoledne přijede Marko Reinikainen,“ pronesl muž nakonec.

„Aha, to je dobře,“ odpověděla Monique. Znala to jméno, jen si ho nedokázala hned zařadit, dokud si nevzpomněla, že četla nějaký článek od Reinikaina. Byl to Fin.

„Bojuje za tresky!“ zvolala.

Estonec zaparkoval vůz na kraji ulice a dlouho se na ni díval šedomodrýma, poněkud vodnatýma očima.

„Kdo?“

„Reinikainen?“ Monique se snažila, seč mohla, aby to jméno vyslovila s klidem.

„Jo,“ přitakal muž. „Za tresky. Kromě jiného.“

Protože vůz stál, mělo nové ticho poněkud tíživější efekt. Muž se pomalu pohládl po bradě a pak se jal cosi seškrabávat z předního skla. Monique si všimla, že stojí kousíček od hotelu.

„Už jsme tu?“ zeptala se.

Muž přikývl.

U přepážky obdržela klíč a složku s informacemi o kongresu. Ve výtahu stáli tři tiší lidé se stejnou složkou, kte-

rou si všichni paží tiskli na břicho. Monique to přišlo legrační. Následovala jejich příklada.

Malý dvoulůžkový pokoj měl výhled na parkoviště. Na protější zdi seděl velký racek a působil dojmem, že o němčem hluboce přemýšlí. Světle modré nebe se za opeřením vyjímalo jako jednoduchý akvarel.

Posadila se na postel a začala se probírat informacemi. Její příspěvek byl naplánován na příští den odpoledne. *Monique Champagne, Belgium: A literary interlude...* Ty tři tečky měly pravděpodobně zdůraznit nezvyklost literárního intermezza na ichtyologickém kongresu a vytvořit kolem něho nádech tajemna. Monique se však vkrádala do duše myšlenka, že tu ještě něco chybí. Něco jako skeptické: „To jsme tedy zvědávi...“ – či prostě: „Nebo tak něco...“

Jak velice vybočuje z řady, jí naplno došlo až ve chvíli, když si přečetla názvy ostatních příspěvků. Reinikainen například měl po dobu jedné hodiny navazovat na svůj výzkum minulých let, především pak na studie s názvem *Příjem a akumulace rozpuštěného, radioaktivního modularinu v zooplanktonu Baltského moře* (2003) a *Trofický přenos toxinů cyanobakterií ze zooplanktonu na planktonožravé ryby: důsledky pro potěr štiky a drobné koryše* (2005). Monique si vzpomněla na svůj převlek za tuňáka. V těch názvech bylo i pár slov, kterým rozuměla. Z článku věhlasného biologa, který si před několika měsíci přečetla, věděla, že některé části Baltského moře prohlásil za ekologicky mrtvé. Život zde vymřel, protože sem proudilo příliš mnoho oceánské vody a to zase nějakým způsobem souviselo s táním na pólech a se zvýšením dna v dánské úžině Kattegat. A s chaluhami a s jedem, ano, ty v té historce také hrály významnou roli, o tom se brzy dozví víc. Touha po poznání je krásná vlastnost, pomyslela si Monique nejistě. Rozhodla se, že už raději půjde čekat na mikrobus, který jí měl dopravit až ke kongresovému centru.

Recepční na ni už z dálky gestikulovala, aby si klíč nechala u sebe. Na chodníku před hotelem – byla tu první – ji najednou napadl překlad slova „pike“. Štika. Bledě modrou oblohou nad domy poletovalo ještě více racků. Než si to stačila uvědomit, začala si Monique broukat neurčitou melodii. Jak příznačné na začátku jejího prvního kongresu o rybách. Před rokem jeden americký výzkumník objevil, že člověk za svou schopnost mluvit vděčí předkovi žabohlavce vrčivého, který před čtyřmi sty miliony let lákal samičky do hnízda broukáním a bručením. Monique již mnohokrát využila pokročilejší formy komunikace. Přesto se jí za ta léta podařilo vyslovit nebo zaslechnout slova, která by raději nahradila broukáním.

Tichý hovor společtujících ji poněkud uklidnil. Pozorovala střechy osobních automobilů, šošolky cyklistů, ozdobené okenní rámy, děti jdoucí za ruku. Přesvědčovala sama sebe, že tohle všechno zanikne, pokud nezasáhne.

U dalšího hotelu nastoupili do mikrobusu další rybí experti. Někteří biologové se vzájemně znali a zdravili. Monique si s dámou s plnými nadry, která seděla vedle ní, nevyprávěla ještě ani slovo. Ve chvíli, kdy ta žena vyskočila, aby své vnady přitiskla na prsa jiné robustní dámy, nabídl jí Monique, že si vymění místo, aby si přítelkyně mohly sednout spolu. Přestože její návrh odmítly, nepřestávaly ve štěbetání. Po celý zbytek cesty se Monique tiskla co nejvíce dozadu, protože měla strach, aby hlavou neuvízla mezi čtyřmi obrovskými prsy.

Naštěstí nejeli daleko. Před kongresovým centrem stálo ještě pár dalších mikrobusů.

Reinikainova přednáška byla zajímavá. Monique sice zdaleka nechápala všechno, ale díky tomu, že si zapiso-

vala každé slovo, doufala, že se jí daří pochopit alespoň základní myšlenky a terminologii.

„Vy si to všechno píšete?“ zeptal se muž s německým přízvukem sedící vedle ní. Nechával si na jedné straně hlavy růst zbytek vlasů a ten si pak česal přes pleš. Muži, kteří tohle dělají, vymírají ještě rychleji než tuňáci.

„Já se tak líp soustředím,“ zaseptala Monique jako odpověď a doufala, že tím rozhovor skončí.

„Odkud jste?“ chtěl vědět.

„Z Belgie.“

„Vážně? Z Belgie?“

Monique si nechtěla povídat o své zemi. Ani o Rakousku, odkud byl zase on. Znala tento druh rozhovorů, při nichž docházelo k výměně banalit o národech a jejich příslušnících. Banality se pak následně potvrzovaly, vracely nebo korigovaly. Tento druh zájmu už déle předstírat nedokázala. A navíc mezitím přišla o pár minut Reinikainenových úvah.

„Pokud to nebude vadit, ráda bych ještě chvíli poslouchala,“ řekla s co možná největší trpělivostí v hlase. „Nejsem vědec a musím opravdu dávat pozor, abych ho mohla sledovat.“

Jakmile se Rakušan dozvěděl, že Monique patří do světa jiné profese, byla jeho zvědavost podnícena ještě víc, ale dokázal se přinutit, aby chápavě pokýval hlavou a obrátil se opět k Reinikainenovi.

Ten den seděl u večere šikmo proti ní. Tenké dlouhé vlasy, které si tak odborně lakem na vlasy přilepil k holé lebce, se mezitím zvedly jako víko od šlapacího odpadkového koše. Nebude dlouho trvat a tohle víko mu bude horizontálně viset u spánku jako šošolka jiného muže, obráceného nohama vzhůru.

Při moutníku se žena sedící vedle Monique zeptala, jestli ona je tou spisovatelkou. Rakušanovi se rozzářily

oči. Monique zdůraznila, že svět literatury už opustila. V posledních měsících se zabývá výhradně texty o ry-
bách. Články určenými pro nejšířší veřejnost začínají
a suchopárnými statemi pro pár zasvěcenců konče. Ač-
koli ji úsilí, které při tom musí vyvinout, občas zatěžuje,
postupem doby stále více touží po statistikách, výsled-
cích a číselných údajích. Dříve značnou část svého času
věnovala problematizování fiktivních situací. Na základě
charakterologických výkřepků navrhovala papírové lidi
a dlouho si pohrávala s rytmickými a stylistickými sklá-
dankami. Teď nemůže pochopit, proč to vlastně dělala
a co to světu přineslo dobrého. Nyní jí připadá mnohem
smysluplnější poukazovat na problémy, na kruté pravdy,
dokládané novými a novými důkazy. Je přece tisíckrát
důležitější objasňovat lidem význam ryb než zas a znova
psát o osamělosti a touze.

„Takovou kariéru ale přece nemůžete jen tak vzdát?“
Rakušan vykřikl tak vášnivě, až se k němu obrátili všech-
ny pohledy. Nervózně si začal hrát s kávovou lžičkou
a zamumlal: „Řekl bych.“

Spolusedící se opatrně informovali, jakéže romány to
vlastně napsala. Monique odpověděla souhrmně a zalha-
la, že nic z toho, co vytvořila, nebylo přeloženo. Doufala,
že nikoho nenapadne, aby její jméno podrobil zkoumání
pomocí internetu. Útrpně naslouchala hovoru o nezapo-
menutelných čtenářských zážitcích, který se rozproudil
u jedné části stolu. Kolegové chtěli vědět, zda četla před-
ní dánské, norské, polské a litevské autory, a reagovali
potěšeně či zklamaně podle toho, jaká byla její odpověď.

Většina spolustolovníků se přiznala, že v posledních
letech se ke čtení fikce vůbec nedostala. Měli děti, povin-
nosti a rušné životy, vážně se s tím nedalo nic dělat, zbý-
val jim prostor jen pro realitu. Monique několikrát zdů-
raznila, že není žádný důvod, proč by se měli omlouvat.

„Můj bývalý také nikdy nečetl fikci,“ prohlásila ke své-
mu překvapení. Tohle bylo něco z minula, co dříve často
opakovala, ovšem v přítomném čase a se slovy „můj
přítel“, a někdy dokonce „můj muž“ místo „můj bývalý“.
Místo, kudy se toto slovo dralo hrdlem ven, jí začalo po-
znenáhlu natékat.

„Ten můj čte až moc,“ prohlásila žena na druhém kon-
ci stolu.

Ozval se smích a někdo se Monique zeptal, jestli se její
přítel právě proto stal bývalým.

„Samozřejmě,“ odpověděla s hranou vážností a smích
zesílil. Někdo jiný se zeptal, zda ve svých knihách často
používá humor.

Když konečně přešli na Reinikainovu nepřítomnost
u večere a dostali se až k Baltskému moři, Monique se
už hovoru neúčastnila. Zdálo se, že Rakušan se jí chce
zeptat na něco důležitého, ale nakonec chtěl jen vědět,
jestli jí chutnal zákusek.

Před hotelem řekl: „Ještě jsem se ani nepředstavil.
Jmenuju se Oskar.“ Rychle jí stiskl ruku a zmizel v otáč-
cích dveřích, jako by před něčím prchal.

Svět nebyl nikdy tak starý jako dnes. A pro mě to platí
taky, pomyslela si Monique Champagne ve stavu mezi
sněním a bděním.

Teprve když otevřela oči, dokázala si vybavit pokoj,
hotel, město. Rovněž spatřila, jak se k ní z okenního pa-
rapetu blíží tlustá, pomalá moucha. Kolébavě, vyzývavě
nízko a s temným bzučením jí masařka proletěla kolem
pravého ucha. Monique se po ní ani neohnala. Obrátila
se k ohmatanému sešitu na nočním stolku s vášnivos-
tí, která dříve patřivala milenci. Hodila ho na polštář,
sklonila se k němu a listovala jím až k první nepopsané
stránce. Pak si poznamenala: „Svět nebyl nikdy tak starý

jako dnes.“ Tečka. Použije tuhle větu, až bude zase mluvit o rybách.

Monique se zachumlala do županu. Na náprsní kapsičce se skvělo logo hotelu. Tenhle kus oděvu už před ní pravděpodobně nosilo mnoho lidí, ale když se nosem zabořila do límce, cítila jen prášek na prani. Roztáhla závesy. Na parkovišti se zrovna míjeli tři muži; dva z nich se pozdravili. Estonci nastoupili do aut, aniž by si jí všimli. O něco dále viděla Monique kus gigantického zdiva, které chránilo obyvatelstvo již celá staletí před útoky. Obranné opevnění, pomyslela si Monique. Nevěděla však, co si s tímto souslovím má počít, a tak ho nechala viset ve vzduchu, který zdaleka nebyl tak barevný jako den předtím. V tomto městě nikdy dřív nebyla.

Zatímco zírala z okna, zapnul se radiobudík, který si včera večer vyladila na BBC World. Polekaně se otočila, když v tom se pokoj naplnil halasným rozhovorem.

„A cítíš se díky tomu šťastná?“ vyzvídal moderátor. V telefonu se zachichotala jakási žena. Monique v duchu odpovéděla, že taďy nejde o štěstí, ale o nasazení, a rádio vypnula.

Vanu tu měli jako pro milence, jak si všimla. Odtok byl uprostřed. Vany s odtokovým otvorem na jedné straně jsou dělané tak, aby v nich mohl sedět jen jeden člověk. Anebo aby se hádal s milenci, kteří vždycky chtěli sedět na té pohodlnější straně. Monique se nehádala. Rozhodla se, že si dá sprchu. Sprchování vyžadovalo méně pitné vody, méně času a méně vzpomínek. Samé výhody.

Když se sušila, stála k zrcadlu obrácená zády, vyňbala se očnůmu kontaktu s vlastním obrazem při čištění ní zubů. Rutinní činnosti nevyžadují ani pozornost, ani analýzu, to Monique věděla. Stačí, když se jich každodenně zhostíte nebo si je odškrtnete na nedůležitých seznamech.

Na čisté spodní prádlo si natáhla obléčení, které na sobě měla už včera. Potom se posadila na postel. Ložní prádlo na druhé straně tu leželo tak nehnuté a neposkvrněné, že se ho bála být jen dotknout. Protože snídání se měla začít podávat teprve za půl hodiny, začala se probírat poznámkami ve svém sešitě. Pokaždé, když to udělala, padl jí zrak nejprve na slovo „tuňák“. Tuňák tlustým písmem, třikrát podtrženo, a pod tím: „zcela na vrcholu evolučního žebříčku ryb – 80 km/h – každoročně přelave Atlantský oceán – teplokrevný – nadměrný rybolov modroploutvého tuňáka ve Středozemním moři – v západní části Atlantského oceánu hrozí vymření – lodi lovící košilkovými nevodý – ilegální lov“. Stará poznámka, ale taková, která by v jejím současném projevu zasluhovala více pozornosti. O tuňákovi se nesmí mlčet, domnívala se Monique Champagne. Modroploutvý tuňák a lidooopi jsou nejhroženějšími živočišnými druhy, jak zrovna nedávno zveřejnil Světový fond na ochranu přírody. Tuto informaci si dala do rámečku. Masařka, která před chvílí Monique probudila nárazem do obličeje, jí na závěr druhého líného okruhu přistála na rameni. Monique se ji pokusila setřást, ale zdálo se, že mouše se to houpání líbí. Cítila, jak jí tvoreček krátce zabzučel v prstech, a pak ho smetla z ramene na zem. Tam zůstala moucha ležet. Monique si nemohla pomoci. Nabídla třepajícím se nožkám oporu v podobě dolní strany sešitu. Když se na něj moucha vyšplhala, přepadl jí pocit hnusu. Otevřela okno a moucha roztáhla křídla.

Cestou dolů se o výtah musela dělit s rakouským biologem, kterého podezřívala, že tu na ni čekal. Tiskl si na prsa hnědou ošoupanou aktovku a vlasy se mu opět podařilo zkrotit. Monique by zajímalo, jak dlouho mu úprava vlasů trvá a na co myslí, když se jí věnuje. Zda proklíná své geny, každé ráno zas a znova.

„Vída, paní spisovatelka!“ zvolal, když vstoupila dovnitř.
„Ahoj, Oskare,“ odušila Monique. Tlačítko vedle nápisu *breakfast room* už stiskl, jak si všimla.

„Tak co?“ chtěl vědět Oskar, načež naznačil pohybem, jako by hrál na piano.

„Co máš přesně na mysli?“ zeptala se Monique, když ty buclaté prstíky zpomalily.

„Vážně už nic nepíšeš?“

„Ne.“

„Ale máš to přece ještě v plánu? Někdy?“

„Věnuji se svému příspěvku o rybách.“

„Ty na tom ještě něco měníš? Ale vzdýt to bylo prima. Takové osvěžující. Četl jsem to.“

„Kde?“

„Na internetu. V nizozemštině, takže jsem nepochopil úplně všechno, ale...“

„Pořád to chce upravovat,“ odpověděla Monique odměřeně. Udivilo ji, že četl její článek. Raději ani nechtěla vědět, zda také shromažďoval informace o ní.

„Takže ty nepracuješ na žádném novém románu?“

Zavrtěla hlavou a uvažovala, zda nemá proklouznout rozevíracími se dveřmi výtahu a co nejrychleji utíkat od tohoto muže pryč. Mohl za to dojem, který v lidech budila. Vypadala, že jí lze až příliš snadno oslovit, že je příliš neškodná. Nikdo z ní neměl strach. Místo aby od něj utekla, doprovodila Monique Oskara do jídelny, ochromená jeho neohrabaností, jeho vlasy.

Až na pár chtivých důchodců byli první, kteří si vzali talířek z vyrovnané hraničky. Ještě byl teplý. Oskar se vrhl na nádobu s omeletou a poté na teplé fazole v rajčatové omáčce. Monique se omezila na müsli s jogurtem. Když si všimla, jak rakouský biolog toužebně zírá na mísu s uzeným lososem, poznamenala, že se jistě nejedná o pacifického lososa ze Spojených států amerických nebo

západního pobřeží Kanady. Určitě to nebyl losos s nálepkou Rady pro správu moří. Přistížen pokýval hlavou a jen nerad si z mísky s ovocem uloupł banán.

„A ty ještě někdy jíš ryby?“ zeptal se Oskar a okamžitě dodal: „Mám na mysli nezávadné ryby, samozřejmě.“

„Ne, nikdy,“ odpověděla Monique.

„Ani tilapie?“

„Ne.“

„Ty jsou možná nejlepší.“

„Ne všechny tilapie jsou v pořádku.“

„Určitě ne.“

Ríkali si, kam si mají sednout. Kdyby tu byla sama, vyhledala by si Monique nějaký nenápadný kout snídaňové jídelny. Teď si však vybrala konec jednoho dlouhého stolu. Zbytek přednášejících ubytovaných v tomto hotelu se k nim tak mohl snadno připojit.

„A o čem je tvoje přednáška?“ zeptala se svého spolustolovníka. Hlavním cílem její otázky bylo mu alespoň na chvíli zabránit v srkání fazolí.

„Vážně to chceš vědět?“ Zdálo se, že překvapení nehraje.

Monique povzbudivě pokývala hlavou.

„Syntéza DNA následkem vystavení těžkým kovům ve varlatech ostrouna obecného.“

„Zajímavé,“ řekla Monique, a když na ni Oskar pohlédl poněkud nejistě, dodala: „Ne, vážně.“ A snažila se to myslet co nejuprávněji. Tohle je dobrý člověk. Spojuje je společný boj. Skutečnost, že se právě hrbí nad talířem a hltá vejce, nehraje žádnou roli. A stejně tak jeho obdivné pohledy, kterými ji častuje, zatímco přežvýkuje. A už vůbec ne to, že tento výjev je opakováním včerejšího večera.

Monique krátce zamávala na obrovitou blondýnu, která vedle ní včera seděla u večere. Žena ji však neviděla, na

celé kolo se smála do mobilního telefonu, který si držela u ucha, a veselým krokem opustila jídelnu.

„Kávu?“ zeptala se otráveně dívka v bílé zástěře. Nepozorovaně se přišourala k jejich stolu.

Monique k ní pozdvihla šálek. Děvče jí ho vytrhlo z ruky a umanutě ho zase položilo na talířek. Teprve pak jí nalilo.

Monique zamumlala: „Promiňte.“

Omlouvala se často. Omlouvala se, když si neslyšně říhla nebo když sama sebe přistihla, jak si poklepává prsty. „Párdón,“ říkala domácím zvířatům, o něž zakopla, či okrajům postelí, o které si ukopla palce u nohou. Omlouvala se, když se k ní někdo neprávem choval nezdvořile, když se jí dotkl nebo když ji opustil.

„Káča jedna drzá. Vůbec ses jí neměla omlouvat.“ Oskarovy oči jí zkoumaly ještě zvědavěji než předtím. Až to téměř hraničilo s drzostí. Vypadal jako někdo, kdo za rozpalenými rty skrývá palčivou otázku.

Monique zatoužila po tom, aby byla sama zpátky v anonymním pokoji. Káva byla ovšem příliš horká, než aby ji dokázala vypít rychle. Čekala tedy a pozorovala, jak se mezinárodní biologická společnost kapku po kapce rozptyluje kolem stolu.

Zrovna když chtěla vstát, prohlásil Oskar: „Já jsem také napsal román.“

„Skutečně?“

Přirozeně, že chtěl, aby se ho zeptala, o čem, ale Monique ani necekla. To raději srkání než obrat hovorů tímto směrem.

„Není to samozřejmě žádný Musil,“ pokračoval Oskar, „ale bylo by mi ctí, kdyby sis ho přečetla. Neznám žádného jiného spisovatele.“

Monique mu chtěla připomenout, že ji také nezná, a ještě jednou zopakovat, že ona už se psaní nevěnuje,

ale on vzápětí dodal: „A tvoje romány náhodou přeložené jsou. Četl jsem je.“

„Ale,“ podivila se Monique. A kdy je četl? Předstíral snad včera jen, že o tom, že je spisovatelka, slyší poprvé?

„Ani nevím, jestli je to dobře přeloženo,“ řekla pak. V tu chvíli jí něco napadlo. Až příliš nadšeně dodala: „Ostatně já německy nečtu. A ten rukopis...“

„Zajistil jsem si anglickou verzi, pro americký trh. Rukousko rozhodně není mým konečným cílem.“ Oskar se rozzářil. Monique začínala tušit, že tu má co do činění s plachým megalomanem.

„Poslyš,“ začala opatrně, „ani já nejsem žádný Musil, s psaním jsem skončila. A v posuzování nejsem zrovna dobrá.“

Stiskl rty a náruživě hrábl po aktovce, jako by se z ní chystal vytáhnout zbraň, kterou celou jídelnu promění v bitevní pole. Místo toho jí pod nos vrazil štos papírů. Hromádka nebyla nijak tlustá, všimla si Monique, spíš tak novela.

„Uděláš to pro mě?“ Ptal se tak žadonivým tónem, že svazek rychle popadla a jenom doufala, že se tím na chvíli uklidní.

„Tohle chce čas,“ řekla. „Nemám tušení, kdy ti budu schopná sdělit svůj komentář. Můžu ti napsat e-mail?“

„Ale ne, e-mail nebude nutný,“ ujišťoval ji Oskar. „Vždyť se zakrátko zase uvidíme na dalším ichtyologickém kongresu, že?“

Monique váhavě pokývala hlavou a Oskar si s úlevou oddechl.

Zpátky na pokoji Monique nedokázala vyhodit Oskarův rukopis do odpadkového koše, i když ho už držela nad ním. Nechtěně ji totiž zalila vlna soucitu, když si povšimla

autorova příjmení. Jmenoval se Wanker. Oskar Wanker. Však si říkala, že si všimla, jak se pár účastníků kongresu uškíblo nad jeho jmenovkou. Nad svým jménem vytušil Oskar hůlkovým písmem: SNĚHULÁKEM ZE VNITŘ. Monique rozčilovalo, že ji titul zaujal. Jako kompromis položila rukopis na zem vedle odpadkového koše. S polděchem se znova posadila na postel.

Kvůli svému váhání nastoupila do mikrobusu až jako poslední. Potlačila nutkání se omluvit a tvářila se, že nevidí, že jí Oskar vzadu drží místo.

O něco později ho minula cestou ke vchodu označeným vlajkami a transparenty, na nichž bylo možno číst 8TH CONGRESS OF ICHTHYOLOGY, TALLINN. Monique byla nervózní a říkala si, proč se vlastně Nootjes domnívá, že vědecké kruhy potřebují více emocí. Měla mu položit více kritických otázek. Je dost dobře možné, že se její příspěvek bude některým biologům zdát plytký a pošetilý. Vědci byli jen málokdy zvědaví na literární úvahy. A Monique to chápala.

Doufala, že ji vědecký svět přijme s otevřenou náručí, stejně jako ona přijala vědecký svět. Ale i kdyby se tak nestalo, plánovala si odvážně, i kdyby došlo na kolektivní zívání, smích či nadávky, i tak se nevzdá a ve jménu ryb bude pokračovat. Na místě dospěla k rozhodnutí, že je vedle meditativního studia odhodlaná i k cíleným, nebezpečným akcím. Nedělá to koneckonců sama pro sebe.

Lidé,

Monique si rozložila papíry, které použije jako oporu páteři, po řečnickém pultíku. Váhala, zda nemá svůj příspěvek za těchto okolností začít raději oslovením „vážené vědci“, ale nakonec přece jen zůstala u souhrnného

„lidé“. Vždyť toto oslovení zmenšovalo odstup mezi ní a publikem. Posluchači zaplnili sotva desetinu auditoria, ale to Monique nemrzelo. Vzhledem k tomu, že se konalo několik přednášek najednou, by ji nepřekvapil ani prázdný sál.

...zapomeňte na svůj domov. Zapomeňte na hračky, které se vám rozbitly v dětských ručkách, a na filmy sledované zas a znova. Zapomeňte na svou vládu a na všechna hlavní města, která jste se naučili nazpaměť. Nechte náklady ležet v supermarketu, nemyslete na selhávající kuchyňské spotřebiče, roztrhejte sružené pojištění domácnosti. Sedněte na vlak. Na kufry zapomeňte. Vystupte. Na vlak zapomeňte. Chodte. Zapomeňte svůj jazyk. Obratle pohled k obzoru. Dojděte k moři. Vejděte do moře. Potopte se.

Vybavte si vodu, tvořící pozadí, na němž se odvíjí váš život. Jak jste buclatou dětskou nožkou stoupli na vlnku, jak proud divoké řeky unášel nafukovací matraci i s vámi, jak jste oblázky házeli žabky po klidné hladině jezera. Vybavte si, jak jste ji hledali na každé ze svých cest. Jak jste se před spaním nebo před odjezdem na letiště ještě chtěli jít podívat na moře. Vybavte si, jak jste se líbali pod vodou. Vybavte si, jak vám poskočilo srdce, když jste za listovím, za dunou objevili vodopád. Voda je to jediné, co stojí za zapamatování. Vodou jste tvořeni, z vody jste vyšli a k vodě se vždy toužíte vrátit. Nezapomněli jste na ni. Potopte se.

Před tři sta šedesáti pěti miliony let vylezl na břeh tiktalík. Ryba s nohama, startovní výstřel pro život zvířát na zemi. Hleďte ho v kůstkách svých rukou, uloženího v genech, schovaného v kůži na oblčejí a krku. Zabořte se nohama do mokrého písku, protřete rukama oblohu nad hlavou. Pohněte prsty, jako byste něco chtěli očarovat, rozchýbejte si palce na nohou, ať se zahřejí. Zatněte zuby,

co vám ještě zbyly. Zaposlouchajte se do vln a poděkujte strukturám, které vzešly z druhého oblouku žaberního. Sledujte stopu svých kostí – vede k moři. I ve vás žije ryba. Potopte se. Neboť dnes vám voda chybí. Dnes jste ambuloctus, tvor pozemský, který se stal velrybou a vrátil se do moře. Plavte rybám v ústrety. Potopte se.

Stríďteje slanou a sladkou vodu. Plujte s makrelami, podrbejte dvoumetrovou tresku obecnou na hřbetní ploutvi, sledujte tresku bezvousou. Dívejte se ode dna, jak vám nad hlavou proplouvá hejno šprotů, pohladte si lan-gustu, udělejte pár-bublinek pro radost platýse. Válejte sudy s parmici nebo s tuňákem. Rozvalte se na prostorném okrouhlém hřbetu rejnoka. Kráčeje po úbočích podmořských hor až do říše temna a chladu, třepotajících se chapadel, zářících plesových rób, oslňujících hrudek želatiny, těl jako lunaparky. Ponořte se hlouběji.

Žraloci bez ploutví krvácejí a umírají na vybagrovaném dně. Ryby jako vedlejší úlovy končí nabodnuté na ostrých hranách. Želvy se zamotávají do sítí. Jed a dynamit likvidují ty nejbohatší korálové útesy. Existuje software, jak vyhledat poslední hejno tuňáků, ale není žádná metoda, jak ryby probudit zpět k životu. Zmar zasahuje i nejhlubší hlubinu. Ale člověk loví ještě hlouběji, dále, více. Rybáři chodí k volbám, ryby ne.

Život vznikl v moři. Moře jsou téměř prázdná. Tohle je závěr; konečná.

Odvratte svůj konec. Spaste ryby, svět a sami sebe. Potopte se.

Během přednášky pro Monique slova zkapalněla a publikum přestalo existovat. Teď, když se ze svého podvodního transu opět vyhrabala na souš, dívala se na své posluchače poněkud zmateně. Zdálo se, že si nejsou zcela jisti, zda její příspěvek trávající sotva pět minut je již u konce.

potlesk se rozbíhal pomalu, ale nabíral na síle a trval poměrně dlouho.

„Děkuji vám,“ pronesla Monique Champagne. Prudce se uklonila, přičemž hlavou lehce nabrala mikrofon, a vedlejšími dveřmi vedle řečnického pultíku spěchala z pódia. Šlo to docela dobře, říkala si. Byla ráda, že na konec ke svému textu nic nedodala a na poslední chvíli dokonce kousiček vyškrtla.

Protože ostatní přednášky ještě běžely naplno a ona nijak nestála o konfrontaci s vlastními posluchači, vyšla Monique z budovy ven až na ulici. Měla žízeň, ale nenašla žádný obchod s nápoji. Posadila se proto na lavičku na autobusové zastávce. Ignorovala pomalu brzdicí autobusy, vykouřila pět cigaret po sobě a dívala se do nebe. V jednom z těch oblaků byla zabalená želva. Lepší mrak než zapomenutá rybářská síť, říkala si Monique. Někdy mošské želvy ještě léta žily s onou přízračnou sítí kolem sebe, ale ta je stále více mrzačila, nikdy už ji nedokázaly setřást a nakonec jim přivodila smrt. „Přízračné síť“. To slovní spojení ji zasáhlo, měla pocit, že je zná. Jako by co si vysvětlovalo. Monique si je pečlivě zapsala do sešitu.

Když se pomalu procházkovým krokem vracela zpět do kongresového centra, dohnala ji jakási žena s milimetrovým porostem na hlavě. Popadla Monique za rameno, překvapeně si ji k sobě otočila a hleděla na ni s nakloněnou hlavou a maximálně nadšeným výrazem. Šáša, bylo to první, co Monique napadlo.

„Ty jsi tu taky?“ zvolala žena.

„No, ahoj!“ zareagovala Monique. Tušila, že si tu s ní opět pohrává její špatná paměť na obličje. Jestlipak tahle téměř holohlavá žena dříve nosila delší vlasy?

„Jak se máš?“ zeptala se žena. Mluvila anglicky s přízvukem, který nebylo možné hned přesně určit.

„Fajn,“ odpověděla Monique s úsměvem, „a co ty?“
„Dobře. A co to tvoje maličké?“

„Pořád maličké,“ vykroutila se Monique.

Neměla žádně maličké a s touto ženou jí nic nepojilo. Úsměv na tváři druhé ženy přešel do záchvatu kašle. Poznámala, že se Monique ani trochu nezměnila, a dokonce tvrdila, že jí hrozně chyběl Moničin humor.

Monique s plachým úsměvem ukázala na kongresovou budovu a prohlásila, že už bohužel musí jít.

„Vyrazíš dnes večer do města?“

„Musím zítřka ráno hrozně brzy vstávat,“ zkoušela to Monique. Žena se však dívala tak zklamaně, že hned dodala: „Tak na jednu.“

Žena jí podrobně popsala cestu do vinárny a Monique přikývla. Slíbila, že tam dorazí večer v devět hodin. Žena se potom znovu rozkašlala a hubovala, že musí okamžitě přestat s kouřením. Monique přisvědčila, že to platí i pro ni.

„Fakt, ty jsi zase začala?“ vyhrkla její spolubesednice.

„Po roce a půl,“ odpověděla Monique naprosto podle pravdy.

Pak obě konstatovaly, že je to škoda, a na rozloučenou se políbily na obě tváře.

„Tak dneska večer, Stefanie!“ zavrkala ještě žena.

Během přednášky s názvem „Dopady vystavení subletální koncentraci vodního roztoku amoniaku a hypoxie na pohybové návyky pstruha obecného“ pocítila Monique hluboké zklamání sama nad sebou. Nedařilo se jí udržet pozornost u slov přednášejícího profesora déle než pět po sobě následujících vteřin. Poznámky v sešitě se omezily na jediné podtržené slovo „pstruh“. Nijak ji neuklidňovalo, že napočítala tři posluchače, u nichž hrozilo, že jejich chrápání přehluší tichý, monotónní hlas řeč-

níka a že bylo mnoho dalších, kteří sváděli zuřivý, avšak marný boj s padajícími víčky. Rozčilovalo ji, že rovněž Oskarovo dýchání – přišel si sednout k ní – znělo stále hlasitěji. Tohle přece nemohlo být cílem ichtyologického kongresu. Během její přednášky nechrápal nikdo, to je-
diné ji utěšovalo.

V myšlenkách se zas a znova vracela k neznámé ženě, která jí před chvílí oslovila. Patřila snad také ke skupině vědců? Její dvojnice Stefanie, za kterou ji neznámá považovala, budila v Monique zvědavost. Říkala si, zda je Stefanie šťastná. A kdyby náhodou Thomas potkal Stefanie na ulici, zda by si myslel, že je to Monique. Zda by jí zastavil. Zda by si uvědomil, jak moc mu chybí.

Při těchto představách se Monique mimoriádně silně zahryzla do plnicího pera. Uvědomila si to až ve chvíli, kdy ucítila, jak jí do pusy proudí černý inkoust. Samozřejmě, že neměla po ruce nic, čím by to utřela. Probudila Oskara, který ze sebe setřásl překvapení a rozbalil lososové růžový papírový kapesníček, který jí pokorně podal.

Mezi dvěma přednáškami se Monique snažila na toaletě u umyvadla tu pohromu napravit. Očistila se a opláchlala inkoust, jak jen to šlo. Chuť mýdla v ústech, které se nemohla zbavit, si naprosto zasloužila. Neměla na něj myslet.

V následující hodině a půl si pilně zapisovala všechno, co představitel Světového fondu na ochranu zvířat sděloval slušně zaplněnému auditoriu. „Akvakultura je přijatelná pouze v určitých podobách, přesto mnoho nebezpečí,“ poznamenala si. Pod to si ke každé odrážce napsala jednu nevhodnou chuť ryb. Znovu si podtrhla slovo tuňák, neboť dopad chovu tuňáka byl nejzávažnější.

V mikrobuse cestou zpátky do hotelu jí jakýsi muž – nejspíš Turek, jak se domnívala – poblahopřál k přednášce. Zdála se mu poetická, ale dost krátká. „Prodlužte to,“

doporučil jí. Monique tupě přikyvovala a nic na to neřekla. Nevadilo jí, že jí už žádný jiný posluchač neřekl, že se mu její příspěvek líbil. Dokonce ani Oskar ne. Říkala si, jestli má zavolat Nootjesovi a jaké první dojmy by mu v tom případě měla nastínit.

Na ten večer nebyla zajištěna společná večeře. To se jí hodilo. Monique neměla hlad. Pomaloučku vyfukovala cigaretový kouř skulinkou v okně pokoje pro nekuřáky k strnávajícímu se nebi, nastavila si budík na následující den a znovu si pročítala své poznámky. Jak se tak snažila, aby si z polštářů na posteli uhnětla pohodlnou pohovku, opřela se nechtěně o dálkový ovladač televize, která hned naskočila. Na obrazovce hltala Nigella Lawson vlastnoručně připravené carpaccio z tuňáka. Následně ze sebe vydala vzrušený sten, aby bylo jasné, jak ji vyhnutím ohrožená ryba eroticky dráždí. Ty čarodějnice jedna, pomyslela si Monique Champagne. V návalu vzteku Nigellu přepnula. Upřeně pak zírala na jakýsi seriál, dokud se nezačala děsit nahrávky smíchu v pozadí, znějícího stále více jako by se mnoho čtverečních metrů skla tříštilo na droboučké kousky.

Za deset minut ji žena domnívající se, že je Stefanie, bude očekávat v tallinské vinárně.

Monique Champagne přemýšlela o večerní procházce k moři, ale nejistá vzdálenost, čerstvý vítr a ubývající denní světlo ji od toho zrazovaly. Obula si boty, pak si je zase zula a nakonec ji vlastní nerozhodnost namíchla natolik, že opustila místnost oblečená příliš nalahko a ve velkém spěchu.

Na ulici zírala do plánku, který dostala od recepční, a trásla se přitom po celém těle. Ušla sotva sto metrů jedním směrem a už ten labyrint ulic rozbalovala a studovala znovu. Vrátila se, mapu strčila do batůžku a zeptala se na cestu kolemjdoucího.

Nešla ještě nijak dlouho, když na jednom štítě četla MIHKEL'S WINEBAR. Váhavě přešla přes přechod. Blízko okna, kterým nahlížela dovnitř, seděla ona žena. Hned si Monique nevěšila, protože byla právě plně zaujata svým mobilním telefonem. Pravidpodobně si kontrolovala, kolik minut už čeká. Když náhle zvedla hlavu, nemohla Monique už nic dělat. I ona na ni tedy vesele zamávala a vešla dovnitř.

„Už jsem ti chtěla psát esemesku,“ pronesla žena po někud káravě, když se Monique posadila naproti ní.

„Mám jiné telefonní číslo.“ Monique překvapilo, s jakým klidem jí diktovala číslice. Stefani se zatím volat nebude!

„Třicet dva?“ Obočí ženy naproti ní se zavlnilo jako tlustá housenka.

„Už třiatřicet,“ opravila ji Monique.

„Ale ne, mezinárodní předčíslí tvého telefonního čísla. Ty už nebydlíš v Nizozemsku?“

„V Belgii. Přestěhovala jsem se,“ řekla Monique.

Zpočátku nerada, ale posléze stále obsírněji vysvětlovala své fiktivní stěhování. Pořád ještě ani nevěděla, jak se tato žena jmenuje a jak dobře se zná se skutečnou Stefanií. Monique Champagne už sice romány nepsala, ale čím více se nořila do životních peripetií, které si sama pro sebe vymyslela, tím jí srdce bušilo rychleji. Všechno se tak dařilo. Až nemravně měšťácké, to její štěstí, ale zdálo se, že ženě na druhé straně stolu se právě tohle líbí. Stefaniin přítel, ze kterého se mezitím stal její muž, si našel práci v Belgii. Mají tam lepší školy. Malému tam bude lépe. Jejich nový dům zní smíchem.

„Vlastně jsem si tě nikdy neuměla představit s manželem a dítětem. Ale když jsem tě před pěti lety viděla tak zamilovanou a když pak loni přišlo to oznámení o narození miminka, pomyslela jsem si: Stefanie se našla. A jak se teď daří Leonovi?“

Monique z jejích slov nevyrozuměla, zda Leon je Stefaniin muž, nebo syn.

„Nikdy jsem ještě nikoho tak nemilovala jako svého muže a své dítě,“ prohlásila. „Hrozně mě to změnilo.“

Lícila, jak se jí její muž pořád líbí, jako ho považuje za plného života. Jak si to spolu užívají, především když cestují, ale i doma, když on ji lechtá a ona dráždí jeho tolik citlivé bradavky kostičkou ledu. Jak moc oba dva milují svoje miminko. Co všechno miminko dokáže.

Zdál se, že ženě na rozdíl od Monique nepřipadá divné, že se vyhýbá křestním jménům a že stále mluví o „mém muži“ a „mém dítěti“.

„Žes mě hned poznala,“ pronesla pak tiše, „to jsem nečekala. S těmi mými vlasy.“

Omluvně si přejela po trávniku na hlavě. Má smutek, pomyslela si Monique. Předtím si toho nevsimla.

„Sluší ti to. A taky je to praktické,“ řekla bych.“

Žena si krátce odfoukla nosem a řekla: „Bylo to prostě takové zoufalé gesto.“

Opuštěná, pomyslela si Monique. V úvahu připadalo i úmrtí.

„Co se stalo?“ zeptala se.

„Nemám teď zrovna nejlepší období. Rozvod a tak. Musela jsem se sem táhnout a raději se vyhýbám slavnostním večerům a podobným akcím.“

Jako by chtěla zahnat zbytek svého příběhu, zamávala žena zamítavě rukama. Vstala a ukázala na prázdnou sklenici své spoustolovnice.

„Ještě jednou totéž,“ zamumlala Monique.

Pohlédla na svou novou známou přes dvě sklenky char-donnay.

„Pojďme se bavit o rybách,“ prohlásila Monique.

Jakmile se žena zasmála, byla mnohem krásnější.

Zbytek rozhovoru vynesl na světlo tři důležité body. Čtvrt hodinky před tím, než lokál opustily, přišla Moni-

que na to, že se žena jmenuje Michaela. „Říkala jsem si: musíš zůstat vzhůru, Michaelo,“ vyprávěla, když se bavily o jedné uspávající přednášce. Jednoznačným odkazem na zemi jejího původu sice toto jméno nebylo, ale Monique que tipovala východní Evropu. Odpovídal by tomu i její přízvuk.

Vedle toho se ukázalo, že Michaela a Stefanie si padly do oka už před mnoha lety v Seville, kde obě dvě jeden rok studovaly. „Byly jsme tenkrát ještě tak mladé,“ povzděchla si Michaela a Monique s našpuleny rty přisvědčila. Poté pronesla Michaela se vztyčeným prstem ještě cosi vášnivého ve španělštině a Monique, která tento jazyk neovládala, bouchla pěstí do stolu a přisvědčila: „Sí!“ Načež se obě rozesmály.

Žena označila za nevídané, že sem Stefanie pozvali z rábdoby literárních důvodů, ale zřejmě jí to nepřipadalo zas až tak neuvěřitelné. Stefanie byla podle ní schopná mnohého. Že Michaela je mořskou bioložkou, mohla Monique snadno vytušit. O tresce věděla úplně všechno. Že na ni pravděpodobně ještě někdy narazí na budoucích kongresech, to jí došlo až teď. Nepřipouštěla si žádný pocit odporu nebo nadšení a snažila se celé téhle historii nepřikládat velký význam. O ryby tu nakonec nešlo.

Výpravily se toho večera ještě do přístavu, jako kamarádky, a dívaly se na osvětlené lodě v dáli. Monique vždycky ráda beze slova postávala u vody a chtěla do sebe ještě v tichosti vstřebat vzdouvající se Baltské moře. Mluvení v sobě ostatně skrývalo četná rizika pro její falešnou identitu. Přesto po straně sledovala Michaelu a cítila nutkavou potřebu jí něco povídat. Mohla to říct. „Já nejsem Stefanie. A nevím, kdo jsi ty.“ Okamžitě a nezvratitelně. Jedna možnost. Anebo něco pravdivého, přičem by se neprojevovaly žádné emoce. Další možnost. „Tři sta sedmdesát sedm krychlových kilometrů vody,“ řekla nakonec.

Michaela si popotáhla pletenou čepici dozadu a usmála se. „To není tak moc, na moře.“

Zůstanu Stefanií, pomyslela si Monique.

„Myslíš, že to někdy skončí?“ zeptala se Michaela po někud šelmovskysky.

„Co?“

„Svět. Lidstvo.“

„Samozřejmě,“ přisvědčila Monique. „Až budou moře prázdná.“

„To je to, proč jsi tady?“

„Chtěla bych ten konec odvrátit, ano,“ přikývla Monique. „Myslím si, že svět nesmí zaniknout. Že život se musí předávat dál a dál.“ Zdálo se, že svou vážnost přenesla i na Michaelu.

„Když jsem dřív něco podobného prohlásila, říkala jsi mi, že jsem snílek. Usilovala jsi o kariéru v chemickém průmyslu!“ tvrdila Michaela. „Vážně ses hodně změnila. A na druhou stranu zase ne.“

Zdálo se, že osvětlené lodě jsou pořád na stejném místě.

„Pojd,“ řekla Monique, „půjdem.“

Michaela se rozloučila několika slovy o šťastném shledání. Poté následovalo objetí, které Monique nenechalo chladnou. Bylo jí příjemné být Stefanií a zdálo se jí o něžných mořských hvězdících.

Následujícího rána nastoupila Monique odpočatá do taxíku směrem letišti Tallinn.

Řidič, který nevypadal jako Estonec, vzdychal stále hlasitěji. Vypadalo to, jako by ho rušilo, že se Monique mlčky dívá ven v naději, že mezi věžáky ještě zachytí poslední odlesk Baltského moře.

„Máte děti?“ zeptal se nahlas.

„Ne,“ odvětila Monique.

„Já si to myslím,“ řekl tak kousavě, až se k němu Monique vyděšeně obrátila.

„Proč?“

„Lidé bez dětí jsou zaujati jenom sami sebou,“ odpověděl. Dříve než ho stačila upozornit, že ji vůbec nezná, jí představil členy své rodiny, kteří mu v podobě fotografií zdobili palubní desku. Jeho žena překonávala všechna očekávání. Nejmladší potomek byl jeho pokladem. Dvě starší děti zdědily nadání po tatínkovi.

Když konečně skončil s chvalozpěvem, v němž jako refrén zněla slova jako „krev“, „úhelný kámen“, „kořeny“, „budoucnost“ a „bezpečnost“, taxík právě přijížděl k letišti.

„No jo,“ prohlásil, když vyndal její zavazadla z kufru auta a postavil je na asfalt. „Co vám mám popřát? Hodně štěstí?“

Kolečka jejího kufru pískala a zdálo se, že skleněné posuvné dveře odmítají Monique na letišti pustit. Nakonec se s váháním otevřely.

V odletové hale se připojila k nehybným cestujícím čekajícím jako řada šedých volavek na odbavení. Pokývala hlavou směrem k několika známým tvářím biologů, rovněž se chystajícím na portugalské sympozium. Tváře její pozdrav opětovaly a ospale se zaměřily na klapající informační desku.

„Hihihi,“ ozval se Thomasův hlas v její kabelce. Jako vyznění jí nahrál potouchlý smích zahradního trpaslíka. Ať prohledávala paměť mobilu, jak chtěla, nepodařilo se jí vymazat jeho hlas. Kdyby nečekala na hovor od Nootje se, měla by telefon vypnutý, jako jindy.

Byl to však evidentně její otec, kdo jí v tuto brzkou ranní hodinu potřeboval cosi sdělit. Když se Thomas ještě jednou zasmál a Monique ještě jednou puklo srdce, začal se pár stojící před ní zmateně rozhlížet kolem sebe.

Monique si poslechla hlas svého zploditele na záznamníku. Nešlo o nic mimořádného. Nanejvýš údiv nad její trvalou nedosažitelností.

Jako vždy byla voda seshora nádherná, s vlnami jako drobnými stříbrnými šupinkami na těle jakési obrovské ryby. Děšť se mísil s ranním sluncem, než ho pohltilo Baltské moře. Jako by se nic nedělo, pomyslela si Monique Champagne.

ATLANTSKÝ OCEÁN

Monique pila k snídani šampaňské. A nedělala to kvůli svému příjmení. Spousta uzených halibutů u snídaňového bufetu ji šokovala, a aby ten šok zmírnila, pila už svůj třetí pohár. Uzený halibut v hotelu, kde se organizuje sympozium o platýsech – jak ubohé, jak kruté.

Řeka Tejo se ve svém ústí majestátně třpytila. Plna netrpělivosti čekala na obdivný pohled Monique Champagne, která by kvůli tomu nemusela ani krk natáhnout. Ale Monique ignorovala jak vodu, tak okolo stojící chráněné kulturní památky. Postavila sklenku na stůl a zírala na své ruce.

Ne že by si myslela, že má krásné ruce. Vypadaly vždy mnohem starší než zbytek jejího těla. Kdysi ji nějaký bezdomovec v vchodu do divadla sdělil, že na jejích rukou je poznat, že v ní sídlí starý duch. Podle Monique nebyla prostě její světlá plet dostatečně odolná proti slunečnímu záření a chladu. Ať už si na ruce mazala cokoli, zůstávaly stále suché a vráscitě. Po tom, co slyšela od bezdomovce, si s tím však začala lámat hlavu.

Teď se toho ovšem o rukou dozvěděla tolik, že její úcta k těmto nedokonalým částem těla vzrostla. Během letu z Tallinnu do Lisabonu se v jednom vědeckém časopise dočetla, že transplantované ruce, nehledě na odmítavé reakce těla, často narážejí na značný duševní odpor nového majitele. Jsou známy případy, kdy si lidé znovu nechali amputovat bezvadně fungující novou ruku, protože v nich vyvolávala psychickou labilitu. Monique si z toho pro sebe vyvodila závěr, že bude lépe, když si své ošklivé ruce ponechá.

Co ji zaujalo ještě více, byl původ končetin, nohou, rukou a prstů na nich. První tvor, který měl stejné kosti, jaké se dnes nacházejí v lidském nadloktí, předloktí, a dokonce i v zápěstí a v dlani, měl šupiny a ploutve. Když se tato informace k Monique prostřednictvím jakéhosi dokumentárního filmu dostala, její život dostal nový směr. Nedovolila si už myslet také na zbytek onoho večera, na ruku, kterou tehdy stiskla a držela až do chvíle, kdy se jí navzdory vysmekla. Jediné, o co tády šlo, bylo konstatování, že našim nejstarším předkem byla ryba. Monique byla spojena s živoucím světem, její kosti a geny tvořily jeho součást, v jejím těle přebývaly konstrukce staré tři sta sedmdesát pět milionů let.

Život vznikl v moři. Moře se vyprazdňuje. Ona spásí ryby.

Byla proto vděčná, že může být v Lisabonu, kde se po sedmé pořádalo Mezinárodní sympozium o platýsech. I když z telefonního rozhovoru věděla, že v případě tohoto sympozia musel Nootjes u organizátorů poněkud naléhat. Ještě před snídáním si prostřednictvím internetu zjistila co nejvíce informací o Strategickém plánu na zachování platýse, což byla dohoda o ochraně platýse, kterou v roce 2007 uzavřeli všichni evropské ministři zemědělství a rybářství.

Monique si až teprve nyní všimla, že své myšlenky doprovází zdobnými pohyby zápěstí, přičemž ruce a prsty opisovaly krouživá gesta východních tanečnic. Jak dlouho už tohle prováděla? Ještě nějakou dobu jako hypnotizována zírala na své tančící končetiny. Přestala s tím, až když na ni vyděšeně začalo ukazovat jakési snídající dítě.

Ovládla se až do chvíle, než zatahla závěsy svého běžového jednolůžkového pokoje. Pak už si nemohla pomoci a opět sepnula ruce dlaněmi k sobě. A zatímco její ruce s napjatými prsty kroužily jedna kolem druhé jako třepotaví motýli, natahovala Monique paže pomalu vzhů-

ru, načež je nechala opsat půlkruh. Vypadala napůl jako tanečnice z ostrova Bali a napůl jako rozhodčí. S rybami to nijak nesouviselo. Opakovala tyto pohyby stále dokola a neslyšela tak klepání na dveře, takže ji tu přistihla drobnou pokojská s vysavačem.

Už podruhé toho rána si Monique napustila vanu plnou vody. Vana neměla odtok uprostřed a ona cítila obrovskou potřebu obalit se vodou. Navíc se utancovala tak, že se z ní pot jen lila.

Po koupeli bloumala hotelovými chodbami ozdobenými fotografiemi slavných mostů a hledala konferenční centrum. Oproti očekávání nenarazila ve vstupní hale na skromnou skupinku, ke které by se mohla nepozorovaně připojit. Nervózně vykročila k jedinému dalšímu přítomnému.

„Vy se tu staráte o organizaci?“ zeptala se mladíka, který přelával kávu do termosky.

„Ne, já se tu starám o kafe,“ odpověděl. Když viděl, jak se Monique rozhlíží, pokračoval v laskavějším tónu, že ten zbytek určitě také dorazí, a nabídl jí dokonce sušenku. Schroustala ji. Při výměně úsměvů jí z dolního rtu odpadl drobek. Poté se mládenec dál zabýval přeléváním kávy a Monique se otočila k nástěnce, čímž zaujala pozici zvědavého pozorovatele sledujícího informace o pracovních skupinách zabývajících se platýsem.

„Workshopy jsou bohužel všechny plné,“ sdělila jí kulaťá ženuška, která se tu z ničeho nic zjevila. Hodila hlavou dozadu a podezíravě na Monique zírala. „Jsou ostatně určeny hlavně pro studenty biologie. Vy jste asi ta spisovatelka, že?“

„Jak jste to jen uhnála?“ chtěla vědět Monique.

„Taky umím používat internet,“ odušila žena, lehce uražena. Ukázalo se, že právě ona je odpovědná za celé

symposium. Nabádala Monique, aby svou přednášku nijak neprotahovala. Poté se představila jako paní Solar.

Monique si všimla, že paní Solar podala ruku jako leklou rybu, a marně se s tím při stisku snažila ještě něco udělat. Jak „neprotahovala“? Posledně stála na pódiu maximálně pět minut. Bylo to pro někoho moc dlouhé a stěžoval si?

„Je to moc krásné, co jste napsala, ale máme málo času,“ vysvětlila jí paní Solar.

Monique slíbila, že nepřekročí časový limit.

„Platísi dokázali člověka vlastně vždy inspirovat,“ prohlásila Monique s úsměvem ve snaze získat dámu na svou stranu.

Paní Solar se stále tvářila ostražitě.

„Zdá se, že Picasso k jeho kubistickému období přivedli právě platýsi.“

„Nejsem si jistá, že to tak je,“ řekla paní Solar.

„Mají v sobě cosi asymetrického,“ snažila se dál Monique. „To oko, co se přemísťuje.“ Její naléhání očividně nešlo paní Solar pod nos. Zopakovala, že času je málo, a s rozzářenou grimasou ve tváři odpěchala ke čtyřem mužům, kteří vstoupili do haly.

Monique si zazlívala, že paní Solar bez váhání nemetla do tváře „strategický plán na ochranu platýse“. S hořkostí myslela na ilegální rybářské praktiky, jichž se dopouštěli portugalští rybáři. Cítila silné nutkání té arogantní dáme připomenout, že světová moře a rybí populace již desetiletí strádají kvůli portugalské flotile, která je hned po španělské nejagresivnější z celé Evropy. Znala zpaměti jména lodí, které nesprávně registrují své úlovky, protože cíleně loví zakázané druhy: Solsticio, Calvao a Lutador. Možná by je měla také jednou zapracovat do své přednášky. Jen ať si ta Solarka nemyslí, že Monique se sebou nechá jen tak vorat.

Protože se jí trásly ruce, vybryndala Monique Champagne kávu na podlahu. Kávový mladík se tvářil, že si ničeho nevyšiml.

Když sál, v němž se usadila s ještě asi padesáti dalšími lidmi, potemněl, cítila Monique, jak se pomalu uklidňuje. Důležité bylo, aby všechny Portugalce neházela do jednoho pytle. Lidé organizující toto symposium se jistě stýdělí za tolerantní postoj portugalské státní správy vůči ilegálnímu rybolovu. Svůj příspěvek měnit nebude. Tohle jsou spojenci.

První řečník byl islandský vědec. Islandané Monique mátlí. O islandských rybářích se dočetla, že se ke svým zásobám ryb dokážou chovat slušně. Že kvůli nim vedli pár válek o tresky a že naslouchají názorům vědců. Na druhé straně ovšem Světový fond na ochranu přírody v poslední příručce o rybách varuje před požíváním islandské tresky, mořského đasa, a dokonce i vlkouše obecného.

Přednášející svůj příspěvek o dopadech změn klimatu na platýse pojal multimedialně. Sám nafotil, jak se platýs velký, jazyk obecný, kambala velká a limanda obecná schovávají na mořském dně a jak je odtud o chvíli později nemilosrdně vyhrabují vlečné sítě. U každé fotografie zdůrazňoval, jak je vzácná a že musel nasadit vlastní život, aby ji udělal. Následoval krátký film, v němž stojí na palubě nizozemské lodi, oblečen do oranžové zimní bundy, a do kamery ukazuje kambalu štrhlou a ostatnce zmíjího. Klimatické změny pravděpodobně způsobily, že se tyto ryby poslední dobou častěji objevovaly u nizozemského pobřeží.

Vždy, když mluvil obecněji o změnách klimatu, ustoupily rybí impresse známým, a v tomto podání zpomalelým záběrům ledního medvěda, jak se snaží udržet rov-

nováhu na surfu z ledu – nepatrném to zbytku rozztátého světadlu.

Monique tyhle obrázky už viděla několikrát, ale dnes se více než kdy jindy ztotožnila s vyčkávacím postojem onoho bílého obra, unášeného stoupající vodou na stále se zmenšující opoře. Není pravděpodobné, že lední medvědi na severním pólu vyhynou kvůli změněm klimatu, poznamenal mezitím jen tak mimochodem přednášející. Jed v potravě – tuleni a mřeži živíci se otrávenými rybami – způsobil, že se už téměř nerozmnožují.

Ještě není pozdě, pomyslela si Monique, když lední medvěd skočil do vody. Ještě není pozdě, když záběr zblízka ukázal žábry při posledním pokusu nadechnout se a rybí oko ztrácející jas. Ještě není pozdě, když poslední čtyři roky jejího života zatvrdly do podoby vysokánského ledovce, který posléze ve zrychleném tempu zase roztál a zmizel v moři.

Dala si pozor, aby zase narovnala záda a ramena, když opouštěla sál. V ústrety jí kráčel kávový mladík s lahvi Vinho Verde v ruce. Díky starostlivé vráске na čele vypadal jako zdravotník nesoucí lék. Monique popadla ze stolu sklenici obrácenou dnem vzhůru a nechala se obsloužit.

„Mohla bych si tu někde zakouřit?“ zeptala se kávového pikollika.

Máchl rukou neurčitým směrem a řekl něco, čemu nerozuměla.

„Prosím?“ přeptala se Monique.

„Jo béry bopipúl,“ zopakoval mládenec s úsměvem, ve kterém se mísila ostýchavost se zlostí. Těch pár slov, která si s ním do této chvíle stačila vyměnit, bylo v angličtině, ale tohle byla pravděpodobně portugalská. Což je jazyk, který je strašně těžké se naučit, jak se informovala.

„Sorry,“ pokrčila rameny Monique Champagne, „ale já vám vážně nerozumím.“

Mladík se zeptal, jestli umí anglicky, což ona mu potvrdila.

„I shut up,“ prohlásil a odešel na druhou stranu haly, kde se zuřivě pustil do nalévání sklenic.

Teprve poté, co víno zase vyčurala a venku si zapálila cigaretu, srovnaly se jí hlásky kávového hochy do srozumitelné věty.

You're very beautiful, pochopila Monique. Bylo to už dávno, co jí někdo řekl, že je moc krásná.

Časné pití zanechalo v ústech nepřijemnou pachut a ostatní smysly jako by vyostřilo až k nesnesitelnosti. Zvuk se stával hlučkem, z dívání jí bolela hlava, kůže se jí napínala přes příliš mnoho vnitřností a všichni lidé smrděli sami sebou.

Její příspěvek byl naplánován až na pozdní odpoledne jako jakýsi úvodní program k referátu o platýsi obecném. Ze všeho nejvíce se jí chtělo vlézt si do postele. Otočí se jako platýs na bok a počká, až její vlhké oko ze strany položené na matraci docestuje na druhou stranu obličej, aby i ono mohlo zírat na strop. Jakákoli metamorfóza byla vítána.

Místo toho pohledem pokaždé zabloudila k Oskarovu rukopisu, který během vybalování kufru skončil na televizi. Ta hromádka papírů ji přitahovala, ale vždy, když se jí dotkla, ucukla rychle zpět, jako by stránky žhnuly. Proklela Oskara, odmítla se znovu zajímat o fikci a rozhodla se, že se půjde podívat do města.

Osamělost procházejícího se cizince je přece jen o něco zábavnější než samota v cizí posteli, říkala si se zlepušující se náladou, když dorazila do rušného centra. Při své předchozí návštěvě tohoto města Thomase ještě

neznala. Ta dovolená jí už téměř úplně vymizela z paměti, ačkoli ruch a barvy, které ji obklopovaly, působily známým dojmem.

Až na jednu všechny židličky od malého stolku zmizely, aby pomohly rozšířit společnost někde jinde. Monique se usadila, objednala si a svou pozornost upřela k dvěma esemeskám. Jak její matka, tak Diederik jí oba naprosto stejnými výrazy včetně vykřičníků žádali, aby o sobě dala vědět. To je náhoda, pomyslela si Monique Champagne a zastrčila mobil zpátky do tašky.

Sotva jí donesli šálek kávy, ukradl jí drzý vrabec sušenku, kterou k ní dostala. Monique ohromeně sledovala tvorečka, jak skáče ze stolu. Vtom spatřila, jak se na ni usmívá starý muž ve fialovém oblečení s řídkými, rozčuchanými vlasy. Monique měla evidentně na čele magnet přitahující podiviny, ale nikdy jí to nemrzelo. Ačkoli ne vždy stála o nesouvislé zpovědi, několikrát se jí postarali o námět k povídce. Teď však, když svůj život zaměřila na záchranu ryb, nijak nejasala nadšením, když viděla, jak se k ní chlapík vesele hrne i se svou kovovou židličkou.

Nezeptal se, jestli neruší. Sedl si až k ní a drsnou rukou jí zakryl oči. Dlaň mu lehce zapáchala lejnem. Jako vždy v situacích, které by bylo možné interpretovat jako ohrožení, seděla Monique bez hnutí jako přimražená.

„Vý se nedíváte,“ pronesl muž. Francouzština, kterou mluvil, zněla překvapivě uhlazeně.

„Mám před očima vaši ruku,“ opáčila Monique.

Muž ruku odtáhl, poklepal s ní Monique na rameno a žoviálně se zeptal, zda jí může dlaň položit před oči ještě jednou.

„Tak na chvíličku,“ připustila Monique.

„Můžete popsat, co jste viděla na náměstí před sebou?“

„Lidi.“

„Snažte se to víc upřesnit.“

„Procházející se lidi.“

Muž dal ruku zase pryč. Na náměstí stál člověk na dřevěné bedýnce. Řečnil, pravděpodobně na náboženské téma, neboť držel v ruce krucifix, který čas od času zdvíhl vzhůru. Před ním stáli tři pubertáci. Jeden vztýčil prostředník a vykřikl něco na náboženského fanatika, který si dál nerušeně drmolil pro sebe.

„Vypráví o zjevení, která spatřil,“ vyložil jí fialový muž. „Věříte v paranormální jevy?“

Monique zavrtěla hlavou. Nevěřila ani těm normálním.

„Správně. Já taky ne. Poté, co jsem prožil delirium tremens, jsem pochopil, že zjevení jsou vlastně halucinace.“ Hlasitě se zasmál a pokračoval: „Tamhleten, ten mě pro následoval na každém kroku, i s podstavcem.“

Teprve když se dobře podívala směrem, kam ukazoval, spatřila Monique mezi stromy, jak na druhém břehu řeky Teja objímá Kristus oblohu.

„Nevztyčili ho Portugalci snad proto, že je bůh ušetřil druhé světové války?“ zeptala se Monique. Věděla, že Ježíšova postava je zmenšenou replikou známé sochy v Rio de Janeiru.

„Ano!“ zaječel muž. Následovaly ještě tři salvy smíchu, k nimž Monique zpočátku připojovala krátké, dobře míněné chichotání, ale nakonec si s nimi stejně nevěděla rady. Měla pocit, že jí pointa této konverzace uniká stejně jako nasycený vrabec, který se rychle změnil v tečku ve vzdáleném okapu. Navíc se jí poslední dobou pravidelně stávalo, že nechápala, proč se ostatní smějí.

Když muž konečně zase popadl dech, požádal ji, jestli by pro něho neměla pět eur. Tušila, že je to jediný způsob, jak se ho zbavit. Diskrétně se podíval stranou, když

prohlédávala penězku a z nedostatku menších bankovek či mincí před něj nakonec položila deset eur.

„Chceš těch pět zpátky?“ zeptal se.

„Ne, to je dobrý,“ povzdychla si Monique.

V pozdním odpoledni zopakovala svůj proslov o spáse ryb. Slova jí připadala méně známá a Monique měla pocit, že jí trvá déle, než je vysloví. Paní Solar na ni zírala z první řady a zdálo se, že ani jednou nemrkla.

Přesto se jí-ve větě o uřezaných žraločích ploutvích zatajil dech: Snad i proto, že jí až dnes naplno došla spojitost s jejími vlastními končtinami. Její emoce nejspíš zasáhly i publikum. Posluchači k ní zvedali vážné a pozorné tváře, jejich potlesk působil významným dojmem.

Nemohla ani uvěřit, že se večere pořádala v rybí restauraci. Typičtí Portugalci. Paní Solar pronesla projev na téma mezinárodní spolupráce a zábraky moře. Když číšníci ve vínově červených uniformách před pozvané postavili talíře s bílým rybím masem, pustili se všichni hladově do jídla. Monique byla jediná, kdo zůstal u vařených brambor a grilované cukety.

„Tuhle rybu si můžete klidně bez zábran dát,“ ujišťoval ji vousatý muž po jejím boku. „S platýsem z Anglie je už zase všechno v pořádku.“

„Já raději nejím vůbec žádné ryby,“ odbyla ho Monique.

„Když nejíte ryby, proč vám tak vadí, že vymírají?“ dotázala se jí krasavice na druhé straně stolu.

Protesty okolních spolustolovníků se postaraly o to, že Monique nemusela odpovídat. „To snad není možné!“ vykřikl někdo. „Taková neomalenost, Giovanni!“ Dva muži se k ní spiklenecky naklonili. Se španělským přízvukem chválili její proslov – citlivější tón byl vítaným zpestře-

ním. Také jí ovšem doporučovali, ať si tak nepřipouští. Domnívali se, že je to samozřejmě každého svobodná volba, ale že přece jen jsou ještě druhy ryb, které se jíst mohou.

Protože k ní tito muži promlouvali tak laskavě, nechala si Monique pro sebe poznámku, že o rybách smýšlejí jinak, protože patří k nejnemilosrdnějšímu rybařskému národu v Evropě a že je v evropské politice ohledně rybolovu stále ještě patrný vliv generála Franca, který prosadil obrovskou expanzi španělské flotily. Tato skutečnost jí pak celý večer páčila na jazyku.

„Ostatně ještě pořád prý plavou v moři dvě miliardy tun ryb,“ podotkl někdo a hned dodal, že se to dočteť v *Science*.

Monique přikývla a úporně se snažila vymyslet nějakou odpověď. Ještě pořád jsou i vědci, kteří sdílejí její jídelní návyky, řekla nakonec klidně. Nechtěla působit ani dotčeně, ani zakřiknutě.

„A co na to říká váš muž? Ten taky nejí ryby?“ chtěla vědět Giovanna.

„Ten ano,“ odpověděla Monique.

Rozhovor se stočil na partnery a rodiny. Že vztah vyžaduje umění rozhodnout se a dohodnout se, říkalo se, a vzájemnou důvěru a úsilí, úsilí a zase úsilí. Zdálo se, že většina se tohoto namáhavého úkolu zhostila s grácií, i když některým to přece jen pár manželství trvalo. Přes stůl hlaholivé létaly osobní úvahy setkávající se jen s hlubokým pochopením. Tváře se zabarvovaly, až na těch několik, a nebylo jich zas tak málo, které se s mlčením uzavíraly.

Po večeri zamkla Monique dveře pokoje a nechala hlavu spočinout na natřepaném polštáři. Vyčerpaně si znovu z obou stran prohlížela své ruce, až jí z tohoto opojení

vytrhla esemeska. Michaela sdělovala Stefánii, že se moc těší, až se spolu zase setkají v Athénách. Monique, jejíž ztuhlý palec už skoro zapomněl psát zprávy, odpověděla, že to těšení je vzájemné, a musela konstatovat, že to dokonce myslí vážně. Bez ohledu na vágní pocit, že se ubírá zcela špatným směrem, skutečně ráda bude opět Stefánii.

Zahalena do hotelového županu a znuděna televizí, začala si prohlížet obsah kufru a hledat oblečení na příští den. Stará známá bavlna, vycházkové boty a plavky se halily do zašlé slávy zvuku i poznání a Monique si je spojovala se vzpomínkami, které by nejraději zahlušila. Nechtěla přemýšlet o tom, co měla kdy na sobě a co jí kdy Thomas svlékl.

Možná to byl záblesk dávného zvyku každou těžkou chvíli potlačit četbou, který způsobil, že si Oskarův rukopis položila na předloktí jako miminko. Anebo skutečně cítila ono protivné nutkání dozvědět se o tom Rakušanovi víc? Povolila si jeden odstavec, ale nakonec četla lačně dál.

Když Fischera poprvé zasáhla láska, sjížděl právě na lyžích středně vysokou zasněženou horu v Jižních Tyrolích. Svíral přitom křečovitě kolem pasu objekt své vášně, o patnáct let starší lyžařskou instruktorku Franzí Knollovou. Svištěli kolem stříbrně orámovaných jedlí a šikovně se vyhýbali hromadám sněhu.

Tu a tam k němu slečna Knollová obrátila hlavu v čepici a štěkla na něj, aby trochu povolil sevření a dál jí nebránil v dýchání. Fischer ji však neposlechl. Přitiskl se hlavou k Franzině kulaté zadnici a pozoroval své krátké lyže, které rychlým tempem klouzaly mezi jejími mnohem delšími. V jeho desetiletých představách nabýval tento obrázek značně erotického významu. Po celý svůj

další život na to bude vzpomínat s rozbouřeným podbříškem.

Na úpatí kopce sledovali ostatní malí žáčci, jak se slečna Knollová rozčlívá. Navzdory jejímu opakovanému zákazu vyjet vlekem až nahoru to Fischer zase udělal. Příště tam pro něj už nepojede. Umí si vůbec představit, co by to znamenalo pro pojišťovnu? Copak snad nemá uši? Strhla mu červenou vypodšívkanou čepici z hlavy a konstatovala, že uši má, dokonce hodně velké uši, přímo plachtáky. Většina dětí se smála, a když se jich slečna Knollová zeptala, jestli si myslí, že si Fischer zaslouží trest, dokonce i ty, které se nesmály, hulákaly: „Ano!“

Fischer sledoval každý pohyb slečny Knollové bez jediného mrknutí. Výraz jejího obličje ho zasáhl více než hrubý způsob, jakým mu srolovala dolů kombinézu, čímž mu husí kůže postupně jako vlna sjela až do světle zelených spodků. Její ústa se změnila v temně růžovou, nemilosrdnou, chvějící se čáru, oči se s kovovým leskem upřely do jeho. Tohle je chtíč, věděl Fischer, aniž by to slovo znal. Byl to chtíč, chtěla ho, měl ji ve své moci. Bez rozpaků její pohled opětoval. Aniž by to ostatní děti viděly, usmál se na slečnu Knollovou, která se zalekla, protože si myslela, že je ještě moc malý, než aby jí mohl rozumět. Nejraději by uchopil její tvář do palčáků a zašeptal: „Nebojte se, slečno Knollová,“ ale chápal, že musí pokračovat ve hře před ostatními. Prudce se otočila a ujížděla pryč, za sebou závoj dětí. Fischer si zuby stáhl palčáky a teplé dlaně zastrčil do kalhot. Ani na vteřinu ji neztrácel z očí.

Klepání na dveře se už asi nějakou dobu ozývalo, než ho začalo napodobovat i její srdce. S lehkou nevolí Monique odložila rukopis stranou. Vyskrábala se na nohy a prohlédla si kávového mladíka nejprve kukátkem a pak i škvírou ve dveřích.

„Můžu dál?“ zeptal se.

Řekla, že ano, ale ještě chvíli na něj bez hnutí zírala. Když mu přece jen nakonec dveře otevřela, zdálo se, že si to rozmyslí. Do pokoje vstoupil rázným krokem, který připomínal vojáka. Otočil se k ní a pobaveně vzdychl.

„Můžu ti nějak pomoci?“ zeptala se. Jen na malinkou chvíli si mladíka představila mezi zasněženými vrcholky hor. Neodpověděl, jen naklonil hlavu a tak dlouho se jí díval na kolena, až se na ně Monique musela podívat tak. Podle jejího názoru byla její kolena stejná jako vzdychky. Udělala vstřícné gesto směrem k varné konvici vedle televize.

„Postavím na čaj.“

Kávový mladík nechtěl ani čaj, ani rozpustnou kávu. Jestli mu jde o sex, tak ať už to teda dá jasně najevo, říkala si Monique.

„Je tu teplo,“ pronesl mladík.

S úsměvem si přetáhl přes hlavu svetr a zeptal se: „Ty tady mluvíš o rybách?“

Monique přisvědčila. Přitiskl jí ruce na boky a rty na rty. Poté, co se chvíli opatrně líbali, chtěl mladík v konverzaci pokračovat.

„Ryby jsou moc zdravé,“ prohlásil.

Monique se rozhodla, že na to nebude reagovat, a soustředila se na mladíkovy prsty snažící se rozepnout jí podpírsku a ruku svírající její pravé ňadro. Odhodlávala se k útoku na složitou přezku pásku jeho kalhot.

„Já si beru každý den tři kapsle s rybím olejem. Je to dobré na všechno,“ tvrdil mladík.

Monique poněkud odtáhla obličej a zadívala se na uher vedle jeho nosu. Vypadalo to, že gravitační síla působí silněji než kdy jindy.

„Vůbec to není dobré,“ řekla.

„Není dobré?“ zeptal se mladík. ňadro vyklouzlo z jeho

ochabujícího sevření, ale pak se otřepal a dotčeně opáčil: „Ale jo! Omega-3 a omega-6!“

„Víš, kolik kilo ryb je třeba na jeden litr rybiho oleje?“ zeptala se Monique přísně.

„Ne,“ odsekl mladík jako vzdorovitě děcko ze školní lavice.

„Dvacet až sto kilogramů čerstvých volně žijících ryb!“ vyhrkla Monique rozzlobeně, zatímco zprudka cloumala sponou na pásku.

„Ale je to zdravé!“

„Studie na toto téma nemají všechny stejnou vědeckou hodnotu!“ Vzđala to a pásek pustila. Mladík ustoupil o krok zpět.

„Rybí tuk v těch tvých kapslích by mohl klidně obsahovat jedovaté látky. Ryby si je hromadí v tuku! Pij raději olej z lněného semínka nebo jez šruchu zelnou, ta taky obsahuje hodně omega-3!“ rozčílovala se Monique.

„Nebudeme se hádat,“ navrhl mladík.

„Ne, nebudeme.“ Moničin hlas zněl ještě trochu dotčeně.

Zatímco usedal na okraj postele, poznamenal znovu cosi o vysoké teplotě v místnosti, ačkoli si svetr už zase natáhl. Pak dodal něco o problémech se spánkem, se kterými se už kdysi potýkal. Rovněž se domníval, že by tímhle možná měli skončit, a ještě jednou odmítl šálek čaje. Monique Champagne usínala s otázkou, proč ji prostě nenechal číst dál.

Ve snu byla tma. Ulice byla osvětlená a mířila vzhůru. Monique namáhavě šlapala na kole do kopce, cestou k domovu. Věděla, kudy se dát – druhá doprava. Z nebe nebo z vysoko zavěšených tlampačů zněl hlas přehlušující všechno kolem. A že v té ulici bylo co přehlušovat. Lidé sténali, jak padali k zemi. V očích plavovlasé ženy, kolem

kteřé projížděla, spatřila Monique příčinu toho hromadného umírání. Nedostatek lásky. Evidentně to byla velice bolestivá smrt, spojená s obrovskou beznadějí. Hlas jim říká pravdu, pomyslela si Monique, a oni na tu pravdu umřou. Rozhodla se, že mu nebude naslouchat, ale stejně to udělala. „Lidé se zamilovávají. Zamíluj se znova,“ říkal hlas konejšivě. To je hezké, pomyslela si Monique, ale zároveň tušila, že se v té větě skrývá velké nebezpečí a že se ta vyjmenovaná fakta a dobře míněné rady stávají stále bolestnějšími, horšími a nevyhnutelnějšími. Že lidé, které spatřila umírat, je poslouchali příliš dlouho. A že ona to nesmí udělat. Jejím úkolem bylo šlapat do pedálů, být sebepomaleji, a dojet až k domovu, který někde existoval.

Tak se probudila, v půlce kopce, zcela vyvedená z míry, v hotelovém pokoji, který nepoznávala, zamotaná do příkrývek promočených potem.

Proč se mi nezdá něco o moři? ptala se sama sebe.

„Paní Solar nebyla zrovna úplně nadšená vaším příspěvkem,“ prozradil jí Nootjes zdráhavě. „Ale čistě jen mezi námi: paní Solar je jen málokdy spokojená. Řeční organizátoři jsou mnohem příjemnější, však uvidíte sama.“

„Ano,“ řekla Monique.

„Ještě něco,“ pokračoval Nootjes. „Na honorář za tuhle řadu přednášek si asi kvůli spoustě byrokratických důvodů budete muset chvíli počkat. Doufám, že to není problém?“

„Kdepak,“ zalhala Monique.

„V Athénách už jste asi někdy předtím byla, že?“ chtěl ještě vědět Nootjes.

Zrovna když chtěla Monique odpovědět, jejímu mobilu došly baterky. Poté, co několikrát důkladně prohledala všechna zavazadla, došlo jí, že nabíječku zapoměla v hotelovém pokoji.

Ukázalo se, že její let má stejně jako mnoho dalších zpoždění. Monique musela konstatovat, že i zde přitahuje ztroskotaní cestující pozornost televizních štábů. I doma ji často zaraželo, kolik vysílacího času se ve zprávách věnovalo lidem, kteří museli na letadlo čekat déle, než předpokládali. Ačkoli nerozuměla portugalsky, všimla si, že čekající dělají, co mohou, aby jejich emoce byly takové pozornosti hodny. Tu a tam sice někdo jen pokrčil rameny, ale naprostá většina ukazovala na své vystresované děti a plačící životní partnery, aby následně sama zabořila hlavu do dlaní, anebo vyhrůžně hrozila směrem k informační tabuli pěstí zatatou tak, až zbělela. Někdo se se zavřenýma očima křečovitě držel lahvičky vody Vittel, kterou mu přiděлил letištní personál. A nejspíš tu považovali za hanebnost, že Červený kříž ještě nezačal rozdávat horkou polévku. Nebyl tu ovšem nikdo, kdo by si kladl otázku, čím se bude lidstvo živit, až se lidská populace na světě vyšplhá na deset miliard a mořská populace zmizí docela. Lidé, pomyslela si Monique. Na chvílku je jistým, lhostejným, božským způsobem milovala.

STŘEDOZEMNÍ MOŘE

Slunce nad Athénami zářilo méně ostře než v turistických brožurách. Párkrát, když taxík projížděl zatačku, vyskočilo ze zpětného zrcátka na její straně světlo, které Monique rozdělilo odhalený krk na světle a matně plošky. Brůnzový ženský hlas navigoval řidiče v řečtině, v níž se snoubil sex a cigarety. Monique věděla, jaká touha se skrývá pod egejskou modří, ale nepřála si, aby vyplula na povrch.

Na štíhlém opáleném krku muže za volantem se skvělo nádherné temeno hlavy. Vlasy se blížila. Do sebe zapadající prstýnky volných vlasů, které mu neposlušně vyukovaly zpod sestřihu, jí připomněly Thomasovo temeno. Monique Champagne milovala jeho temeno, jeho vlasy. Často a láskyplně mu je stříhala, někdy opatrně a nejspíše, jindy zručně a hrdě. Sám ji o to žádal a nemohl se nabažít jejích prstů, vlasenek a hřebene, společného úprku do koupelny a schvalování v zrcadle. Doufala, že teď své holiče platí a s výsledkem není nikdy spokojený.

Monique Champagne si natáhla nohy s pohledem stále ještě upřeným na řidiče. Ráda by se rty dotkla obalu z opálené kůže, měkce stiskla mezi zuby neviditelné okraje svalů a krčních obratlů. Aby se mohla tvářit, že je to Thomas, nebo aby ho zahнала.

Proto se odvrátila a sledovala provoz venku, rychlost, s jakou málem narazili do mopedu, rozčilený obličej za výhrůžným gestem. Na nebi se skvěl jediný oblak. Cítila, jak jí muž pohledem olizuje krk. Zasáhla ji jeho vůně

a ona si uvědomila, že zapomněla, jak voní Thomas. Kdyby přišel blíž, jeho vůni by určitě zase poznala, ale vybavit si ji už nedokázala. Je snad vůně tím prvním, co pomijí? A co pak? Hlas? Monique by ve vlnách znovu a znovu se navracající touhy uklouzla jako v olejové lázni. Pohlédla by zpět na tohoto neznámého řidiče taxíku, jen kdyby ji tak zoufale netrápilo, že chce něco, co se podobá čemusi, co jí neustále unikalo, nebo spíš už navždy uniklo. Zatímco jeho pohled vyhasl a znovu se upřel na silnici před sebou, usmála se Monique se zatátými zuby na ten jediný mrak, oddané sledující vůz.

Chlad hotelové haly připomínal Sibiř. Plavovlasý pár středního věku čekající na klíče si natahoval stále další a další vrstvy oblečení a s utrápeným výrazem ve tváři si vzájemně jezdil po zádech, aby tak naznačil, že to tady přehánějí s klimatizací. Zdálo se, že Monique je jediná, kdo si jejich něměho protestu všiml.

Poznala rovněž jednoho biologa, kterého viděla už v Tallinnu a v Lisabonu. Pozdravili se jen krátce, protože spolu nikdy nemluvili a necítili potřebu na tom něco měnit. Když toho muže mijela, zahlédla Monique Michaelienu kulatou, ježatou hlavu. Ačkoli se na opětovné setkání těšila, nebyla si jistá, jestli se jí zrovna dnes podaří být přesvědčivou Stefanií. Michaela si jí ještě nevyšimla, protože soustředěně zírala na jmenný seznam na nástěnce. Monique zvažovala, jestli nemá vzít nohy na ramena. Pak si to ale rozmyslela, protože si ještě nepřevzala klíč od pokoje a protože se tady s Michaelou tak jako tak potká. Poklepala tedy na její kostnaté rameno.

Ta se otočila a sevrěla Stefanií v náručí se smutným, avšak srdečným úsměvem, na který si Monique u ní pamatovala. Vzhledem k okolnostem se jí vedlo dobře. Když se Monique zeptala, jaké okolnosti má na mysli,

zamumlala Michaela, že tu pořád jde o její ztracenou lásku a zkažený život, tedy o situaci, o které se nechce vždycky znova bavit. Aby obrátila rozhovor jinam, ukázala na jmenný seznam, který tu právě studovala.

„Nikde nemůžu najít tvoje jméno, podle mě na tebe zapomněli!“ zvolala rozhořčeně.

Monique si teď rychle musela vymyslet něco udržitel-
ného.

Jako snaživé dítě účastník se hry, která je pro ně nová, napochodoval do hotelové haly Oskar Wanker. Monique si nepřála, aby se on a Michaela setkali; ale už bylo pozdě tomu zabránit.

„Moje umělecké jméno je Monique Champagne,“ vyhrkla rychle.

Michaele přišlo legrační, že má Stefanie umělecké jméno, a když Oskar svou přítelkyni při pozdravu tímto jménem oslovil, zahlaholila: „Šampaňské!“

Monique ty dva vzájemně představila, jako přítelkyni, kterou na čas ztratila z očí, a biologa-spisovatele, s nímž se seznámila teprve nedávno.

„Možná z očí, ale nikdy z mysli, doufám?“ ujišťovala se Michaela.

„Už jsi něco přečetla?“ ptal se Oskar nedočkavě.

„Nikdy z mysli...“ – „...zrovna jsem začala,“ uklidnila je oba Monique. Všimla si, že u recepcce už nikdo nečeká, omluvila se a odběhla od těch dvou jako psík, kterého pustili z vodítka. Tak rychle, jak jen mohla, vyplnila své jméno a adresu do registračního formuláře, který jí předložili. Údaje schovávala pod rukou v obavách, aby se jí Michaela nebo Oskar nedívali přes rameno a nespátrili něco, co neseďelo, něco, čeho si ona sama možná ještě ani nebyla vědoma.

„Číslo vašeho pasu, prosím,“ požádala ji recepční a vrátila jí formulář zpět.

„Musíš to být?“ zeptala se Monique. Nechtělo se jí vyta-
hovat pas zrovna teď, když spatřila, jak si to k ní Michaela a Oskar šinou.

Recepční kysele přikývla.

„Nemáte pocit, že to tady hrozně páchne rybinou?“ zeptala se Monique. První zastírací manévry, který si dokázala vymyslet, byl pitomý a připomínal urážku na adresu recepční. Oskar a Michaela natáhli chlazený vzduch v hale a poté si nejspíš oba pomysleli, že si Monique dělá legraci na účet ichtyologického kongresu.

S elektronickým klíčem v ruce prchala Monique co nejrychleji k výtahu. Svůj spěch vysvětlila slovíčkem „toalety“. Zápach hnijící ryby, který si zrovna vymyslela, se jí zavrtal hluboko do nosních dírek. Následovala ho vlna nevolnosti, která opadla, jakmile se dveře výtahu o tři patra výše zase otevřely. Zmizel i rybí zápach.

Hotelový pokoj se Monique nelíbil. Vyhledávala prostory bez paměti. Prostory, v nichž praktické předměty neopouštěly svá předem určená místa a reprodukcce na stěnách nevyvolávaly žádné emoce. Prostory, v nichž nohy za tímto účely placeného personálu dvakrát denně absolvovaly stejnou trasu, v nichž čistícími prostředky vysušené ruce stále znova likvidovaly každou stopu přechozího života. Tento pokoj splňoval většinu uvedených podmínek, ale působil méně odtahitým dojmem než ty předcházející, protože byl ošklivější. Stěny zdobila zrcadla a kusy hnědého leštěného mramoru se zlatým lemováním, přerušované křiklavými tyrkysovými mořskými výjevy a skříňovými dveřmi, pokrytými okrovým a stříbrným sametem. Monique vždy poněkud rozesmutňovala ošklivé věci, které stály mnoho námahy. Představovala si, jak trpěliví odborníci hodinu po hodině na základě hlubokých technických znalostí a s neutuchající pečlivostí przní pokoj.

Místo toho, aby vypnula klimatizaci, zabalila se Monique do přehožu na postel se žlutými růžemi. Hlava ji nechala na pokoji. Všude kolem ní se rozhostilo ticho. Možná že právě takto se cítí ryby.

Michaela naslouchala zaujatě její přednášce a také Oskar se tvářil, jako by ta slova slyšel poprvé. Nechali jí volně sedadlo mezi sebou. Oskar se zrovna zeptal, jestli ji smí oslovovat jejím pravým jménem, a poté, co mu to s pokrčením ramen dovolila, začínal a končil každou jí určnou větu „Stefanie“.

Oba dva tleskali halasněji než zbytek publika. Nejspíš se snažili vytáhnout potlesk ze „zdvořilého“ na „srdečný“. Kdyby se tak nesnažili, Monique by si možná ani nevšimla, že je tu spíše trpěná než vítaná. Tento první kongresový den získal jakýsi etický náboj. V centru pozornosti stálo vymírání tuňáka modroploutvého, nejhroženějšího živočišného druhu v uplynulém roce. Poté, co se v sále setmělo, pustili krátký film o rybím trhu v Tokiu. Monique se domnívala, že se dívá na řetězec torpéd, než jí došlo, že jde o dlouhou řadu vyvržených a nafouknutých tuňáků. Čekala alespoň nepatrný záchvěv srdce nebo jiný projev bolesti při spatření takového utrpení a dělala si starosti, neboť bolest se nedostavovala.

„Slyšíte mě, vy tam vzadu?“ chtěl vědět následující řečník. Kdyby zvuk jeho hlasu nedolehl až do zadních řad, nepřišla by odtamtud žádná odpověď, což by muž pravděpodobně považoval za souhlas. Podle Monique hloupé otázky přece jen existovaly. „Co tady dělám?“ například.

Oskar a Michaela zřejmě toho dne měli v plánu, že se od ní nehnou ani na krok. Jako dva magnetem přitahovaní tělesní strážci provázeli Monique během návštevy hospůdky na mořském břehu, kde ji Oskar pozval na

džbánek ouza a talíř smaženého syra a kde ona Michaela vykouřila půl krabičky cigaret. Mimořádně často opakovala „mohu?“, „děkuju“ a „promiň“, slova, která byla vždy odměvnuta s „jen si vezmi“, „nemusíš se ani ptát“ a „jez“. Zdálo se, že ti dva mezi sebou soutěží o její přátelství. Některým tématům se chtěli věnovat „někdy jindy“. Významným pohledem na toho druhého dávali Monique najevo, že obsah takového rozhovoru není určen pro uší cizích lidí.

Její poslední námitky vůči těmto vlezlým kamarádům se utopily v jezerě příjemné únavy. Monique se rozhodla, že se jí nechá bezcílně unášet. Uvolněně si masírovala lýtka a odpovídala na zaujaté otázky týkající se jejího života a názorů. Někdy lhala, někdy ne. Když si Michaela objednala jablečnou šťávu, mrkla na ni, a protože Stefanie měla rozumět proč, Monique mrknutí opětovala. Jednou se Michaela divila, že nemá sestru, ale než jí to Monique nějak dokázala vysvětlit, sama se opravila: to byla její sestřenice, kdo u nich čtyři dny bydlel v jejich španělském bytě. Monique přikývla, zavřela oči a zase je otevřela. Přístavem proplouvaly zelené a bílé lodě sem a tam. Lodníci se budili ze svých mořských snů, házeli lana na břeh a zručně pochytávali vzájemné pozdravy.

Tohle odpoledne se cítila, jako by šla po skleněném mostě přes rozbouřenou řeku. Už bývalo i hůř, říkala si Monique.

Později toho dne kolem sebe hojně rozprostřela samotu, která ji jindy dokázala tak nepřátelsky přepadnout. Pod sebou měla naskládanou hromadu hotelových polštářů. Pozorovala svá rotující zápěstí a uvědomila si, že útek začal právě tam, u tiktaalíkova zápěstí, které mu umožnilo, aby se vzepřel nad hladinu a opustil svět ledové vlhkosti, kde větší ryby požírají menší. Náš konfliktů se stranící

předeck nijak netoužil po růstu, opancetřování nebo mas-
kování. V naději, že tomu boji unikne, si zvolil tlapy.

Monique samozřejmě chápala, že růst končetin je
záležitostí evoluce a instinktu a že stejně nemá smysl
dělat soudy o živých bytostech, především těch prehis-
torických. Přesto považovala prapředkův útěk za stejně
pochopitelný jako zbabělý a velice dobře chápala touhu
uniknout z vlastního prostředí. Hraniční formou tohoto
útěku byla smrt, což si naprosto jasně uvědomovala, ale
mluvila o tom málo. A přece nečekala ani tak na svou
smrt, jako spíš na to, až jí naroste třetí ruka, která by jí
neustále hladila a uklidňovala, nebo další mozkový lalok,
generující chybějící, nezbytné pochopení. Následovala by
poslušně svou novou část těla až ke břehu, kvůli které-
mu vznikla a kvůli kterému ona, Monique Champagne,
vlastně žila.

Zatím však vše zůstávalo při starém. Postavila se, pro-
táhla si záda, zhluboka se nadechla a zase vydechla. Po-
té se rozhodla počkat, co bude její tělo dělat. Tělo mělo
chuť na taneční krok à la Frank Sinatra, kdy ji na každou
čtvrtou dobu nutilo lusknout prsty a hodit hlavou v půl-
kruhu z ramene na rameno. Houpavě se sunula k zrcu-
dlu, aby mohla lépe sledovat, co se s ní děje. Stále ještě
luskala prsty, ale přesto si zcela vážně kladla otázku, zda
může tancíc vyměnit svůj svět za jiný. Dervišové tak činili
vířením v kruhu.

Po hodině pocení a se svaly zahřátými na maximum
s tím přestala. Ještě stále se nacházela v hotelovém po-
koi, kde vše zůstalo na svém místě. Zapnula si notebook
a jala se studovat nové e-maily. Matka se ptala, kde je.
Zdálo se, že Diederik je stále ještě v područi depresivních
fantasmagorií, předmětem jeho zprávy byla „zkušenost
s klinickou smrtí“. Smazala obě zprávy, spoustu spamů
a jednu pozvánku na oslavu narozenin od někoho, ko-

ho už hodně dlouho neviděla. E-mail do Nootjese však
otevřela. Sděloval jí, že má pořád vypnutý mobil a že
ji tedy touto cestou chce informovat o anulování jejích
vystoupení v Oděse a v Istanbulu. Organizátoři dospěli
k názoru, že její příspěvek se celkové tematiky týká mno-
hem méně, než se původně domnívali, a vzhledem k této
omezené návaznosti a svým vlastním rozpočtovým zá-
vazkům jsou nuceni na další spolupráci rezignovat. Ni-
jak to nesouvisí s kvalitou jejího příspěvku, zdůrazňoval
Nootjes. Může se však klidně na čas vrátit domů.

Monique nedala nijak najevo svou rozladěnost a v přá-
teelském tónu mu odepsala, že se jí nepodařilo objevit
vhodnou nabíječku pro mobil, díky čemuž je stále nepo-
užitelný, a že je ráda, že její vystoupení ve Vladivostoku,
na které se tolik těší, se přece jen konat bude. Anebo to
snad špatně chápe?

Takže ji odřekli. To bylo horší, než kdyby ji vůbec ne-
požádali. Nejdříve se domnívali, že by to s ní třeba šlo,
ale po bližším zkoumání se ukázalo, že nebyla dobrý
nápad. Pohroužili se do studia její osoby, získali si o ní
informace od jiných lidí, a když se zklamání potvrdilo
znova a znova, zaujetí proti ní stále rostlo. Byla velkým
omylem. Nakonec ji zredukovali na cosi neužitečného,
možná dokonce závadného.

Odmítnutí bylo jako mořský ježek, který se protlačil
jícnem až dolů a usadil se jí v žaludku. Ta bodavá bestie
si tam jistě rychle najde kumpány, většina z nich bude
starší a větší, se silnějšími bodlinami a ostrějšími zuby,
ale všechny stvořené ze stejné jedovaté podstaty. Její šky-
tavka se možná dala přičítat všemu, co jí leželo v žalud-
ku. A nijak ji neuklidňovalo vědomí, že tento fenomén lze
pozorovat již u pulce.

Blíží se noc slibovala temné sny o ztracených před-
mětech, nečitelných rukopisech a zraňujících poznám-

kách, které člověk zpočátku dobře nechápe. Zítřka zkroutí paniku a sama sebe vyžene ven z pokoje, do města, k moři.

První den, kdy se taxíkem nechala odvézt na pláž, začala rituálem, který jí měl pomoci vyplnit prodloužený pobyt. Překlenovací období si žádají strukturu, domnívala se Monique. Každý den bude hodinu kontrolovanými tempy brázdit dva kilometry velkou louží.

„Sblíží mě to s rybami. A to i duchovně,“ světila se Michaele, která ji tenkrát poprvé doprovázela a svorně s ní skákala přes vlny. Byly téměř jediné, kdo se odvážil střetu s ledovou vodou. Na lavičce opodál seděli tři opálení stařci s naraženými čepicemi a nehybně, avšak velice pozorně sledovali ženy v plavkách, jejichž barvy posléze díky vodě získávaly temnější odstíny.

Monique se nechala unášet podél břehu. Po několika tempech se otočila na Michaelu, která se zastavila jakoby přimražená nepochopitelnou záhadou.

„Proč se nevrátíš domů?“ chtěla vědět přítelkyně.

Monique se zlobila sama na sebe, že Michaela pověděla o anulovaných přednáškách. Přehoupila se přes vlnu a zvuk, který tak vydala, jen podtrhl nastalé ticho.

„Je mi tady dobře,“ odpověděla co možná nejhlodstojněji a přešla k plavání na znak.

„Copak ti nechybí miminko? Ani tvůj muž?“

„Ale ano, samozřejmě,“ řekla Monique. Pak poměrně troufale rozvinula teorii o tom, že pro malé děti je lepší, když jsou od matky odloučeny po jedno delší souvislé období než po několik kratších rychle za sebou.

„Tomu nevěřím. Já bych nikdy neodjela.“ Michaeliny zmodralé rty se jí při mluvení chvěly a taky jí cvakaly zuby. Mezi ježatým porostem hlavy jí stékaly kapičky vody a řinuly se jí podél tváří. Najednou to vypadalo, že Moni-

que už tak ráda nemá. Obrátila se a plavala pryč, a plavala pořád, i když se Monique po několika energických kotrmelcích pod vodou opět vynořila, lapala po vzduchu a hledala ji mezi vlnami. Šlapala vodu, dokud se Michaela neotočila a nevydala se opět jejím směrem. Monique přišlo, že z dálky ta pohupující se, oholená hlavička vypadala dost zvláštně. Jak se natráásá, jak nepravděelně se pohybuje. Teprve když byla Michaela vzdálená už jen pár desítek metrů od ní, pochopila Monique, že prudece vzlyká. Jak bývalo zvykem, její první reakcí bylo ustrnutí, kdy necítila nic, jen do sebe s tichým překvapením nasávala ten zcela nový obrázek – plavající plačící žena. Až pak jí došlo, že toto není situace, kdy může jen se zaujetím přihlížet. Ze vši síly vyrazila směrem k Michaela.

„Co se děje?“ zeptala se, když se dostala blíž. Michaeliny oči plné červených žilek bezduše civěly z napuchlého obličje. Monique jí nemohla ani povzbudivě poklepat na rameno, na to byla příliš kluzká, takže jí nezbylo než pomalými tempy následovat spastickou plavkyni ke břehu. I tady se slzy řinuly dál, jako by Michaela byla houbou, která do sebe nasála značnou část moře a teď ji musela vypustit. Vydávala přitom zvuky, které by za jiných okolností mohly být i vzrušující. Monique zabalila ta třesoucí se ramena do osušky a přisedla si k Michaela. Ani neví, kdo to je, myslěla si, vždyť ani nevím, kdo to je. Slzy byly zkouškou její trpělivosti. Nemohla si pomoci. Čím více smutku schovávala za těžkými, zapečetěnými dveřmi vlastního archivu, tím silněji ji odpuzovalo utrpení jiných. Jako by tomu nevěřila. Jako by osamocenost, kterou s sebou její bolest přinášela, způsobila, že Monique zapomněla, že jí postihlo něco, o čem se domnívala, že se může stát jen ostatním.

Michaela si její odtazítosti nevěsimla a přerývané jí vyprávěla, jak ho měla ráda, jak byl milovaný a jak bývala

někdy našťvaná, jak tiché jsou její noci, jak temné její srdce, jak nesnesitelné jsou všechny písničky, jak zničehona má budoucnost, jak nevyčerpateľné slzné váčky, jak absurdní je její příběh, jak banální jeho snaha milovat jinou, jak špatná jeho paměť, jak stále se opakující jsou její vzpomínky, jak bolestné je každé shledání, jak zamilovaná byla na počátku.

Monique konejšivě klepala na ručník kolem Michaeliných třesoucích se, schoulených zad. Po chvíli se přistihla, že to klepání nabírá rytmus písně *Pata Pata* černošské hvězdy Miriam Makeby. S úlekiem si řkala, jak dlouho to už asi dělá. Marně se snažila přejít na jiný rytmus; nedařilo se dokonce ani, když na ni Michaela začala vyvalené zírat: *pata pata*. Teď už do ní bušila docela dost silně. Pomoci mohlo jen, že vstanou.

„Pojď,“ pobídla ji. „Převleč se.“

Dva ze tří staříků už lavičku opustili. Plačící a konejšiči ženy je už ničím nefascinovaly. Ten, který se ze svého místa nehnul, se lehce předklonil dopředu a opřel se lokty o kolena. S nesmírným zaujetím pozoroval racka v blízkosti Monique a Michaely, zatímco si ženy pod ručníky stahovaly plavky. Michaela se na chvíli usmála, když si všimla, jak se Stefanie kvůli tomu neomalenému zírání zlobí. Zítra tu chci být sama, pomyslela si Monique.

Ještě toho večera čekala se svou přítelkyní na autobus, který ji měl odvézt na letiště. Ještě než Michaela nastoupila, objala Stefani.

„Vůbec mi nepřijde, že jsme se tak dlouho neviděly,“ řekla jí. A dříve než Monique stačila přitakat, dodala: „Vlastně jsi moje nejlepší přítelkyně.“

Monique jí mávala. Ještě dlouho poté, co autobus odjel, červenala se na místě, kde se Michaelino tělo dotklo jejího.

Domnívala se, že myšlenka na jeden a půl týdne, který má sama strávit v tomto městě, jí přinese úlevu. Po několika kilometrech bloumání rušnými ulicemi však nedokázala myslet na nic jiného než na své zmučené nohy. V jakési restauraci si nenápadně vyzula tlačící boty. Objednala si paprikový lusk plněný rýží, který jedla tak pomalu, až se číšník přišel zeptat, jestli je s tím jídlem všechno v pořádku. Předpokládala, že způsob, jakým na ni dál podezíravě civěl, byl míněn jako projev zájmu. Přestál se na ni dívat až poté, co vypila čtvrtou sklenici retsiny a vykouřila desátou cigaretu.

Zpátky v hotelovém pokoji si kladla otázku, zda Oskar už také odjel. Zavolala recepční, která ji okamžitě spojila s Oskarovým pokojem. Poté, co jí jako vyčkávací melodie zněl do ucha *Řek Zorba*, jí žena sdělila, že už tam není a Monique at laskavě zavěsí.

Měla za to, že působí zoufalým dojmem, jak tu tak zírala na ošklivé repliky na zdi, na hodiny na nočním stolku. Jako by jí Oskar chyběl. Proto potlačovala touhu začíst se do jeho rukopisu. Navíc se stále ještě snažila vyhábat se fikci. Udělala by lépe, kdyby si přečetla něco vědeckého, něco o tresce, její studium už před nějakým časem ustoupilo do pozadí a vývoj jde rychle. Měla by ale honem rychle zjistit, jak to teď přesně vypadá s islandskými rybáři.

Prsty jí klouzaly po lesklých stránkách knihy o oceánech. Objemná odborná publikace měla na svědomí, že už třikrát musela platit pokutu při odbavování svého příliš těžkého kufru. Do ruksaku, který používala jako příruční zavazadlo, se nevešla. Marně se snažila pocho-pit, co má vlastně vyčíst z grafů, které kniha obsahovala. A protože se jí to nedařilo, přepínala otráveně kanály středozemní televize. Pokaždé, když palec stiskl plastové tlačítko, se cítila hloupější, tlustější a línější. Všechno je lepší než tohle, pomyslela si, takže i Oskarův rukopis.

Vtírala se otázka, zda Fischerova láska k lyžařské instruktorce přetrvala. Zarovnala hromádku papírů poklepáním o noční stůlek a pustila se do čtení.

Po návratu domů vyprávěl Fischer rodičům, že to bylo báječně lyžařské soustředění. Jen tak mimochodem utrousil i něco o hodné instruktorce. Zcela dle jeho očekávání si matka zjistila její adresu, aby jí mohl Fischer poslat pohlednici jako poděkování. K jeho radosti zjistila, že Franzi Knollová bydlí nedaleko.

Na parkovišti před samoobsluhou cestou k jejímu domu osvobodil spod hromady jiných velkou kartonovou krabici. Naplnil ji svými končetinami a trupem, hlavu si strčil mezi kolena a zavřel nad sebou víko. Pohodlná tedy jeho pozice určitě nebyla, ale šikovná ano.

Muselo se stát něco, díky čemuž by si ho všimla a poznala ho.

Když si nacvičoval, jak vyskočí, vyděsil ženu tlačící dětský kočárek.

„Vážně tě to baví, kluku?“ zeptala se rozčileně.

Fischer stydlivě pokrčil rameny. Bavit, to nebyl ten správný výraz.

„Na to už jsi snad moc velký, ne?“ dodala žena co nejpoehrdlivěji, než odkráčela.

Fischer si říkal, jestli si totéž bude myslet i Franzi Knollová. Ona po něm však toužila. A něco se muselo stát.

Představoval si to tak, že ona bude přijíždět po silnici a on těsně před koly auta vyskočí z krabice. Na to se však ulice ukázala příliš rušnou. Navíc na příjezdové cestě k jejímu domu už stál vůz. Ani automobil, ani dům se k ní nehodily. Ty patřily do hry, kterou on prohlédl. Proto se rozhodl, že kartonový kokon neodtáhne doprostřed silnice, ale umístí ho před vjezd k domu. Až bude Franzi odjíždět, vyskočí.

Fischer se poskládal tak, aby byl skutečně co nejmenší. Okamžitě mu v dětském tělíčku zdřevěněl každý sval, záda ho páčila, lýtka ho brněla, v rozpláclem nose se hromadily nudle, které si nemohl utřít, země byla každou vteřinou tvrdší a studenější.

Když někdo na krabici zaklepal, v první řadě se mu ulevilo, protože mohl vstát. Tváří v tvář pošťákovi mával a třásl rukama a nohama, aby krev zase mohla proudit po celém těle.

„Já jsem si říkal, že v té krabici někdo je,“ prohlásil onen dobrý muž. „Chlapče, tohle je nebezpečné!“

Společně se zadávali na výjimečně velkého dravého ptáka, který se o kus dále vznášel nad korunou stromu.

„To je ale velký pták,“ řekl Fischer tak dětinsky, jak toho jen byl schopen. Pohyboval sice probuzenými chodidly, ale z krabice se nehnul.

Otevřela hlavní dveře, aniž si ho všimla.

„Tenhle mladík se tu schovával v krabici,“ prozradil jí pošťák, zatímco jí předával balíček.

Prohlížela si Fischera, jako by ho měla portrétovat.

On její pohled z krabice odvážně opětoval. Poznala ho, tím si byl Fischer jistý. Věděla, že přijde, a teď, když tu byl, pomyslela si: konečně.

Řekla, ať si dělá, co chce. Potom zavřela dveře.

„Běž přece domů,“ řekl mu pošťák, „pěkně do tepla.“

Fischer přikyvl, ale ještě dlouho zíral nahoru, odkud se na něj dívala ona, zpola ukrytá za záclonou.

Monique Champagne jezdila každý den autobusem k moři. Recepční jí sdělila, že Oskar odjel. Monique mrzelo, že ji nevyhledal, dokonce ani proto, aby se na čas rozloučil, i když si to nechtěla přiznat. Jeho rukopis ji začínal bavit. Ona směsice touhy a posedlosti, kterou popisoval, v ní zavadila o cosi, s čím měla zkušenost a co považovala

za pravdivé. Ten podivný Rakušan věděl, co je oddanost. Věděl, že láska s sebou vždy nutně nemusí přinášet láskavost. Při čtení jeho slov se jí do mysli vkrádal pocit, že se na něj stejně jako Franzi dívá zpoza okraje záclony. Aby si mohla dovolit přečíst každý den kousek Oskarova díla, rozhodla se, že se tu nejedná o skutečnou literaturu, jen o text jednoho známého.

Ráno co ráno se na zádech pohupovala v modré louži a dívala se na nebe, které k rozptýlení nenabízelo ani jediný mráček. Ryby se jí vyhýbaly.

Jednou, když se otočila ze zad na břicho, spatřila na pláži muže a ženu, jak prohlédávají její věci. V muži poznala staříka, který ji a Michaelu okukoval z lavičky. Ted právě jí otevřel batoh. Žena vyklepávala ručník. Možná doufá, že jsou pod ním schované šperky, pomyslela si Monique. Plavala k měličině, jak nejrychleji mohla, a s hláskovým šploucháním se hnala z vody.

Pár okamžitě přestal hledat. Ukázali nejprve na věci a pak na Monique, a když přikývla, srdčně jí potřásl rukou. Když viděla ty smějící se, skoro až dojemné oči a malé, buclaté postavy, všechny protesty spolkla. Ti lidé nemluvili anglicky, jen lámanou němčinou, které skoro nerozuměla. Mezi sebou se bavili řecky, ale zdálo se, že muž má problémy i s tím.

K jejímu překvapení oba zůstali na místě a pozorovali ji, jak se suší. Diskrétně se otočili, když si pod ručníkem stáhla plavky, ale jakmile přes sebe přetáhla tričko, už se zase dívali přes rameno a začali jí máváním rukou cosi naznačovat. Byla to široká, teatrální gesta. Monique si začínala myslet, že si tu z ní utahují dva mimové v důchodu. Nakonec to byl jejich upřímný a nadějný smích, co ji přesvědčilo, aby je následovala přes pláž až na ulici. Šla jim po boku až k tyrkysově natřeným dveřím jejich domku.

Skromný obývací pokoj byl nacpaný vyšívanými polštářky a kraslicemi. Protože oba starouši divoce máchali rukama směrem ke kožené sedačce, Monique se na ni posadila. Poté jí muž pyšně ukázal omalované vejce, které bylo mnohem větší než všechna ostatní.

„Ostrich,“ řekla Monique, načež žena, která se před chvílkou posadila, opět vstala, sklonila hlavu a schovala ji ve vyšívaných polštářích. Monique, oči doširoka otevřené a rty našpulené do tvaru „o“, horlivě přikyvovala, aby tak naznačila, že imitaci chápe a že obdivuje velikost vejce. Zdálo se, že oba manželé tím mimořádně potěšila.

Žena zaběhla do kuchyně a vrátila se zpět s talířem plným baklavy. Monique měla po plavání hlad, a tak ji neodmítla. Starouši se s potěšením dívali, jak v ní mízí celá porce, zatímco ona bloudila pohledem po pokoji. Nikde nestála fotografie, kterou tu vlastně očekávala, asi z osmdesátých let a na ní děvče, které by dnes bylo příbližně jejího věku, kdyby roh rámečku nezdobila černá stužka. Předčasně zemřelá dcera, něco takového v tom přece musí být, říkala si. Co by tu jinak dělala, kdyby ne měla někoho nahrazovat?

Následovala výměna názorů mezi mužem a ženou, která se evidentně zvrtila v hádku, dokud žena nezdvihla ruce i oči k nebi, aby naznačila, ať si tedy její muž dělá, co chce. Monique vstala. Muž ji vedl úzkým schodištěm až na improvizovanou zeleninovou zahrádku na střešní terase. Žena je následovala. Muž hrábl do pařeníště a vytáhl bramboru, kterou se širokým úsměvem držel před sebou, a vyprávěl o ní cosi, čemu nerozuměla. Potom jí bramboru dal.

Situace přímo vyzývala k buddhistickému chování. Cítila se poněkud hloupě, když muži děkovala úklonem hlavy nad sepytými dlaněmi. Bramboru si po jistém závažání strčila do tašky. Cítila, jak jí v koutcích očí páli

drobné, ostré slzy. Jak bych si přála, aby tu byl, myslěla si Monique Champagne, jak bychom si tohle společně užili, on a já. Živě si představovala, jak by se Thomas uměl dívat jako malé děcko, až by přijímal tu bramboru. Stejně jako ona i on měl slabost pro milé, staré lidi.

Žena natáhla ruku. Ukazováčkem schovaným v kapesníku se dotkla koutku oka Monique a rázně ho osušila. „Das Licht,“ řekl muž a pokýval hlavou se zpola zavřenýma očima směrem k slunci, které by snad vysvětlovalo její slzy.

Monique ukázala na hodiny a pak s omluvnými gesty na dveře. Její odchod byl akceptován, byť s lítostí. Starouši kolem ní poskakovali a různými zvuky dávali najevo, že se ještě někdy určitě musejí vidět a že v jejich domě bude vždy vítána.

V chodbě, už na odchodu, jí pohled padl na tři fotografie přišpendlené napínačky na zdi. Zobrazovaly nástěnné malby zachycující ryby. Monique se zastavila a sehnula se, aby si je lépe prohlédla. Staří manželé do ní zezadu narazili.

„Sint Callixtus!“ zvolal muž.

„Cattacombs! Roma!“ objasnila žena.

Monique gesty naznačovala, ať fotografie klidně nechají tam, kde jsou, že je nemůže přijmout. Jako by ji chtěli rozesmát dětskou říkankou, pronesli staroušci sborem: „Ièsous Christos Theou huios sotèr: Ichthus.“

Ryba.

„Co prosím?“ přeptala se Monique.

Přilákali ji znovu ke kuchyňskému stolu. S kuličkovým perem, které žena přinesla, zacházel muž, jako by to byl husí brk. Napsal: Ièsous Christos Theou HUios Sotèr = Ichthus.

„Ježíš Kristus, Boží syn a Spasitel,“ jazykem Nového zákona. Ačkoli Monique nebyla zbožná, tento pozoruhodný

fakt mohla jen těžko nechat bez povšimnutí. Pokud by se přiměla vnímat boha jako přírodu, pak bylo evidentní, že dnešní plundrování stavu ryb lze interpretovat jako moderní vraždu božího syna.

Pomalou a vděčně pokynula staříčkým andělům, kteří nedali jinak, než že si jednu z těch fotografií přidá k bramboře.

V ledové hale hotelu k Monique přistoupila britská zástupykyně Světového fondu na ochranu přírody, kterou slyšela přednášet už v Tallinnu. Řekla jí, že se účastnila jejího vystoupení.

„Vý sem příliš nezapadáte, že?“

Monique si říkala, jestli ví něco o těch odmítnutích. Proč se na ni ta ženská dívá, jako by od ní očekávala nějaký kouzelnický trik? Zůstala proto u rezervovaného příkývnutí.

Žena chtěla vědět, jestli někdy nepřemýšlela o tom, že by pracovala pro Světový fond na ochranu přírody. Monique zalila vína únavy. Odpověděla, že je přesvědčená, že si svůj boj musí vybojovat sama.

„Mám v úmyslu bez přestání cestovat ve jménu ryb,“ prohlásila. Zdálo se, že její jazyk i rty spí, slova se jí téměř nedařilo vyslovit a musela se hodně snažit, aby udržela otevřené oči.

Žena jí rozverně poklepala po rameni a odspěchala ven. Pro Monique bylo záhadou, proč jí její odpověď připadala tak vtipná.

Táhla se k výtahu, v ústech stále ještě pachut neurčitě urážky. Byla si nyní jistá, že ji staroušci svými podivnými dárky i svou upřímnou vřelostí značně rozkolísali. V jejich útulném obývacím pokoji se neslyšně zvedla přílivová vína. Ta teď nabírala na síle, burácela a neodvratitelně se jí hnala v ústrety, hotova přirazit jí k zemi. Koberec

v chodbě cestou k jejímu pokoji na ni už mrkal. S poudchem protáhla Monique chvějícími se prsty kartičku elektronickým zámekem. Byla příliš unavená, než aby dře zevnitř zamkla, a zhroutil se na matraci.

Sen se dostavil okamžitě. Z moře viděla, jak jí staří manželé mávají. Znovu je následovala přes pláž podél řady domů až k jejich obydlí. Tam se pustila vzhůru po nekonečných schodech k nedosažitelné střešní terase. Každé poschodí, do něž schody ústily, bylo menší a nižší než předcházející. Monique se nevzdávala. Plazila se po bříse a po loktech k dalším stупínkům, až už nedokázala přitisknout končetiny těsněji k tělu nebo zvednout hlavu. Stěny, které jí svíraly, byly z kartonu. Na vnější straně se rozléhaly hlasy a smích. Poznávala pouze Thomase. Chraplavý hlas ženy, na kterou mluvil, zněl radostně. Když jí karton nad hlavou promáčkli, nemohla už Monique odtrhnout nos a ústa od stehena, což jí zabráňovalo v dýchání.

„Ahoj, sexy kočko,“ řekl Thomas.

„Ahoj, frajere,“ řekla žena.

Zvuk mačkajícího se kartonu se mísil s dvouhlasým dechem a pomalou, mlaskavou konverzací pohlavních orgánů. Z místa mezi nohama a ušima Monique vyrazily tepající cévy, které se jí posléze omotaly kolem plic a sevřely jí srdce, až puklo.

Otevřela oči, ale nemohla se ani hnout. Vlna tu stála byla, připravená utopit ji ve vzpomínkách. Připravená zaplavit ji Thomasem a domovem. Monique nezbyvalo nic jiného než čekat. Bolest k ní musela přijít jako voda. A přišla. Nic než vysoká ničivá vlna, která ji bude mучit, ale nakonec stejně opadne. Thomas se objevoval za závoji vody a rozstříkujícími se kapkami, ve všech místnostech jejich domu, ve všech dopravních prostředcích, které kdy řídil, ve všem oblečení, které kdy nosil. Marně

se snažila zchromlé prsty zatnout do pokrývky. Cítila, jak jí něco nadnáší. Jak se postel, radiobudík a malý psací stůl neovladatelně pohupují sem a tam a narážejí do zdí. Mizel a zase se objevoval na jejich společných cestách, její ochránce, její obdivovatel. Bolest není nic než voda, namlouvala si Monique a opakovala si tu větu zase a znova, zatímco lapala po dechu a nad hlavou se jí přelávala další vlna. Pokoj naplnila Thomasova vůně, o které myslela, že už ji zapomněla. Její ochablé tělo odmítalo chytit se sametem potažených dveří vestavěné skříně. Měla by plavat směrem k spadlému obrázku jako žralok za surfařským prknem, ale vlna ji bezvládnou odmrštila na druhou stranu. Bolest není nic jiného než voda, chtělo se jí křičet, ale bolest byla neustále minulá, nedokonavě minulá, umanutá, nikdy nepomíjející minulost s někým, kdo ji už nemiloval. Musí začít šlapat vodu, jestli nechce, aby ji vlna strhla do oceánu prázdnoty, odkud přišla.

„Miliáčku!“ zakřičela Monique Champagne, dříve než se nad ní voda zavřela.

PARENTEZE – DALEKÁ MOŘE

Odcházejí od sebe na letišti a ještě jednou se ohlédnou přes rameno, ve stejném okamžiku, třikrát po sobě. Protože jsou tam úplně sami – všechna zavazadla a obchodníci a rodinní příslušníci jsou vzduch. Proto.

Ona má příliš mnoho zkušeností, ale málem omdlí, když se dotkne její ruky. „Uděláme si miminko!“ navrhone jí zadýchaně při milování. Čeká dlouho, má pocit, že jen takto by měl být zplozen nový život, a pak přešastná odpoví: „Ne.“

On si pouští písničku od Abby *The winner takes it all* a ona se od něj odvrací, zaskočená slizami. Opustil kvůli ní jinou, ale ona pláče kvůli bolesti té, která prohrála. Zavrhne i ji, až bude chtít, protože ona není správný vítěz, na rozdíl od něho.

Poslouchá, zatímco on si čistí zuby. Jako pokaždé i teď tichounce sténá. Ona si vypláchně ústa vodou, vyplivne ji, směje se. „Znáš ten zvuk, co děláš, když si čistíš zuby?“ Neznal ho. Bez ní by ho neznal.

On se baví s kamarádkou a ji náhle zaplaví žárlivost, která je pro ni nová. Zmateně se stáhne, schovává zahanbený obličej, když ji zase objeví. Říká mu, že je to odporné, a on se jí směje: „Oslíku! Tohle nemáš zapotřebí!“

Během jejich první společné cesty – řecký ostrov, Bod-

rum, Izmir – uvidí zadním oknem vozu jejich tureckého kamaráda plakát ohlašující koncert hvězdy Mustafy Sandala. Společně si přečtou zpěvákovo jméno, vymění si krátký pohled a pak dostanou záchvat smíchu, který trvá tři dny. Teď to vědí jistě: patří k sobě.

„Jak jsi to mohla udělat?“ ptá se jí. „Co?“ nechápe. „V mém snu. Tak hrozně mě podvést.“ Směje se a nechává si zdát proč. Když zase otevře oči, úplně bez sebe, zafňuká: „Protože tys to udělal první.“ Smějí se, čerstvív jako rybičky. Tu noc tančí hodiny po celém domě.

V autě, během roztržitých vánočních svátků, hodnotí rozvody svých rodičů jako omyly, které nikomu nepomohly. Vzájemně poměřují chyby a vzniklou škodu a protkávají to obhajobou jedněch i druhých, až se hlasy zvyšují a brzdy skřípou.

Jsou v noci spolu u dalekého moře. „Podívej,“ řekne jí a ukazuje na hvězdy, vypráví jí všechno, co o nich ví. Ona odpoví „ano“, podívá se dolů a položí mu ruku na drobnou konstelaci pih, kterou má na zádech dole vlevo. Ví všechno.

Vypráví jí tragické příběhy z dětství. Otevírá mu náruč stále víc a víc. Někdy jí však při hlazení poklesne ruka a sdělí mu, že nemůže být jeho matkou. Dvakrát mu omylem řekne: „Tati...“

Při krájení zeleniny se oba pustí do zpěvu písničky z reklamy na Heinz Sandwich Spread z osmdesátých let. Jsou stále hlasitější, hrají jako herci, překvapení mozgovými buňkami, které si to zapamatovaly: jedna jeho, jedna její.

Dívá se sama na sebe: stojí tu a ječí. Že jí ale umí rozčít, myslí si. Probouzí v ní cosi nízkého, maloměstáckého. Často na sebe zčistajasna vycení zuby, drasticky překrucují slova. Jeho hlas je ten hlubší, ten hlasitější.

Prá se jí, jestli ví, kolik váží její knihy. První 288 gramů, druhá 345. „Jsou pořád těžší a těžší,“ shrne situaci. A ona ani neví, proč se směje, jako by nechápala, co se jí honí hlavou: jsi můj muž, celého tě sním.

Když otevře oči, spatří ho, jak sedí na okraji postele a dívá se na ni. Říká jí: „Jsi moje holka, jsem zamilovaný, vzrušuješ mě, chci být s tebou a milovat se s tebou. A zároveň jsi i moje kamarádka. Jsi můj parták! To jsem nikdy předtím nezažil!“ Ona si myslí: to je zvláštní, s tím bývalým mužem jsem zažila stejný okamžik.

Není to ona, kdo pořád otravuje a má připomínky k loupání žampionů. Není to on, kdo říká o večeri, že je naprosto fantastická, aniž by odtrhl oči od opakovaného seriálu. To nejsou oni. Jen se tak tváří. Oni jsou hrdinové.

Jak si jen dokážou chybět, když se musejí na čas rozdělit. On zní jako mátoha a chce ji nahou k telefonu. Když se vrátí domů, je pohublý, protože o to, aby dobře jedl, se stará ona. I když se jen málokomu stýská tak jako jí, on si přeje, aby nemizela tak často.

Skočí po zádech do vody a potopí se, protože on je s ní, dýchá klidně, protože on je s ní. On nadrobí do vody kousíčky chleba, nechá pavi očka, aby jí kroužila kolem pasu, přiměje ji, aby se rybek dotkla. Neví, jestli by se bez něj vůbec potápěla, protože on je s ní, neví ani, kdo je, protože on je s ní. Ukazuje jí podmořská pohorí. Je s ní.

On si koupí kolo a na něj zámek a právě ve chvíli, kdy si ona už myslí, že jí nemá tak rád, se ukáže, že se ten zámek otevírá jejím datem narození. Je snad na rozpacích z toho, jakou jí to způsobilo radost?

Starý muž v jakési rozvojové zemi je prosí o mýdlo. On mu věnuje reklamní balení šamponu. Muž ukáže na svou holou hlavu a ona řekne: „Tak mu dej mýdlo.“ On o sobě tvrdí, že není žádný charitativní pracovník. Ne, to teda určitě nejsi, pomyslí si ona.

Usnou vedle slunečníku. Když ho probudí, je jejich kůže horká, zarudlá, samý puchýřek. Celé týdny si to vycítají a vzájemně se utěšují. Sdílí spolu bolest, mléko po opalování a opatrné milování.

Koupí si spolu dům, vášnivě se líbají na kolaudační party a v opilosti se pohádají. Samozřejmě, že i pro ni znamenalo dítě vždycky stísnující představu. Ale teď už snad ne? Teď už jsou přece spolu! On si přeje, aby veškerou svou pozornost věnovala jemu, tvrdí návštěvě. Návštěva si ji ustaraně prohlíží a ona jí pohled bezstarostně opětuje.

Společně prchají před domem, zahradou, hádkami, rodinou a kamarády a vším možným. Na cestách se z rozdílů stávají doplnění. Poté, co uletěli tisíce kilometrů, jim jejich město připadá docela pěkné. To je dobře, pomyslí si ona. A pak: a co teď?

Po jedné hádce ji nechá samotnou bloudit v noci cizí zemí. Nikdy po něm nechtěla, aby ji chránil, říká si. Když se po pekelném stopu s opilým řidičem nakonec přece jen dostane do postele, hlasitě vedle ní chrápe. „Odejdi od něj,“ buší jí v srdci vztek stovkami kladívek.

To, v čem jsou až dojemné zajedno, je nesnesitelnost způsobu, jakým někteří lidé vyslovují „outo“ místo „auto“ nebo „dizkuzé“ místo „diskuze“. Rovněž na nesnesitelnosti určitých lidí se dokážou vzácně shodnout. Vyznávají si lásku pomlouvající přítom okolí.

„Byl by ze mě dobrý zločinec,“ prohlásí on, možná ne zcela bezděčně. „Co tím myslíš?“ zeptá se ona. „Co to má znamenat?“ Zatímco on mlčí, sáhne si pod tričko, až do hrudi. Půlka jejího srdce je pryč. „Zlodějí!“ křičí cestou ke dveřím.

Každý den jí několikrát zavolá a pak mlčí. Ona čeká, dokud to neudělá. A on to udělá. Hi-hi-hi. Smích potouchlého trpaslíka. Někdy ho předběhne. Hi-hi-hi. Každý den si vyznávají lásku jako potouchlí trpaslíci.

Konečně se k ní obrátí pod příkrývkou, kterou promáče la svým potem. „Podívej se na mě téma očima,“ zaseptá naléhavě. Když se na ni zadívá, zachvěje se, krouťí hlavou. Ne, to nejsou ty oči, které měla na mysli.

Na jakémisi večírku si jí vůbec nevsímá, vypadá to, jako by zapomněl, že vůbec existuje. Vyhazuje do vzduchu cizí ženy a zdánlivě je líbá. Podle něj to všechno existuje jen v její hlavě. Tu noc se jí zdá, že někoho uškrtila.

Je zamilovaný, zamilovaný, zamilovaný, a proto musí jít. Ona uteče pryč, upadne a rozbije si kolena. Po pěti dnech je požár uhašen. Ta druhá je sice krásnější, ale méně obdivuhodná, byť samotný obdiv nestačí. Ona s hlavou v dlaních nepřestává zírat na svá modrá kolena.

On je mnoha neuchopitelnými lidmi naráz, stejně jako ona. Ale v tom ostatním jsou každý jiný. „Jakový jsem,“

je jeho heslo, které omílá bez ustání, čím blíží konci, tím častěji. Ona nenávidí aroganci skrývající se v této větě, tu lenost, pravdu, vadu. Neboť ji přece láska mění, připůsobuje si ji, nekonečně, a protesty se nepřipouští. Ji ano.

A přesto se v něm ještě někdy objeví stín člověka, kterou by dokázala všechno odpustit. Pak si myslí, že je to skutečně pravda, že on je takový a ona že je jiná a oba tak složití, ale pro sebe stvoření. V tu chvíli je zaskočena vděčností a šílenou radostí, protože jsou oba dva naživu, vedle sebe v této místnosti.

Jednou prohlásí tišeji, než jak je u něj zvyklá: „Tys mě také změnila. Udělalas ze mě lepšího člověka,“ a když už se její rty zdvihají k váhavému úsměvu, dodává se zbabělým spěchem: „Ale tím zároveň i slabšího. A to si nemůžu dovolit.“

Zmačká jeho slova, až jsou z nich malé tvrdé kuličky, a hodí mu je na hlavu. Je teď už jednou provždy sama. Než ho poznala, nikdy neprohrála. Nechal ji uvěřit ve štěstí, kterým se předtím nijak netrápila.

Večer co večer se divoce milují na potápějící se lodi. On ji filmuje, když předvádí hmaty v karate, a ona ho nechá, aby se smál. Jak rychle se rozesměje, jak šťastný se zdá na potápějící se lodi. Když před ním uteče do ciziny, chce ji nahou k telefonu.

Samozřejmě, že ji ještě má rád. Když se ho však zeptá: „Ale ne dost, co?“ – nastane ticho, že by z toho umřela. „Ne dost na hádku,“ odpoví on, který v tu ránu zapomíná, který se zříká svého podílu, který neví, že milovat znamená taky vydržet. Lidé, co ho náhodou viděli, říkali, že hodně zhubl.

„Každý je sám,“ říká teď on, ačkoli to byla její replika, na kterou on tehdy nadhodil, jak moc má rád jejich splynutí. „Nemusím jenom prohrávat,“ říká proto ona, ale je jí asi miliarda let a ví už, že zármutek vždy vyhrává. Nastaví své datum narození, ale zámek na kole zůstává zamčený.

Je to nelogický příběh, ve kterém ona hraje roli ženy, která na cestě za ním láme srdce a drtí je podrážkami bot, a když jsou konečně spolu, konečně doma, zůstává opuštěna. Je nemožné, aby ona pro něj znamenala stejně málo, jako pro ni ti, které opustila. Co se vši tou hodnotou věčnosti?

Je tu něco jako oficiální poslední den, po týdnech, kdy dával najevo, že už se rozhodně nijak snažit nebude. Rozhodl se padnout, říká, a taky že bude dlouho sám. Den po posledním dnu už má jinou – což je jiný příběh, jak ji ujišťuje. Protože se od něj odvrátila příliš pozdě, políbí ji na rty.

Vrátí se, aby si něco odnesl, pravděpodobně poštu nebo papírovou krabici, kterou naplnila jeho životem a částí svého navrch – budoucností, suvenýry, neviditelným dítětem. Když mu řekne, že neví, co má dělat s jejich fotkami, vrhne se jeden druhému do náruče jako obrovské vlny.

Když se na letišti ohlédne přes rameno, on už je dávno pryč. Do holeně jí praští kufr jakéhosi obchodníka, on si toho nevšimne. Jakási rodinka mává na osobu za jejími zády a ona jim zamává zpátky, mává a mává, celé měsíce, čeká.

ČERNÉ MOŘE

O spisovatelích se říká, že více než jiní lidé cítí potřebu pojmát svůj život jako příběh. Navzdory svým opakovaným tvrzením, že se spisovatelství navždy vzdala, měla Monique Champagne tento sklon také, a to dokonce ve zvýšené míře. Kdyby se jí někdo zeptal, co se jí v Athénách stalo a proč už více než deset dní bivakuje v hotelovém pokoji, pak by její odpověď byla tragická, ale pochopitelná. Dostalo se jí odmítnutí ze strany jejího dočasného zaměstnavatele, který nepochopil, jak vážně spásu ryb bere. Poté ji dojalo hýčkáni docela cizího páru staroušků. Sama v hotelovém pokoji v cizím městě nedokázala zabránit, aby se hráz neprolomila. Celé měsíce se snažila, aby nevzpomínala na svou velkou lásku, která jí proklouzla mezi prsty, ale za těchto okolností – nové odmítnutí, nečekané sympatie, izolace – se už vzpomínky nedaly déle ignorovat či držet v bezpečné vzdálenosti. Minulost s ní bacila o zem jako přílivová vlna. Obrazy a rozhovory se na ni sesypaly jako krupobití. Útržkovité, nanejvýš bolestné, ale vlastně logické.

Tohle by Monique Champagne vyprávěla, kdyby se někdo se skutečným zájmem vyptával stále dál.

Po celou tu dobu opouštěla hotelovou postel jen proto, aby se v koupelně napila z kohoutku nebo aby si došla na záchod. Co si každé dva dny objednala k jídlu, to jí úslužně přivezli na servírovacím vozíku až na dosah ruky. Pokojské se z povinnosti chodily ptát, zda mohou pokoj 210 skutečně stále vynechávat. Ode dveří jí přály,

aby se z chřípky brzy uzdravila. Závěsy zůstávaly zatažené.

Během této zdánlivé letargie však Monique v mozku uzrál jiný příběh. Vysvětlení, které se jí líbilo víc a víc, ale které si raději chtěla nechat pro sebe. V této verzi mělo setkání se starými manželi méně náhodný charakter:

„Ješous Christos Theou huios sotēr,“ propěvovala si občas.

Znělo to stále nábožněji. Tu a tam se následně krátce zakřehla. Bylo to všechno tak nasnadě: příčiny, následky, ona velká, nadčasová souvislost na pozadí.

Rozpadla se na kusy, když ji opustil, a mělo to smysl.

Přešla od knih k rybám, a mělo to smysl.

Byla odmítnutá a opuštěná, a mělo to smysl.

Neboť starí manželé byli posláni, aby potvrdili božskou podstatu moře a nutnost její mise. Monique to chápala. Teď už to chápala.

Vlna smutku, která po setkání následovala, nemohla být ničím jiným než katarzí. V ní se všechny vzpomínky spojily a zaplavily ji. Málem se v nich utopila, ale nakonec se dokázala udržet na nohou. Byl to křest, znovuzrození. Byla teď nová a připravená na to, co mělo přijít. Takže nyní se stala určitým způsobem, ve světle této nové, osvěžující logiky, dokonce prorokem. Ano, jistě, uvědomovala si, že tato myšlenka vyžaduje jistou opatrnost.

„Ješous Christos Theou huios sotēr.“

Monique zpívala krásněji než kdy předtím.

Nedostala příležitost, aby stejně jako Ježíš čtyřicet dní na poušti i ona pobyla ještě déle ve svém hotelovém pokoji. Nootjes ji opět uvedl do pohybu. Vyděsila se, když se jí na nočním stolečku rozdrnčel telefon. Ze strachu, aby nepromeškala druhé znamení boží, a také z prosté zdvořilosti si přiložila sluchátko k uchu.

„Co se děje?“ chtěl vědět Nootjes. Jeho hlas nezněl rozloženě, ale ostrážitě. „Vy jste nemocná? To mi tvrdili na recepci. Že prý jste nemocná.“

„Už je mi líp,“ řekla Monique Champagne. Pokusila se udržet nadšení v hlase na uzdě.

„Tak to mám radost. Měl jsem vám zavolat dříve. Takový e-mail, kde vám jen tak najednou oznámím, že anulovány dvě vaše přednášky. Ne, tohle se nedělá. Musela jste být hodně zklamaná.“

„Dalo se to přežít,“ odvětila Monique.

„Když vám přestal fungovat mobil, nenapadlo mě hned, že bych mohl zavolat do hotelu. Ale i tak: tohle není žádný důvod. Velice se vám omlouvám.“

„Není třeba,“ usmála se Monique.

„Vladivostok je ovšem stále na programu. Rusové byli vašim příspěvkem nadšeni, takže ten se v každém případě konat bude. A to je přece velice milé, že? Už jste tam byla? Ve Vladivostoku?“

„Ne,“ přiznala Monique, „jsem strašně zvědavá.“

„Jojo, rád věřím, zvláštní město. Trochu jiný svět. No nic, volám vám vlastně kvůli následující věci. Vzhledem k tomu, že vám nechceme zvyšovat náklady, teď, když jste tam onemocněla, ty noci navíc v hotelu uhradíme. Ty odřeknuté přednášky vám jistě tak jako tak udělaly čáru přes rozpočet.“

„Ale to nemusíte,“ spustila Monique, která s těmi penězi už počítala.

„Ale ano, to je to nejmenší, co pro vás můžeme udělat. Už tak se dost stydím za to, co se děje. Přesto bych vás ale chtěl poprosit, když už je vám líp, jestli byste se možná, tedy samozřejmě ne okamžitě, ale v nejbližší budoucnosti...“

„Dnes večer se odhlásím,“ prohlásila odhodlaně Monique. I ona se domnívala, že je nejvyšší čas. Let domů,

kteří jí Nootjes nabídli, hrdě odmítla. Místo toho navštívil Oskara a Michaela.

Fakt, že někteří vědci považovali její příspěvek na 39. kongresu Mezinárodní komise pro vědecký výzkum ve Středozemním moři v Istanbulu za nepodstatný, neznamená, že nezajímá celý svět. Už téměř celé jedno století se tento výbor zabývá všemi možnými změnami ve Středozemním a Černém moři. Monique se domnívala, že rybářům svou účast na této akci přece jen dluží. Navíc chtěla vidět Bospory.

Poté, co navštívili sympozium v Oděse, měli být Oskar a Michaela hosty i tohoto kongresu. Zdálo se, že se ti dva účastní více kongresů než ostatní vědci. To svědčilo buď o jejich odbornosti, nebo o nedostatku soukromého života. Kombinace obojího byla pravděpodobně nejbližší pravdě. Má zpravit Oskara a Michaela o božské podstatě ryb? To si žádalo opatrnosti. Jako vědci se pravděpodobně nebudou chtít zaplést do spirituálních záležitostí, ale Monique si říkala, že v souvislosti s ní projevovali jistou formu závislosti, která by slušela učedníkům.

Hned onoho večera po Nootjesově telefonátu naložila Monique svůj obrovský kufr do autobusu do Pirea, athénské přístavu. Tam se nalodila na palubu lodi, která ji měla dopravit do Bodrumu.

Bodrum nebyl vzpomínkou prostý, a tudíž ne zcela bez nebezpečí. Snažila se na to dívat jako na příznivý symbol, že si první cestu s Thomasem má zopakovat ve jménu své nové mise. Mělo tím být zdůrazněno, že má nyní vyšší cíle.

Sdílela loď s rodinami, které ačkoli dohromady mluvily několika desítkami jazyků, nyní většinou mlčely a zíraly na moře a oblohu, stejně jako Monique. S výčitkami svědomí myslela na znečištění a hluk, které přimorská turistika způsobuje pod vodou. Když jeden ze členů

posádky přišel, aby jí zkontroloval lístek, zeptala se ho, zda byl někdy rybářem.

Klidným, syrovým hlasem odpověděl: „Já ne.“

Když zkontroloval všechny lístky a vrátil se kolem ní, dodal ještě, že kapitán sice přešel od rybaření k turistickým plavbám, ale že o tom nerad mluví. Rybářům se nedaří dobře, dodal.

Monique naslouchala a přikyvovala. „Samí sebe připravili o práci,“ řekla pak štipači jízdenek. „Moře jsou už skoro prázdná.“

Podíval se na ni vážným pohledem, a pak řekl: „Také je stále více hladových krků.“

Monique opět přikyvla.

„Kolektivní sebevražda je jediné skutečné řešení, jak odlehčit naši ekologickou stopu,“ prohlásila. Snad to bylo tím, že se přitom tvářila tak mírně a vstřícně, že se její protějšek nezasmál. Až když se Monique sama začala šklebit, přidal se k ní kontrolor se zdánlivým ulehčením. Rozloučil se krátkým pozdravem, a poté se už ani neukázal.

Vzpomínala si na kotviště v Bodrumu, na chladnou místnost, kde si člověk mohl vyzvednout vízum, na stánek s cigaretami. Viděla před sebou Thomase, jak se k němu vydal, aby zkontroloval cenu. Tehdy si ještě říkala: ten je ale na peníze.

Zdálo se jí, že poznává i autobus, muže, který jí do rukou nalil kolínskou, dělníky pijící venku kefir – všechno kromě prázdného místa vedle sebe. A pak uviděla Mustafu Sandala, jako by se čas od té doby, kdy se mu tak smáli, ani nepohnul. Jako by se tady život zastavil. Na plakátu na stěně zdejšího kulturního domu měl zpěvák stále otevřenou pusou, před sebou mikrofon, oči zavřené a zmučený obličej obrácený k nebi.

I ona zavřela oči, Monique Champagne. Představila si ryby a začala si pobrukovat: „Jésous Christos Theou hui-os sotēr.“ Ryby se přehoupaly přes bok a břichem vzhůru

stoupaly k hladině, ale Monique se nevzdávala a statečně je otáčela zpět. „Jésous Christos Theou huios sotēr.“ Tohle Monique Champagne uměla, zachraňovat ryby v myšlenkách. Měla oči zavřené tak dlouho, dokud hejno v plném počtu opět neodplavalo.

Kolem ubíhala krajina mezi Bodrumem a Istanbulem. Monique byla rozhodnuta, že bude cestou intenzivně obdivovat každý pahorek, každý lísteček a každého Turka. Z otevřeného batohu jí ovšem lákal Oskarův rukopis. Rukopis nakonec zvitčel. Bylo přece důležité spisovatele poznat do hloubky, ověřit si kvality budoucího učedníka. Když si vymyslela tuto omluvu, přečetla zbytek jedním dechem až do konce.

Fischerova posedlost Franzi Knollovou vytrvala a nabyla na síle. Hlavní hrdina rostl a z příběhu se vyklubalo něco, co by se dalo nazvat sadomasochistickým kriminálním románem. Malý Fischer na svou lyžařskou instruktorku stále čekával v papírových krabicích, v supermarketech, ve vlacích a – pokud mu to okolnosti dovolily – na zasněžených vrcholcích hor. Jeho zájem o zimní sporty se rodičům líbil, a tak se mu je nakonec podařilo přesvědčit, aby mu slečnu Knollovou najali jako osobní instruktorku. Proč to tato žena všechno dopustí, proč se rozhodne sdílet tajemství se znepokojujícím hošíkem? Oskar Wancker podává následující vysvětlení:

Nemlčela proto, že byl Fischer dítě a nikdo by neuvěřil, že ji má tak v moci. Nakonec by stačil jeden vážný rozovor s jeho rodiči, aby se ho zbavila. Ale Franzi Knollová ho nechtěla ztratit. Někdo jí navrhl, že na sebe vezme všechnu její bolest, a dával se jí přitom zprůma do očí.

Způsob, jak tuto bolest přijímal, popisoval Oskar Wancker s velkým potěšením a zešíroka na mnoha stránkách. Došlo na napínáčky, nabíječky baterek a prkýnka na krá-

jení chleba, ale hlavní roli v těchto mučících praktikách hrál sníh, jako například v kapitole s názvem *Sněhulákem zevnitř*.

U příležitosti Fischerových patnáctých narozenin naplnila Franzi Knollová Fischera hrstmi plnými sněhu. Namáčkala mu studený pudr ústy až do krku a dlouho mu tlačila palčáky plné sněhu k uším. Fischer si stáhl kalhoty, předklonil se před ní, roztláhl pŕlky a zaškemral, zatímco mu zuby jen cvakaly: „Tam taky!“ Řekla mu, že je pěkný sprosták, ale odmítnout mu nedokázala.

Ukázalo se, že chlapec i jeho učitelka jsou mimořádně kreativní, co se bolesti a sněhu týče, ale zatímco jeho blížící se plnoletost u Fischera vyvolávala sny o svatbě, ona mu stále více unikala. Výlety autem do hor byly stále méně časté a Fischer ji zase začal pronásledovat.

V temných vztazích se někdy stává, že jeden ze spoluviníků v určitém okamžiku odpadne, začne se bát o svou duši, začne toužit po normalnosti. Už při prvním očím kontaktu odhalil Fischer ve Franzi Knollové tu nejskrýtejší bytost, ale zbabělec v ní mu unikl.

Kulisy, v nichž ji přistihl, byly stejně konvenční jako muž, kterému dovolila, aby ji líbal na krk. Počkal si na ni u východu z kina a kamarádsky se na ni usmál, když ho mĕjela, přítelovu paži láskyplně obtočenou kolem ramen.

Následujícího dne mu zavolala a žádala ho, zda by si o tom mohli promluvit. Zdvorilost, se kterou mu tuto žádost přednesla, ho nezměrně mučila, ale vyhověl jí. Když si ho vyzvedla, aby spolu naposledy serpentinami vyšplhali za sněhem, ukázal jí nůž a žádal ji, aby ho správně použila, avšak:

Tehdy se ukázalo, že je přece jen schopná něco mu odepřít. On ji poctil tím, že si mohla vychutnat jeho vraždu, ale ona nechtěla, chtěla být normální, usilovala o to, neboť tento prázdný pojem zaměřovala s čistotou.

Následovala hádka, při níž padla noc a klesla teplota. Když ho na kolenou prosila, aby se vrátil zpátky k autu, ztratili všechny zábrany.

Ačkoli s tím Fischer neměl žádné zkušenosti, neočekával od rozchodu, že proběhne, aniž by způsobil škodu. Nepoznaná Franzina neohrabanost, s níž k němu přistupovala, však sahala za hranice toho, co byl schopen snést. Z jejích ledových očí se řinuly slzy, z nosu jí tekly nudle na ocelově tenké rty. „Na tohle se nedokážu dívat, Franzi!“ vykřikl několikrát, ještě než jí vrazil nůž do prsou. A vzhledem k tomu, že ji poprvé neošlivil jako slečnu Knollovou, zdálo se, jako by zavraždil nějakou jinou.

Monique neměla ráda otázky týkající se autobiografického obsahu fikce. Přesto Fischer během četby vyrostl z malého blondatého chlapce do podoby dospělého muže, který se velice mimořádně podobal Oskaru Wankerovi. Vytvořil si snad alter ego, aby tak dal průchod svému bažení po bolesti? A touží po její kritické recenzi, nebo aby mu natloukla?

Na sedadle to s Monique házelo hrubě sem a tam. Po složitém parkovacím manévru oznámil řidič autobusu, že si dají čtvrt hodinky pauzu.

Obklopena turisty se Monique vydala směrem k málemu trhu, který se jí zdál až neskutečný. Dva muži se snažili přivázat bečící ovci na střechu malé dodávky. Jak málo mělo toto všechno společného s Oskarovým světem a jak těžko ho dokázala ze sebe setrást. Dobrodružství Fischera a Franzi Knollové jen podtrhují, že to s jejím duševním zdravím zatím ještě není tak zlé, namlouvala si Monique. Sama sobě však zamlčela, že se jí během čtení několikrát zmocnila touha vrazit někomu pořádnou facku. Lehce pohnula prsty, až se jí pod kůží zvolna zavlnily šlachy.

„Jésous Christos Theou huios sotēr,“ zabroukala si opět. Byla skutečně jediná, kdo si uvědomoval, že spojitost Ježíše s rybou mezi sebou poji i smrt božího syna a nadměrný rybolov? Vrtošivý vítr si pohrával s jejími šaty. Za chvíličku se jí na předloktí rozstříkla kapička vody, ačkoli na to nebylo roční období. Monique se nemohla ubránit, aby v tom nespatořovala stvrzující znamení. Až se jí z toho zamotala hlava. Proč byla zrovna ona, dítě ateistů, vyvolena chápat tyto souvislosti? A kterým bohem? Zatímco většina turistů spěchala zpět k autobusu, vytahovali trhovci z krámků a domů ven sudy, aby zachytili tento nečekáný deštík. Thomas by si dělal starosti o její mentální zdraví, místo aby zvažoval možnost boží intervence. Byl přesvědčený nevěřící. A nepřítomný.

Monique se posadila v autobuse na stejné místo, přitiskla hlavu k okenní tabulce a napjatě zírala ven. Musí dávat veliký pozor. Znamení a pokyny se mohou ukrývat všude.

Nebe nad Istanbulem bylo tmavě modré, když autobus vjížděl do vlhkého, nočního města. Zdálo se, že osvětlené mešity pózují pro fotografy pohlednic a krajinaře. Kolem minaretů a dřevěných domů kroužili ptáci, vozovka Galatského mostu zářila ve světle reflektorů taxíků. Monique si uvědomovala, že existovalo několik francouzských autorů, kteří v devatenáctém století navštívili Istanbul, aby tu psali o syfilis a melancholii. Sama necítila potřebu projektovat svůj zármutek do velkoměsta. A navíc už ani nepíše. Když spatřila pouliční lampy, připadla jí náhle jedna z jejích nejstarších vzpomínek. Leží na zadním sedadle auta rodičů a brečí. Po chvíli ji už vlastně nic netrápí, ale nepřestává vzlykat, protože ji zajímá optický efekt pouličních svítlen na vlhké oči. I teď, když se z okna autobusu dívala na svítiviny v Istanbulu, hlavu opřenou

o sklo, uvědomovala si, že smutek také nemusí být nic jiného než proudy světla otáčející se jako ramena větrného mlýnu, které se prodlužují, když člověk přimhouří řasy blíž k sobě.

Následujícího jitra se Monique Champagne vydala k hotelu Hilton. Věděla, že Oskar a Michaela tam bydlí se všemi ostatními účastníky kongresu, a doufala, že tam na ně narazí. Stav jejího bankovního účtu ji přesvědčil, aby se sama uchýlila do nejlevnější mládežnické ubytovny ve městě. Neměla už skoro vůbec nic. Ukončení spisovatelské dráhy, odřeknuté přednášky a cestovní náklady slibovaly jen chabé vylepšení finanční situace.

Poté, co dlouho a zbytečně čekala na Michaelu a Oskara v hotelové lobby Hiltonu, vstala a pokračovala v cestě do kongresového a výstavního centra Lutfi Kirdar. Nějakou chvíli už nepršelo, ale na chodnicích a na mramorových schodech měšit byly louže. Každý, koho se ptala na cestu, nadšeně přikyvoval, ale pokaždé ji poslal špatným směrem.

Když konečně na vrcholu kopce, kde nejezdila auta, rozeznala kongresové centrum a poutače oznamující 39th CIESM CONGRESS, bolely ji zase tak hrozně nohy, že z dosaženého cíle skoro ani neměla radost. Skleněné automatické dveře se doširoka otevřely. Spolu s Monique se dovnitř pospíšil i porыв větru a rozvířil hromádku papírů. Dobře mířenou ranou připlácla recepční papíry opět k svému stolu.

Mají tu skener, všimla si Monique, když chtěla projít kolem. Recepční ji zastavila tak, že ji oslovila „lady“, a rázně se jí vptala na jméno.

„Monique Champagne,“ odpověděla Monique zkroutěně.

Žena si prolístovala svou hromádku a několikrát přeje-la očima jmenný seznam účastníků. Monique se mezitím

trpělivě tvářila, že čeká. Na světle šedé zdi visel obraz, na němž se Atatürk a jakýsi kuň nořili z modrozeleného snového oparu.

„Nejste tady,“ konstatovala žena.

Monique neměla potřebu proti tomu něco namítat.

Zaslechla, jak vítr proudící dovnitř kolem ní otevřenými dveřmi opět prolístoval stránky papíru.

Z místa, kde seděla pod vysazenými mladými stromky, na recepční dobře viděla. Zdálo se však, že žena na ni zapomněla. Monique vysvobodila oteklé nohy z tlačících bot.

Po třicetřetřehodině vylivla kongresová budova proud lidí. Ačkoli se Monique moc snažila, aby známé hlavy nepřehlédla, všiml si jí Oskar dříve než ona jeho. Poněkud neohrabaně jí políbil na obě tváře.

„Vypadáš unaveně,“ poznamenal. „Snad to nijak nesouvisí s mou knihou?“

Monique sledovala své natáčející se zápěstí a přihlížela, jak mu její ruka uštědřila řádný políček na tvář. To gesto překvapilo i ji samotnou. Ačkoli mělo souvislost s jeho knihou, bylo nemístné a nehodilo se k omezeným kontaktům, které spolu sdíleli. Navíc v jeho pohledu probudilo cosi ostrého.

Byla ráda, že může svou pozornost obrátit na Michaelu, která mávala a poskakovala jejich směrem. Se svou helmou dorůstajících vlasů kolem kulatého obličje se silně podobala šimpanzovi.

„Stefanie! Co ty tady děláš?“ zajímala se. Drobný záchvň v jejím hlase a vráska táhnoucí se jí podél úsměvu Monique připomněla, že Michaela tuto novou, nadbytečnou cestu jen stěží pochopí.

„Manžel a dítě přijeli se mnou,“ prohlásila Monique.

„Vážně?“ Michaela málem jásala. Oskar chtěl něco říct, ale rozmyslel si to.

„Už hrozně dlouho jsme si chtěli prohlédnout Istanbul a v Turecku mají děti rádi.“

„Ráda bych je poznala!“ zvolala Michaela.
Zatímco se dívala do té smějící se tváře, ucítila Monique opět rybinu.

„Uvidíme, jestli to vyjde,“ zamumlala.

„Jo, jasně.“

„A jak se to dítě jmenuje?“ zeptal se Oskar.
Monique byla přesvědčená, že ti dva musejí slyšet, jak jí buší srdce a že jí tím nápořem prasknou žíly. Michaela mluvila v Tallinnu o jakémsi Leonovi, ale Monique se nepodařilo zjistit, zda tím myslela Stefaniina muže, nebo dítě. Obávala se, že si Michaela zapamatovala pohlaví i jméno Stefaniina miminka. Hnaná panikou vykokotala ze sebe několik hlásek: „Jup.“

„Jup?“ opakoval Oskar.

„Aha, takhle to vyslovuješ?“ divila se Michaela. Očividně se jí ulevilo, že v tom má konečně jasno. „Vyslovuješ to teda s u, je to tak?“

„Ano,“ řekla Monique, „Jup s u.“

Ještě jednou se jí podařilo užstat Stefanií. Když se jí její společníci ptali, proč se usmívá, odpověděla, že si vzpomněla na něco, co Jup to ráno udělal.

„Je tu jedna důležitá věc, kterou vám musím sdělit,“ pronesla poté.

Žádostivost, s níž Oskar a Michaela očekávali, co jim řekne, posílil Monique v jejím přesvědčení, že z nich budou dobří první následovníci.

„Věděli jste, že existuje jistá spojitost mezi Ježíšem a rybou?“

Oskar se zavrtěl sem a tam na židli, Michaela zahýbala prsty na noze a upřeně se zadívala na vlnící se špičku boty.

„Vy jste to věděli?“ zopakovala Monique zklamaně.
Oskar i Michaela naklonili hlavu, když přikývli.

„Ichtus,“ řekla Michaela. „Nebo Ichtyts.“

„I s tím symbolem,“ dodal Oskar. Prsty nakreslil do vzduchu dva obloučky, které se zkrížily u ocasu.

„Taky je to nějaký křesťanský rockový festival ve Spojených státech,“ poznamenala Michaela.

„Pár apoštolů byli rybáři,“ věděl zase Oskar.

„Vy jste znalci,“ řekla Monique. Z tohoto konstatování jí svrbělo celé tělo.

„Ne, jen mě vychovali katolíci,“ opáčila Michaela. „Tebe asi taky, ne?“ zeptala se Oskara, který už souhlasně pokyvoval hlavou.

„První křesťané kreslili na zem oblouk, když potkali někoho neznámého. Když ten člověk doplnil druhý oblouček, jednalo se taky o křesťana a všechno bylo v pořádku,“ líčil Oskar.

„Někdy člověk vidí tyhle symboly i na nálepkách na náraznících aut,“ doplnila Michaela.

„Zdá se, že ten znak používali už v předkřesťanské době jako symbol odkazující na sexualitu a na dělohu.“

„No jo,“ řekla Michaela, „to by mohlo být. I Afrodita měla něco s rybou.“

„A vulva bohyně Isis...“ rozjel se Oskar.

„Dobrá, takže vy i tom vítě všechno!“ skočila mu do řeči Monique.

„A cos nám chtěla povědět?“ zajímala se Michaela. Ve tváři měla výraz znepokojené matky.

Po krátké odmlce Monique pokračovala: „Nemůžu pochopit, že každý sice evidentně zná spojitost mezi Ježíšem a rybou, ale že nikdo nechápe, že nadměrný rybolov ohlašuje konec světa.“

Oskar se na ni pronikavě podíval zpod svého jednolitě tého obočí a kouzl se do rtu.

Michaela znovu naklonila hlavu a přátelsky se zeptala: „A jaká je ta spojitost?“

„No přece, že lidé vraždí ryby stejně, jako zavraždili božho syna. A prázdné moře znamená konec světa.“

Oskar se s obdivuhodnou snahou pokoušel napodobit Rodinova *Myslitele*.

„A bůh je pro tebe něco jako například příroda?“ vyptávala se Michaela. Monique rozčilovalo, že mluví po maleji, s nuceným papském naděje v hlase.

„Ale vždyť je to přinejmenším alarmující!“ zvolala.

„Samozřejmě!“ Michaela se na ni vyplašeně usmála.

Aby se napětí uvolnilo, obrátili se obě na Oskara.

„Je to vělice zajímavá teorie,“ prohlásil.

Podle Monique nepředstíral, že ho její odhalení zasáhlo. Od té chvíle, co mu dala políček, zdál se jí vydán na milost a nemilost. Hledíme, pomyslela si, to je správný učedník.

Monique nestálo příliš námahy přesvědčit své přátele, aby se už na kongres nevraceli a celé odpoledne strávili s ní. Turistický přívoz podél Bosporu považovali za příliš znečišťující pro životní prostředí, a proto se vydali k Černému moři tramvají. Pak na něj společně hleděli z blízkého pahorku.

„Tak to je ono,“ řekla Monique.

„Ano,“ přisvědčili druzí dva.

Monique se dočetla, že Černé moře je moře s nejvyšší frekvencí lodní dopravy na světě, ovšem tímto dojmem tichá, prázdná hladina nepůsobila.

Připojil se k nim starý, přátelský Turek a nabídl se jim jako průvodce. Rukou plnou jaterních skvrn ukázal na idylicky vypadající přístav.

„Mrtvý. Naprosto mrtvý,“ řekl.

„Už žádné ryby?“ chtěla vědět Monique.

„Mrtvý,“ opakoval muž nevzrušené. Udělal několik kroků zpět, otočil se a sešel dolů z kopce.

„Pravděpodobně je tu takový klid, protože v tomhle moři už všechny ryby vylovili,“ poznamenala Monique.

„Ne, ne, jen odnědvána platí přísnější směrnice,“ oponovala Michaela. Oskar souhlasně přikyvoval hlavou.

Každé opatření, jehož účelem bylo mořím odlehčit, by mělo Monique zvednout náladu. Přesto cítila, jak v ní narůstá nový neklid. Co když už moře a ryby žádnou spásu nepotřebují? Co má potom dělat? V podvědomí se jí začala hromadit frustrace. Cítila se jako prorok bez informací a bez ceny. Dvakrát za sebou se prokázalo, že Oskar a Michaela mají více znalostí než ona. Monique zvažovala možnost, že ztrácí rozum. Smutek ji ho úplně rozežral.

Jako by Michaela cítila, že je na obzoru krize víry, narhla, aby ještě předtím, než sejdou k Marmarskému moři, navštívili chrám Hagia Sofia.

„Možná bychom mohli předtím vyzvednout tvého muže a Jupa?“ zeptala se bodře.

„Už jsem tam s nimi byla včera,“ lhala Monique. „Ale ráda se tam podívám ještě jednou.“

V chrámu se od svých dvou společníků oddělila a dlouho se dívala na byzantské mozaiky. Doufala, že se jí doštane prorockého vidění, ale Madona s dítětem jí spíše rozčilovaly. U Ježíše se cítila bezpečněji. „Ichthus“ stálo vedle něj psáno řeckými písmeny. To bylo samozřejmě míněno jako povzbuzení.

Dole stál sloup a v něm zvláštní dírka, před níž se strkala řada italských turistů. Monique do ní zastrčila palec a zbylými prsty přešla po dokonale ohlazeném kameni, jak to před chvílkou viděla u Italů. Přistihla se při tom, že její přání nijak nesouvisí s rybami.

O jednu tramvaj a dvě vlakové zastávky dále dorazili na malé tržiště, které z dálky působilo přívětivým dojmem. Když však přišli blíže, ukázalo se, že jsou všechny

krámky plné ryb všech druhů a velikostí, některé mrtvé s vykuchanými břichy, uřezanými ploutvemi a rozevřenými ústy na ledové podestýlce, jiné polomrtvé, stranou v nádrže s vodou mezi mrtvými a umírajícími souputnicemi. Monique se nutila, aby se na ně dívala, i když měla sto chutí zavřít oči. Nesměla se však odvracet od znamení. Kráčela ale stále rychleji, takže Oskar a Michaela nakonec museli skoro utíkat, aby jí stačili.

Trojice se držela stezky podél Marmarského moře, pro nějž ještě evidentně žádné směrnice neplatily. Moře bylo plné rybařských kutrů, jako by všechny ryby bylo třeba vylovit právě tohoto podvečera. Provázena Oskarem a Michaelou sledovala Monique, jak loď vyhazuje své sítě jako roztažená, ochablá, bezcenná křídla, která se ovšem pod vodou mění ve zdi, dříve než je zase vytáhnou nahoru.

„To je šílený,“ vydechl Oskar.

„Jsou to zločinci,“ odsuzovala Michaela.

„Pedofilové!“ křičela Monique.

Nedávno se v krátké novinové zprávičce dočetla, že skupinu britských aktivistů bojujících za práva zvířat zatkli poté, co zaměstnanec jedné laboratoře provádějící pokusy na zvířatech veřejně obvinil z pedofilie. Tehdy s takovými nařčeními nesouhlasila, ale teď jí přišlo docela logické pokřikovat na rybáře, že jsou „pedofilové“. Zdálo se, že se Oskar s Michaelou nemohou rozhodnout, zda se mají jejím chováním bavit, nebo znepokojovat.

„Kongresům jsem už odrostla,“ prohlásila Monique. „Je čas na skutečné akce.“ Přátelé chtěli vědět, jak to myslí, a ona se tvářila, že zrovna kuje plány čehosi, o čem ještě nesmí mluvit.

Cestou bylo řečeno mnoho, ovšem utkvělo z toho jen málo. Monique to tak chtěla. Neustálý proud zvuků. Když hovor během chůze na chvíli utichl, souzzněly její kroky

v duetu s šustěním pláštěnky v rytmu věty: „Proč tu nejsi?“

Stejně jako významní spisovatelé devatenáctého století a většina moderních turistů se šli podívat na dervíše. Nasvícené pódium jen umočňovalo dojem, že jde hlavně o podřvanou, ale Monique to přesto hluboce dojala. Čtyři muži se se zavřenýma očima a plápolajícími šosy točili dokola kolem své osy, objímali sami sebe a nakonec vytrčili ruce k nebi. Byl na nich patrný onen druh osvětlené nepřítomnosti, po němž Monique Champagne tolik toužila.

Oskar si pravděpodobně všiml jejich zavhlých očí.

„Dneska v noci si uděláme mejdan. A pak mě můžeš tlouct,“ zašeptal jí konejšivě do ucha.

V baru hotelu Hilton debatovali o tom, kam se vydají posléze, ale protože mezitím v rychlém tempu popíjeli koktejly, které Oskar platil, zůstali nakonec na místě. Monique tu a tam Oskarovi jednu vrazila, což jim očividně oběma dělalo dobře. Michaelin obličej však postupně změnil výraz od nepochopení až po zasmušilost. Monique proto vytáhla z batohu Oskarův rukopis. Předala ho Michaela.

„Na vysvětlenou,“ dodala.

„Ale to není pro každého!“ protestoval Oskar.

„Jste moji učedníci. Nesmíme mít před sebou žádné tajemství. Nikdo nesmí nikomu nic upírat,“ blekotala Monique.

„Nejsme tvoji učedníci, Stefanie,“ pronesla Michaela vážně.

Oskar jí však nepřítakal a Stefanie ji ignorovala, a tak si Michaela začala potichu číst. Zbýlí dva kumpáni vedli stále vážnější debaty o faktech a fikci, o Ježíšovi a rybách. Oskar několikrát zopakoval, že se jeho román nesmí číst jako autobiografie. Vzhledem k tomu, že Monique měla

stále více problémů s vyslovením slova „semiautobiografický“, zaměřila se spíše na svou zatátou pěst, která tu a tam, ne tvrdě, ne lehce zasáhla Oskarovo rameno.

Když bar zavíral, laskavě je vyhnali. Oskar si opět učesal přehazovačku a navrhl oběma ženám, aby ho následovaly k jeho minibaru.

„Stefanie, ale na tebe přece čekají,“ snažila se ještě Michaela. Protože zase nikdo nereagoval, následovala je, rukopis stále v ruce.

V Oskarově pokoji se posadila na okraj postele. Tu a tam zvěděla oči od strážek, aby sledovala, jak Oskar a Stefanie – za doprovodu turecké MTV – provozují nekoordinované tanečky. Když do ní Stefanie nechtěně vrazila, jak se zrovna otáčela kolem vlastní osy, dala rozložené najevo, že ona si tedy rozhodně nepřeje, aby jí někdo tloukl.

„To já jsem ani nechtěla,“ uklidňovala ji Monique. Prstem vrávoravě ukázala na rukopis v Michaelině klíně. „Měla by sis přečíst kapitolu o sněhulákoví.“

Oskar jen zářil. Monique si to užívala. Do své choreografie zařadila protáčení hlavy a jemu nařídila, aby následoval jejího příkladu. Oskar udělal, co chtěla, a zdálo se, že je nadmíru spokojený. Ve chvílích, kdy ho bila, zažívala Monique druh zloby, který jí byl tak příjemný, až jí to samotné nahánělo strach. Marně se snažila ze sebe setřást alkoholové opojení. Odmítala Oskara znovu napadnout. Jeho škemrání ji naplnilo takovým odporem, že zařala pěst a praštila ho přímo do obličje. Předklonil se a snažil se rukou zachytit co nejvíce krve, která mu tekla z nosu.

„Stefanie!“ vykřikla Michaela.

„Pardon,“ zamumlala Monique, která tím do jisté míry vystřízlivěla.

Z modrých očí, kterými Oskar zachytil její pohled, zmizelo jiskření.

„Neříkej to,“ nakázal jí chladně. „Pojď, utopíme mě.“ Zatímco se napouštěla vana a Oskar se svlékal, posadila se Monique s posledními třemi lahvičkami z minibaru vedle Michaely na postel.

„Nech mě, at tě odvedu k tvojí rodině.“

„Ještě chvílku.“

„Dělám si o tebe starosti.“

„To není třeba.“

„Tak jo.“ Michaela se postavila. „Opravdu nemám chut tady zůstat.“

S rukopisem pod paží vytkočila ke dveřím.

„Nezavraždí ho,“ pronesla ještě kysele, aniž se ohlédla.

„Ne, ne,“ slibovala Monique tiše.

Poté klidně napochodovala do koupelny, kde Oskar ležel bez hnutí na břiše ve vaně, hlavu pod vodou. Monique neměla tušení, jak dlouho už tam je. Zavřela koutek a zapálila si cigaretu. Oskarovy vlásky se pod vodou klidně komňaly sem a tam, zbytek koupelny se točil rychle dokola. Ještě tři šluky, pomyslela si Monique. Vyfoukla kouř vzhůru a položila cigaretu na okraj popelníku. Poté si sundala boty, ohrnula si nohavice a stoupala si do vody.

Popadla Oskara za rameno a s velkou námahou ho otočila obličejem vzhůru.

Ze zmodralých rtů vyšlo krátké zakašlání.

„Ještě ne,“ zaprosil.

Nějakým záhadným způsobem si dokázala během té noci vysvléci šaty a zaujmout Oskarovo místo ve vaně. Když s ní Michaela ráno zatřásla, aby ji vzbudila (dveře zůstaly na skulinku otevřené), seděla Monique se svaštělou kůží a třetřící hlavou ve vaně ve studené vodě.

„Stefanie?“ Michaelin rozhořčený hlas zněl velice silně. „Neměla bys jít náhodou za svým dítětem?“

„Au,“ zasténala Monique. Měla pocit, že prostor za jejím pravým očním důlkem je vyplněn železobetonem.

Michaela rozložila jeden ručník, a když Monique narizovala, aby si stoupla, dupla si přitom nohou na dlaždičky na podlaze. Přehodila jí teplý bavlněný ručník přes ohnutá ramena a opustila koupelnu.

„Kde je Oskar?“ zeptala se Monique.

Odpovědi se nedočkala, ale našla ho nahého na kobereci, když se vydala hledat své oblečení.

„Je s ním všechno v pořádku?“

„Dýchá,“ odpověděla Michaela. Bylo jasné, že vztek, který v ní Stefanie vzbudila, jen tak nevyprchá.

„Půjdu teď za Jupem,“ řekla Monique a s rukou přitisknutou ke spánku se potácela ke dveřím. Několikrát se snažila chytit černé skvrny ve svém zorném poli, než se jí podařilo stisknout kliku.

„Tak já půjdu s tebou,“ prohlásila Michaela.

„To není třeba.“

„Tohle není nabídka.“

Na ulici dospěla Monique k přesvědčení, že nikdy neslyšela hlasitější provoz a nikdy neviděla ostřejší sluneční světlo. Bolest hlavy a žaludeční nevolnost ji oslabily natolik, že ze sebe nedokázala Michaelu setřást. Stálo jí veškeré úsilí, aby udržela rovný, nenápadný krok. A zase měla pocit, že cítí zápach zkažené ryby.

„Přečetla sis vůbec ten Oskarův rukopis?“ chtěla vědět Michaela.

„Ano.“

„A přečetla sis, že Fischer tu svoji učitelku lyžování zavraždil?“

„Ano.“

Udýchaná Monique nastoupila za Michaelou do tramvaje. Okamžitě toho lítovala. Příliš mnoho lidí, příliš málo vzduchu. Vedle Monique stál muž, kterému rostla z uší

spousta chlupů. Dokonce i nechutné výjevy dokázaly budit šťastné vzpomínky. Během cesty s Thomasem stojí ve staříčkém autobuse každý z jedné strany vedle podobného muže. Podívají se nejprve do jeho uší, potom nad jeho hlavou jeden na druhého a pak honem pryč, aby si o tom později popovídali.

„Halo!“ hulákala Michaela. Začínala jít Monique strašně na nervy. „Nechá se být ženskou, kterou potom zavraždí. Nenahání ti to strach?“

„Kvůli té symbolice myslíš?“ zeptala se Monique zmateně.

„Ale já přece vůbec nemluvim o nějakých symbolech!“ rozčilovala se dál Michaela. „Copak ty nevidíš, jak se na tebe kouká? A tos ho celou noc tělesně trýznila, stejně jako ta Franzí.“ Síla jejího hlasu přiměla Monique, aby zavřela oči.

„Vždyť je to jen fikce,“ bránila se a zopakovala tu větu ještě dvakrát, protože Michaela jí nerozuměla.

„Zdá se ti tohle jako normální situace?“ provokovala Michaela dál. „Jsi na dovolené se svým mužem a synem, ale noc strávíš namol opilý tím, že mlátíš svého slizkého fanouška!“

Téměř všichni cestující v tramvaji už k nim otočili hlavu s rozhořčeným výrazem ve tváři. Monique si říkala, jestli i oni cítí tu zkaženou rybu.

„A co je normální?“ Při této rétorické otázce pokrčila rameny. Michaelino únavné moralizování se zakládalo na smůle, která se Monique nijak netýkala. Že by ji Oskar mohl ohrožovat na životě jen proto, že Fischer zavraždil Franzí, to jí připadalo jako naprosto scestná myšlenka. Sama sobě však musela přiznat, že čím více se jí vybavovaly určité pasáže z právě uplynulých společně strávených hodin s Oskarem, tím víc zle od žaludku jí bylo. Když si vzpomněla na tu chtivost, se kterou k ní přistupoval už od Tallinnu, kladla si otázku, proč dovolila

tomuto muži, aby se jí tak snadno vetřel do života. Možná v něm tušila něco, čemu bylo lépe se vyhnout.

„Už ti to dochází, Stefanie?“ chtěla vědět Michaela.

„Sakra, buď už zticha,“ odsekla Monique.

Dál pokračovaly v cestě beze slov. Michaela si občas povzdýchla, aby ještě více zdůraznila své rozčarování.

Teprve když strkala klíč do dveří svého jednolůžkového pokoje, pochopila Monique, že nesmí Michaelu pustit dál, pokud chce uchránit Štefaniino rodinné štěstí.

„Bude lepší, když teď budu se svou rodinou sama,“ řekla.

„Jdu s tebou dovnitř,“ prohlásila Michaela nejspíše. „Všechno mu povím. Musí to vědět.“

„Nic ti do toho není.“ Monique překvapovalo, že je Michaela ochotná zajít tak daleko. Toužila však tak silně po posteli, že v sobě nenašla odhodlání dveře ještě dále blokovat. Adrenalinový náraz, který měl doprovázet odhalením jejích lží, se nedostavil. Cítila jen, jak jí třeští a pálí hlava, horečnaté mravenčení v prstech. Navíc se pro ni Michaelino kázání a domlouvání staly natolik nesnesitelné, že už jí bylo úplně jedno, jestli tahle žena okamžitě zmizí z jejího života. Bez dalších protestů otevřela dveře. Posadila se na okraj jediné postele v místnosti, aby si zula boty, a ani nevzhlédla, aby se přesvědčila, jestli to už Michaela došlo.

„Kde jsou?“

Monique setřásla nohavici z nohy a zastrčila ji pod peřinu. Pak se otočila hlavou ke zdi.

„Stefanie, kde je Jup a Leon?“

„Opustil mě,“ řekla Monique. Nečekala, že její plíce ze sebe za těmito slovy vymáčknou hluboký, zastřený vzlyk, po němž bude následovat vodopád slz.

„Bože, to je mi líto!“ zvolala Michaela, která se hned nalepila na svou ležící přítelkyni, aby ji utěšila.

„Kdy?“

„Už před mnoha měsíci,“ vzlykala Monique.

„A dítě?“

„Dítě umřelo.“ Monique si říkala, že v jistém smyslu vlastně nejlépe, ale když slyšela, že teď pláče už i Michaela, raději by místo imaginárního mimina v tu chvíli umřela sama.

„Je mi to tak líto. Vůbec nic jsem netušila,“ omlouvala se Michaela. A pak jen: „Stefanie, Stefanie, Stefanie.“ Opakovala to jméno a přitom pokaždé prohrábla prsty přítelčiny vlasy.

Monique samozřejmě věděla, že s tím měla okamžitě přestat. Že by teď mohla říci, kdo je a kdo není. Ona se však už posadila a vzlykajíc se vrhla Michaela do náruče. Ta útěcha je skutečná, myslila si, ta je skutečná.

BARENTSOVO MOŘE

Michaela se vrátila do Hiltonu jenom proto, aby vyklidila svůj pokoj. Na kongresu se už ani neukázala. Zdálo se, že ji nezajímá nic jiného než bdít nad Stefanií.

Teprve, když jí Michaela nařídila, aby se zvedla z postele a sbálila si kufřík, Monique pochopila, že se mají stěhovat do dvoulůžkového pokoje na jiné chodbě mládežnické ubytovny. Michaelin nekompromisní přístup ji nutil, aby poslouchala.

„Na Oskara jednou provždy zapomeň,“ shrnula situaci přísně Michaela. „To není nic pro tebe.“

„Ta jeho knížíka byla podle mě docela dobrá,“ špitla Monique. Líbil se jí styl a ani posedlost, s níž miloval své hlavní postavy, jí nebyla cizí. Ovšem kompliment, po němž Oskar tolik toužil, mu nikdy nesložila.

„Bavila jsem se s ním, protože se líbil tobě,“ pokračovala Michaela. „Když jsi s námi nebyla, skoro jsme spolu nemluvili. A pokud ano, tak on vykládal jen o tobě.“

Monique se zdálo, že slyší v Michaelině hlase lehký závan žárlivosti, a celá ta záležitost jí proto začala připadat poněkud podezřelá. Znovu před sebou spatřila Oskarovy vlasy. Míhotaly se v napuštěné vaně jako tenoučící červíci na hrušce. Vyzařovala z toho taková bezmoc, že se ho prostě nedokázala bát. Fischera nesměli zaměňovat s Wankerem, i když měl Oskar rád pohlavky. Monique podezřívala Michaelu, že schválně přehání riziko pobytu Stefanie v Oskarově blízkosti, jen aby konečně mohla mít svou starou přítelkyni sama pro sebe. Možná potřebovala někoho, o koho by se mohla starat.

„Nechceme, aby se opakovalo něco podobného jako tenkrát s tím Rodrigem, že ne?“ zeptala se Michaela.

Rodrigo zřejmě patřil k Stefaniiným největším omylům.

„Byla jsem tehdy tak mladá,“ zamumlala Monique.

„Jo, právě proto.“

Jak dlouho se bude ještě Michaela snažit prosazovat svůj dobrý vliv? Monique zbavila Stefaniin život veškerého štěstí a tímto obratem se mnohem více přiblížila vlastnímu životu. Nyní se cítila mnohem ohroženější. Kovina, která jí zůstala po bakchanáliích s Oskarem, tuto slabost jen prohloubila. S nechtutí vzpomínala na mrtvé dítě, které si vymyslela, a jen doufala, že už se k tomu Michaela nebude vracet. Přítomnost té ženy ji znervózňovala. Na druhé straně však Monique nemohla k její oddanosti zůstat lhostejná. Už hodně dlouho se o ni nikdo takto nestaral.

„Nemáš nic proti tomu, když s tebou nějakou dobu zůstanu?“ zeptala se Michaela poté, co se ubytovaly v dvoulůžkovém pokoji.

„Nemám. Bude to jako dřív,“ odpověděla Monique.

Michaela ji vyvedla do drahé restaurace a trvala na tom, že to zaplatí. Těšilo ji, že má Monique takový apetit, a ta jí nejednou za všechno děkovala. Protože měla strach, aby se řeč zase nestočila na Stefaniina osobní dramata, začala mluvit o rybách a o svém poslání, které nesmí ztratit ze zřetele. Ve Vladivostoku bude mít ještě jednu příležitost přesvědčit lidi o tom, že je třeba obrátit kormidlo zcela jiným směrem.

„Včera jsi říkala, že je čas na skutečné akce,“ začala opatrně Michaela. „Máš zájem o aktivismus?“

Monique přikývla. Dotklo se jí, že Michaela nepovažuje její plánovanou vladivostockou přednášku za projev aktivismu.

„Mám na mysli činy. Místo slov.“

„Ano, samozřejmě.“

„A měla jsi něco v plánu?“

„Musím ještě popřemýšlet, jak to celé pojmu, ale činy jsou skutečně to, o co mi jde,“ prohlásila Monique.

„A proč ses nikdy nezapojila do nějakého ekologického hnutí?“

„Vždycky jsem si myslela, že musím svůj boj vybojovat sama. Asi to nebylo realistické.“

„Vzpomínáš si přece ještě, že jsem se účastnila akcí Greenpeace?“ zeptala se Michaela.

Monique tiše odložila vidličku.

„I ve Španělsku. V Cádizu.“

Monique ohromené potřásla hlavou.

„Tenkrát tě životní prostředí nezajímalo tolik jako dneska, ale přece jen. Vážně už si to nepamatuješ? Tenkrát s tím moštěm?“

„Promiň.“ Pod stolem si Monique zaryla nehty do kolena. Pravda na ni stále číhala.

„Dala jsi mi napít jablечného moštu, když jsem se řetězy připoutala k zábradlí jedné lodi. Seděla jsem tam už hodiny na slunci, když ses ke mně vyšplhala po provazovém žebříku, který visel na ločním boku. Moc to pro mě tenkrát znamenalo. A ty jsi to prostě zapomněla?“

Michaela svá obvinění pronášela se smíchem, takže Monique ještě chvíli váhala, zda si náhodou něco nevymyslela. Neměla snad Stefanie vědět, že to není nic pro Michaelu, poutat se řetězy k lodím? Měla se tomu smát s ní?

„Já vážně... promiň.“

„A mně připadalo divné, že ses na to nikdy neptala.“

„Pokračuješ v tom?“

„Naposledy jsem se nějaké akce zúčastnila před třemi lety. V Nizozemsku. Tehdy jsme se vypravili na palubu ruské transportní lodi Mumrinskij, která kotvila v pří-

stavu Eemshaven. Byla až po okraj naložená ilegálně ulovenými treskami z Barentsova moře.“

Zatímco vyprávěla, krásněla žena s krátkými vlasy v očích Monique čím dál více. Ryzost a hrdinství, které nyní obklopovaly její spolustolující, ji naplňovaly obdivem i studem. Byla to od ní pěkná nafoukanost, že v Michaelae nikdy nespatořovala zachránkyni ryb. Tato žena měla nesrovnatelně víc zkušeností než ona sama.

„Příští týden vyrazím na novou misi,“ spustila zase Michaela.

Monique musela potlačovat jak závist, tak chuť žádnit, aby směla jet s ní.

„Pojedeme s Esperanzou do Barentsova moře, abychom přinutili tankery s naftou změnit trasu a samozřejmě abychom mapovali nadměrný rybolov.“

Monique na ni zírala neschopná slova. Místo aby v Michaelae hledala svého učedníka, měla se raději stát jejím apoštolem. Snad je ještě šance. Monique upřela pohled na slupku z rajčete přilepenou k okraji jejího talíře. Zeptej se mě na to, myslela si, zeptej se.

„Chceš jet se mnou?“ zeptala se Michaela.

Během různých telefonních rozhovorů se Michaela snažila přesvědčit vedení Greenpeace, aby Stefanii přibrali na palubu Esperanzy. Několikrát předala sluchátko Monique, která klidným hlasem rozhlasové hlasatelky zopakovala svou motivaci, kterou již sepsala v e-mailech určitých ekologické organizaci. Chtěla pracovat ve službách moře a pochopila, že k tomu Greenpeace potřebuje.

Michaela ji včas umlčela, když chtěla vylíčit, že už není žádná spisovatelka. Bylo to nakonec její britké pero, které hrálo rozhodující úlohu při rozhodování, zda ji přiberou do týmu. Během celé akce v Barentsově moři měla Stefanie pod svým uměleckým pseudonymem

Monique Champagne vést blog na webových stránkách Greenpeace International. V něm měla události sledovat krok za krokem. Podmínkou bylo, že bude pracovat bez nároku na honorář, ovšem jako kompenzaci bude mít měsíc zdarma ubytování a stravu. Ačkoli byla tato funkce méně hrdinná, než Monique doufala, naplnil ji souhlas s její účastí radostí. Poté, co ji na dvou oceánických kongresech vyškrtli ze seznamu řečníků, přesně tohle potřebovala: životní náplň zcela zasvěcenou rybám a moři.

Monique Champagne se už viděla, jak na trup rybám nepřátelské lodi píše nápis „STOP PIRATE FISHING“. Nebo jak na palubě malého gumového člunu kříží dráhu ropnému tankeru s cílem donutit ho změnit kurz, jak kolem něj znovu a znovu krouží, zatímco člun za sebou zanechává dlouhé V z pěny a vln, V jako Vítězství, Victoria, Vypadni Vyvrheli. V jako Velryba. Na širém moři bude vlastním tělem bránit překládání ilegálně ulovených tresek na transportní lodě tím, že se řetězem připoutá k poklopu nákladního prostoru.

A to všechno mezi dvěma příspěvky na blogu.

A možná se někde objeví nějaká fotografie, na kterou bude Thomas zírat, až mu zvlhnou oči. Bude obdivovat usměvavou hrdinku v akci a nikdy už nebude tvrdit, že pouhý obdiv nestačí.

Za týden měly odlétat do Osla, odkud se vlakem dopraví do Vadsø a tam se nalodí na palubu zelené lodi. Monique si letenku objednala v době, kdy byla Michaela ve sprše, aby si byla jistá, že přítelkyni nezabloudí pohled na obrazovku a že neuvidí, jaké jméno používá. Jen těžko by vysvětlovala, proč sem vyplňuje svůj pseudonym.

„Hotovo,“ prohlásila spokojeně, když Michaela vešla do pokoje s ručnícem omotaným kolem hlavy.

Michaela, která si cestu k Barentsovu moři naplánova-

la již mnohem dříve, se chtěla původně ještě z Istanbulu vrátit do Bratislavy. Ačkoli Monique znala národnost své přítelkyně, poprvé se nad tímto faktem pozastavila.

O Slovensku toho věděla jen málo, byla tam maximálně jednou, když tudy projížděla dálkovým autobusem za nějakým jiným cílem, a to před mnoha lety. Představovala si malou Michaelu, někde na ulici východoevropského města. Měla to vždy, když začala mít někoho ráda: viděla ho jako dítě. I Thomas jí ještě často tanul na mysli v podobě, jak vzpomínal sám na sebe: chlapeček, který čekal u školní brány až hluboko do noci. Když na to jen pomyslela, stálo ji velké přemáhání, aby mu nezavolala s ujištěním, že její náruč mu je stále ještě otevřená.

„Vůbec se mi nechce vracet se do svého bytu,“ brblala Michaela. „Je tam tak prázdné.“

„Ale vždyť už máš koupené letenky.“

„Když je vyměním, můžeme si spolu ještě týden užít Istanbul.“

Monique uvedlo do rozpaků, že je toho Michaela ochotná tolik obětovat, jen aby s ní mohla zůstat.

„Tak já ti ten rozdíl zaplatím,“ nabídla se. Vzhledem k tomu, že na to neměla peníze, velice se jí ulevilo, když Michaela její nabídku zavrhla.

„Já jsem ti taky vděčná, Stefanie,“ zdůrazňovala Michaela. „Nemrzí tě, že nejedeš do Vladivostoku?“

„Tohle bude mnohem lepší než nějaký kongres,“ ujistila ji Monique.

Neodvážila se Nootjese informovat o tom, že se ve Vladivostoku neobjeví. Pravděpodobně si její nepřítomnosti nikdo ani nevšimne. Monique měla pocit, že poté, co ji dvakrát považovali na oceánickém kongresu za nadbýtečnou, má právo nedorazit.

Den po dni se toulaly tureckou metropolí. Při hledání blýskavých mozaik zabrousily až do západní části, která

působila chudě a kde si ženy zakrývaly vše kromě po-
dezřivých očí. Monique a Michaela se sem nehodily.
Zatímco se každou čtvrtí města šířily modlitby a vůně
kebabu, v jejich hlavách skučel severní vítr a hnala se bílá
oblaka.

Na Istiklal Caddesi, nejbohatší obchodní třídě Istanbulu,
se dalo sehnat cokoli kromě teplých svetrů a kozaček
s beránkem, které si chtěly koupit. Navzdory tomu zů-
stávaly v zajetí své budoucí cesty.

Téměř se už ani nepozastavovaly nad tím, že přecháze-
ly přes vodtu z Evropy do Asie a zpět. Jako ztichlá popravčí
četa čekala dlouhá řada sportovních rybářů trpělivě na
smrt dalšího platýse nebo sardinky. Monique a Michaela
při pohledu na dusící se sbírku v kyblících zrychlily krok.

„V Barentsově moři se ročně ilegálně uloví sto tisíc
tun tresek,“ řekla Monique poté, co přátelsky odmítla
kresličce portrétů. Chtěla Michaela dokázat, že je slušně
informovaná.

Michaela jí vysvětlila, že se v polovině osmdesátých
let v Barentsově moři lovili hlavně huňáci, čímž tresky
z nedostatku potravy začaly požírat svoje mladé. Drastické
snížení kvót se postaralo o to, že o sedm let později už
zase bylo tresek dost, takže opět mohlo docházet k nad-
měrnému rybolovu, mnohdy ilegálně.

Bylo hrozné, že cosi, co zpočátku vypadalo tak slibně,
mohlo dopadnout tak špatně. Monique rozhodně ne-
chtěla spatřovat paralely mezi politikou rybolovu v Ba-
rentsově moři a svým zmařeným vztahem. Všechnen svůj
odpor vložila do jediného slova: „Rusové!“

„Přesně tak,“ přitakala Michaela. „A protože to dělají
Rusové, snaží se pravidla obejít už i Norové.“
„To je tragédie.“

Monique ušlo, jak dítě na chlupatém dědečkově před-
loktí hází kamínky do Bosporu a jak okolostojící přihlí-

žejí, když jeden z nich žbluňkl v pruhu sluncem zalité
mořské hladiny.

Tma se v ten vlahý předvečer jejich odjezdu snažela jen
pomalu. Zdálo se, že dokonce i lodě v přístavu Eminönü
přistávají v pomalejším tempu. Monique a Michaela se
však energicky proplétaly mezi obyvateli a turisty, kte-
ří se líně ploužili kolem. Usadily se na lavičky, aby si
společně v *International Harold Tribune* prostudovaly
zprávu o rozezlených francouzských rybářích, kteří za-
blokovali přístavy u Lamanského průlivu Calais, Dun-
kerque a Boulogne-sur-Mer. Požadovali vyšší kvóty, více
mrtvých ryb.

„V jejich očích samozřejmě není spravedlivé, že Belgi-
čané a Nizozemci loví ryby dokonce i ve francouzských
vodách,“ řekla Michaela.

„Tohle je válka, Michaelo,“ prohlásila Monique, „a oni
bojují na straně nepřitele.“

Michaela opatrně přikývla, když viděla, že to Stefanie
ani náhodou nemyslela ironicky. Orientální rozptýlení,
které obě ženy obklopovalo, docílilo nějakého účinku
teprve ve chvíli, kdy na zpáteční cestě na ubytovnu mí-
jely diskotéku. Vzhledem k tomu, že se dovnitř neustále
tlačili lidé, ven proudila téměř nepřetržitě hudba. Moni-
que popadla Michaela za ruku a táhla ji za sebou úzkým
koridorem zad, břich a loktů.

„Ne, Stefanie!“ protestovala Michaela nejprve, ale Mo-
nique se tvářila, že kvůli hlasité hudbě neslyší argumenty
o tom, jak zítra musejí brzy ráno vstávat. Padla do zajetí
neznámé písničky. Nic jí neskýtalo tolik útěchy jako ta-
nec. Thomas i ona se mu zas a znova divoce oddávali,
stávali se z nich hráči rugby, rozpustilá štrňata. Její nohy
se už nedotkly země, jakmile ji začal točit dokola. Největ-
ší chybou, kterou udělala, bylo odmítnutí, když s ní chtěl

poprvé tančit v jejich novém domě. Proč jenom řekla ne?
„Ne, jsem moc unavená,“ čtyři slova, která si nedokázala
odpusťit, která zas a znova vyhledávala a vymazávala
z paměti. Neboť nic jí neskýtalo tolik útěchy jako tanec,
i teď, na hudbu, kterou neznala, ve městě, kde nebydlela,
kde v létě pot stékal z těl proudem a lidé se olizovali
řasami. Ke své velké radosti viděla, že Michaeliny námit-
ky mizí a její drobné tělo se napíněno hudbou půvabně
uvolňuje.

Zítřka se společně vrhnou do dobrodružství, budou po-
máhat plnit moře, aby život mohl dál pokračovat. Teď
je ovšem spojovala tenoučká melodie, která se postupně
rozzrůstala a bujela zvukem perkusí. Tančily s muži, které
si vyměňovaly, a pak se zase obracely jedna na druhou.
Smály se z plna hrdla, hlavy zvrácené dozadu, bez odde-
chu, bez zastavení.

„Líbíš se mi,“ chtělo se Monique zakřičet Michaela do
ucha, ale včas si uvědomila, jak zbytečné by toto vyzná-
ní bylo. Tohle bylo přátelství. To podivné slovo jí vždy
připomínalo pohlednice pastelových barev s vytačova-
nými motivy. Nebo dva kulatoučké, kníraté muže, kteří
si v dobré náladě potřásají rukou nad zeleným, čerstvě
natřeným plotem zahrady. Zdálo se, že toto slovo patřilo
k dobám dávno minulým, nebo nikdy neexistujícím, ale
Monique dobře věděla, co to znamená. I přátelství mezi
nimi existovalo, mezi ní a Thomasem, krátce předtím,
než odešel, přátelství, jež probleskovalo sdíleným smí-
chem, přehlušujícím všechny podoby opotřebené a zma-
ru, a které zůstalo ušetřeno hysterické podoby jejich
vášně. Ani v tuto chvíli neznala žádné jiné slovo lépe vy-
stiňující to, co Monique cítila, když viděla, jak Michaelino
cítlivé mávání rukama přešlo do robotnického tanečku.
S touto ženou ji spojovalo zlomené srdce, zelená mise
a nyní také potěšení. Monique si ji během minulého týd-

ne mimořádně oblíbila, takže se zdálo, že ji zná stejně
dobře jako skutečná Stefanie.

Lépe.

Když se rozehráté vlahou nocí vracely do mládežnic-
ké ubytovny, zavěsila se Michaela do Monique. Vlnily se,
náhle se zprudka rozeběhly, zpívaly tak vysoko, jak jen
mohly. Aniž by se pro tuto chvíli nechaly znepokojovat
životní zkušeností nebo panikou, ukázaly společně na
nebe: „Úplně!“

Její pozemský čas tedy přece jen ubíhá v rámci nějaké
struktury příběhu, uvědomila si Monique Champagne,
a tato myšlenka ji stejně uklidňovala, jako vzrušovala. Ko-
lem okénka taxíku ubíhal ranní Istanbul. Chápala nyní, že
ji Thomas neopustil jen tak pro nic za nic. Nebyla náhoda,
že se jeho definitivně poslední kroky směřem k jejich do-
movním dveřím překrývaly s dokumentárním pořadem
o nadměrném rybolovu, který do sebe její zostřené smys-
ly tehdy nasály. Stejně tak nebyla náhoda, že od té doby
dokázala psát už jen o rybách a že byla požádána, aby se
o své dojmy podělila s evropským publikem. A stejně tak
nebylo bezdůvodné, že díky tomu narazila na Michaela
a získala tak nové jméno. Zpočátku se mohlo zdát bolest-
né, že její účast na některých kongresech už nebyla žádou-
cí, ale teď se ukázalo, že toto odmítnutí s sebou přineslo
nutný zvrát, který ji zavedl až sem. Sem, do tohoto taxí-
ku, vedle její inspirující přítelkyně Michaely. Stále jasněji
chápala, že lidé jako ona znamenají logický stupeň v rám-
ci evoluce: vyvolená skupina osob, jejichž vnitřní uspořá-
dání jim dovolovalo, aby rozeznaly předzvěsti zániku. Tito
lidé žili svůj život ve znamení odvrácení konce, záchrany
další existence planety. Ztráty a omyly ji postihovaly jen
proto, že nechápala, že k tomuto vybranému druhu patří.
Protože jí hned nedošlo, že dějiny světa směřují k lidem,

jako je ona. Prostředky k záchraně měla teď na dosah ruky. Svou odpovědnost přijala, úkol byl jasný. Jaká úleva, že její nezdar v lásce se odehrál ve jménu vyššího cíle, jaká nádhara, když konečně ví, proč existuje.

„Čemu se usmíváš?“ chtěla vědět Michaela.

„Sama sobě. Jsem ráda, že jsem na světě.“

„Já taky,“ odpověděla Michaela s takovou srdečností, až to Monique dojalo.

Vypadalo to, jako by istanbulské Atatürkovo letiště naplnily atmosférou naděje, bojovnosti a svornosti, kterou si v sobě nesly. V této brzké ranní hodině tu nebylo moc lidí, ale každý, koho měly, k nim přátelsky vzhledl. Každý letištní krámk, kolem kterého prošly, vytáhl rolety. Koupily si první zmrzlinu dne. Když si Stefanie chtěla líznout, vrazila jí Michaela do zmrzliny nos. Rozesmály se jako malé děti, a ačkoli Monique překvapovalo, že se začínají chovat jako zamilované, nijak hrozné jí to nepřišlo.

„Podívej!“ vykřikla Michaela. „Oskar!“

Monique vylekaně pohlédla směrem, kam její přítelkyňla ukazovala. Kolem nich se na elektrickém vozíku veze schovaný Oskar, čhající na ni jako malý Fischer cíhal na Franzí. V tom výjevu projíždějící krabice, v té iluzi skrytého muže bylo cosi, co narušovalo harmonii a nahánělo jí strach. Znala ten pocit, kdy se zdá, že smysly už tuší, že se blíží významná ztráta, ale mozek jim ještě pro nedostatek důkazů odmítá uvěřit.

Michaela si nevsímla, že už se na ně ostatní cestující neusmívají a že Stefanie dýchá s každým krokem obtížněji. Michaela si dál vesele žvatlala něco o lidech z Greenpeace, které znala, a o jakési bundě, kterou se ještě chtěla pokusit koupit v duty free shopu, neboť podnebí u Barentsova moře sice není tak chladné, jak si Stefanie možná představuje, ale přece jen o dost jiné než v Istanbulu.

A vtom se ozval vyzváněcí tón Michaelina mobilu. Přiložila si ho k uchu.

„Ahoj,“ řekla.

Slovensky. Nic překvapujícího u člověka, který se nějakou dobu chystá žít na moři. Monique zataala zuby.

„To není možné,“ prohlásila Michaela anglicky. Když se na Monique podívala, jako by jí někdo ostrými nehty strhával vnitřní stranu obličej. Všechny šlachy, veškeré svaly a nervy v kůži se napjaly, až se posléze roztráslý. Jako pes těsně před tím, než kousne, pomyslela si Monique, která pohled opětovala a úsměv jí zamrzl ve tváři. Věděla, kdo to volá.

„To není možné,“ opakovala Michaela. Pooděšla dál od Monique, aby mohla pokračovat v rozhovoru, přičemž rázovala sem a tam.

Z odstupu pozorovala Monique tuto malou ženu, temeno její kulaté hlavy. Krátké vlasy měla husté a lesklé, takové vlasy si Monique vždy přála.

Michaela odtáhla mobil od ucha a ruce svésila volně podél těla. Otoč se, myslela si Monique, sama neschopna pohybu.

Dlouho zůstaly obě ženy takto stát, vzdálené na deset metrů od sebe, jako nehybné figurky v rozehrané sportovní léčenské hře. Mezi Moniciným břichem a Michaelinými zády stále spěchali mezinárodní cestující k letadlům.

Michaela se na ni nepodívala, když se vydala jejím směrem. Dlaní si zakrývala čelo, loket ohnutý v podivném úhlu, sledovala vlastní nohy, jako by se potřebovala pevně soustředit na své rychlé kroky.

„Víš, kdo mi teď volal?“ zeptala se podivně vysokým hlasem.

„Ano,“ odpověděla Monique.

Michaela se zasmála, jako se směje člověk, kterému nepřipadá nic vtipné.

„Kdo jsi?“ zeptala se Michaela.

„To není důležité,“ odpověděla Monique Champagne. Přece jen bych se ti chtěla podívat zpřima do očí, pomyslela si. Copak nechápeš, že o nic jiného nejde?

Michaela krátce bleskla pohledem zpod nakrčeného obočí a přejela očima po obličejí Monique. Zastavila se u uší.

„Stefanie má hrozně malé uši. Myslela jsem si, že jsem si to špatně zapamatovala. Často jsem se dívala na tvoje uši. Jsou obrovské.“ Hlas měla stále ještě příliš vysoký, a když mluvila, třásly se jí rty na všechny strany, jako by ji někdo daboval.

„Dovol mi jet s tebou,“ zašeptala Monique. „Prosím tě, vezmi mě s sebou.“

Michaela si hodila na záda batoh, který se až do této chvíle opíral na vozičku o příruční zavazadlo Monique, a odpochoďovala pryč.

Monique ji doběhla a pozpátku klopytala před ní.

„To není důležité,“ opakovala. „Chci s tebou zůstat.“

„Já s tebou ne,“ řekla Michaela a odstrčila Monique Champagne stranou.

Krátce před tím, než ji opustil, prohlásil Thomas, že pro něj zůstává cizím člověkem. Monique byla nanejvýš ochotná připustit, že se z ní stal cizí člověk, protože on z ní uprchl. poté, co ji změnil. Teď, když ji opustila i Michaela, připomnělo jí to, že není ani tak smutná nebo osamělá, ale spíše jen prázdný pytel obalený kůží. V klidu si prohlížela postel v tomto novém hotelovém pokoji, přehoz s hnědými kytičkami, akvarely na zdech, vestavěnou skříň, koberec beze stop, uspořádanou čajovou nabídku na psacím stole. Věděla, že je to tu příliš drahé, ale ona se nebude zanebávat. V klidu si na internetu prohlédla i svůj poslední výpis z účtu. Ukazoval červený údaj. S tím

se muselo něco udělat a řešení nebylo ani tak moc složitě. Zavolala svému nakladateli a vyličila mu, že pracuje na něčem novém, na něčem o bizarním vztahu malého rakouského chlapce a jeho lyžařské instruktorky. Záhy se toho dozvedí víc, během několika týdnů se u nich zastaví. Předtím si ještě něco musí vyřídit ve Vladivostoku.

Dohodnutou zálohu jí slíbili okamžitě poslat na účet.

JAPONSKÉ MOŘE

Byla to náhoda, že v tomto velkém plném letadle do Vladivostoku zůstala dvě volná místa právě vedle Monique Champagne? Anebo to bylo znamení, naznačující, že je na správné cestě, že to dobře dopadne? Že má opět cíl. Nebo alespoň směr.

V síťce na sedadle před ní vězel srolovaný exemplář časopisu *Nature Neuroscience*, podle Monique to nebylo náhodou. Náruživě listovala tímto vědeckým periodikem a doufala, že narazí na další znamení. Přestala obracet stránky, až když narazila na fotografii lososa. Výzkum, o němž tu četla, navazoval na to, co už věděla. Ve vědeckém světě se již nějakou dobu nemohli dohodnout, zda ryby cítí bolest, nebo ne. Od té doby, co americký neurobiolog James Rose objevil, že ryby nemají v těle neokortex, se obecně předpokládalo, že si nemožou uvědomovat bolest. Přesto tu vznikla a stále se rozrůstala skupina vědců, která se zaměřovala na reakce ryb na bolestivé podněty. S rostoucím odporem si Monique četla, jak si duhová pstruzi divoce třeli své včelím jedem natřené tlamičky o dno a stěny akvária. I při dalších pokusech poukazovalo mrskání těly a snaha o únik na to, že ryby před bolestí prchají a snaží se jí vyhnout. To ovšem podle skupiny, která u ryb nevěřila, souviselo s instinktem, a ne s vědomím bolesti. Na základě toho, že se James Rose přesto přimlouval za humánní rybářské metody, se Monique ovšem domnívala, že i on váhá.

Pokoušela se představit si, jaký je asi rozdíl mezi bolestí a prožíváním bolesti, jaká je to asi bolest, kterou si živá

bytost neuvědomuje, a proto vlastně bolesti není. Nervy, které neokortexu vysílají signál „au“, to ještě dokázala pojmenovat, ale rychle se jí začaly plést pojmy „uvědomění si“ a „vzpomínka“ či „úvaha“. Bolest bez neokortexu musela podle ní být ta nejpřímější forma bolesti. Následně si přitom představovala svou vlastní bolest, která myslenkám předcházela; onu křehkou tíhu v končetinách, když odešel, ostrý hrot v hrudním koši při každém probuzení, jak nemohla dýchat, když se před ní nečekaně zjevil. Ne souviselo snad skutečné prožívání bolesti nejen s nervy, ale i s vědomím proč? Se srovnáním: člověk rozpoznává bolest, protože ví, co ji způsobilo a co ji zase může zrušit? Vědecký způsob myšlení, kterým by se Monique tak ráda utěšila, se mísil s její vlastní psychosomatikou.

Monique Champagne, která si byla plně vědoma toho, že si v sobě z evolučního hlediska nese rybu, chápala, že její bolest srdce je tomuto tvorů na míle vzdálená. Četla Darwina a věděla, že evoluci nelze chápat jako něco cíleného a člověka jako její završení. Přesto dokázala na evoluci myslet pouze jako na příběh, v němž vymírání ryb ohlašovalo smutný konec veškerého života na Zemi a kde člověk vystupoval především jako antagonist. Skutečnost, že prožívání bolesti tohoto antagonisty bylo v tomto okamžiku pravděpodobně také nejsložitější, činila tento příběh na první pohled natolik absurdním, až hrozilo, že mu Monique přestane věnovat pozornost. Kladla si otázku, zda se přirozený výběr nepostaral o to, aby se člověk postupně stával opět méně emocionálním. Ačkoli několik sociologických zásad tvrdilo, že člověk potřebuje empatii a emoce, aby mohl přežít ve společnosti, připouštěla mezitím každodenní praxe mnohem větší izolaci. Nenaznačoval snad rostoucí počet deprezí a sebevražd v nejbohatší a dle vlastního tvrzení nejrozvinutější části světa, že náš široký vějíř emocí nám

v tomto atomizovaném společenství spíše stojí v cestě? Anebo to byly právě naše rozjitrěné city, které nás mohly přimět ke kolektivní sebevraždě, a tak vyřešit problém přelidnění, a tím i přelovení? Že by nadbytek lidských emocí takto přece jen groteskní oklikou dokázal zachránit svět?

Myšlenky se Monique rozbíhaly na všechny strany, aby nakonec stejně skončila zase sama u sebe. Nebyla to snad její schopnost chápat cizí smutek, která ho odhlnala? Kolikrát ji jen zarazil chlad, s jakým se dokázal projevovat. S narůstající panikou přihlížela, jak se tímto způsobem chová ke svým bývalým láskám. Pokoušela se zažehnat svůj strach vírou v jeho lásku k ní, ale měla pocit, že stále častěji naráží na jakousi formu opovržení, kterou neznala a nechápala. V jistém smyslu žárila na bezcitnost, k níž se dokázal uchýlit. Spatřovala v ní nedostupné hrdinství. Během hádek to však nazývala nedostatkem soucitu a jeho psychopatem. Krátce před svým odchodem nadhodil, že ho má ráda víc, protože má prostě víc ráda všechny lidi. Tvrdil také, že si empatii, které se ho snažila naučit, nemůže dovolit. Už tehdy ji z toho jímala hrůza, ale vysvětlit si ji dokázala až teď: on byl člověkem budoucnosti, ona patřila minulosti. A on byl na vrch ještě požeňnan špatnou pamětí, na rozdíl od ní. Její pochopení šlo ruku v ruce s odkládaným a mimořádně komplikovaným vědomím bolesti.

Co mohla ve Vladivostoku dělat jiného než to ještě jednou myslet smrtelně vážné? Naštěstí Nootjesovi nezahlala a neodřekla účast. Tady, v tomto cizím, špinavém městě u Japonského moře dostala poslední šanci, aby do sebe věci zapadly: iniciační ztráta, dlouhá řada nezdařených pokusů, lži, kterými se zbavila spojenců, a umanutá víra ve smysluplný příběh. Její ekologická stopa byla tím

ustavičným poletováním větší a větší. Ale ne jen tak pro nic za nic. Zaměřil se na to, oč ji Nootjes žádal již před mnoha týdny: na city. Během tohoto maritimního kongresu musí dokázat, že emoce mohou vést k uvědomění. Výkoná zde poslední, nezapomenutelný čin.

Nejprve však musí najít cestu do hotelu. Řidič taxíku ji vysadil u čínského trhu. Krámký mu zabránil v další jízdě. Od té chvíle, co taxík odjel, prošla Monique už dvakrát kolem stejné hromady jablek. Její přecitlivělé dýchací cesty se mezitím zcela ucply, těžké kovy, které vdechovala, působily efektivně. Provoz ji nutil k rychlé chůzi opačným směrem v naději, že přece jen za okamžik zahlédne hotel. Řidiči drahých japonských vozů se na ni dívali tak, jako by jim v případě, že by ji přejeli, bylo líto jediné oprýskaného laku na autě. Hnána zápachem moči vběhla Monique do podzemního podchodu. Po půlhodinovém hledání poznala podle jména jednu cestovní kancelář: Scum-InFour. Zase se motala v kruzích.

Protože si chtěla na chvíli odložit kufr, rozhodla se, že se posadí v restauraci v místním obchodním domě. Snědla nějaký strašně mastný kus pečiva se sýrem a vypila kapučino udělané z rozpuštěné kávy. Zařízení samoobsluhy působilo tak ruský, až si Monique říkala, jestli to není parodie na sebe sama. Ačkoliv očekávala jen to nejhorší, přesto ji oddělení s rybami zasáhlo. Masové hroby zlevněných, vyvržených, podivných ryb. Sklenice s čerňým kaviárem naskládané na sebe jako kostky na hraní. Mořské plody jako hory bezcenných umělohmotných korálků, jimiž se prohrabovaly mastné ženské prsty. Ach, ti Rusové, pomyslela si Monique, plna hořké zášti. Spěšně pokračovala ve své bludné pouti za hotelem.

Její červený otlučený kufr narušoval běžovou neutralitu pokoje. Když si rozepínala kabát, upoutala její pozornost

reprodukce na zdi, jediný jinak zbarvený element v této místnosti. Zátíší představovalo dva oloupané, vprostředku překrojené citrony a sedm mrtvých makrel, které ležely s doširoka otevřenými tlamičkami vedle zdobené keramiky. Pro Monique to bylo jen další potvrzení toho, co již tušila: ocitla se na rybám nejneprátelejším místě na světě.

Na psacím stole našla program kongresu. Čas jejího vystoupení, 11.00–11.05 hod., byl vyznačen žlutě. Vedle něj stálo: „*Monique Champagne, Belgium: poem*“. Zdálo se, že od ní očekávají báseň na pět minut. Monique si prolistovala zbytek programu, podívala se, jestli někdo nepodal bližší výklad na zadní straně papírů, hledala na podlaze pod stolem zapadlý vzkaz na přivítanou a poté i telefonní číslo, umožňující spojení s organizátory.

Po dlouhé řadě různých vyzváněcích tónů se konečně dovolala nějakému muži, který se jí zeptal, jestli má s něčím problém.

„Já nepíšu žádné básně,“ sdělila mu Monique.

„Já také ne,“ odpověděl muž.

„V programu stojí, že mám zítra přednést báseň, ale to není pravda.“

„Pro mě za mě vyprávějte třeba nějaký vtíp,“ doporučil jí muž.

A Monique Champagne se nezmohla na jinou odpověď než: „Tak dobře.“

Vana, kterou si posléze natočila, neměla vprostředku výlevku. Když pak z emailového dna vyfukovala bublinky k hladině, napovídal jí vztek, aby zítra vyprávěla vtíp o básnířce, která chtěla spasit ryby, ale utopila se ve vaně.

Nakonec však přece jen smysl pro povinnost z vítězil nad rozmloubeností. Celou noc se snažila, seč byla, aby napsala

báseň. Nad ránem se cítila unavená a nespokojená. Jediné, co se jí na básni líbilo, byla délka. Trvala přesně pět minut. A pak také, že obsahovala poselství, které snad dolehne alespoň k jednomu páru uší, které přinejménějším jednoho účastníka kongresu přesvědčí, aby nejedl ilegálně ulovené ryby, jež vytříbí jedno ekologické svědomí. Teď to nesměla vzdát, nesměla myslet na vlastní prospěch, na slávu nebo hrdost. U vchodu do kongresové budovy na ni čekala hosteska a doprovodila ji až k muži, který jí potřásl rukou a představil se jako jeden z organizátorů kongresu.

„Básnička,“ zakřehnil se. Aniž by vyčkal její reakce, uvedl ji do auditoria. Podél stěn byly umístěny kabiny tlumočnicků. Ukázal jí místo v první řadě.

„Hodně štěstí,“ dodal nečekaně upřímně, než se sám posadil někam jinam.

Monique převrhl velký počet účastníků, kteří se po krátké přestávce opět hrmuli dovnitř. Auditorium bylo zaplněné do posledního místa, což pravděpodobně souviselo s přednáškou, která měla následovat po její básni. V jejím rámci měla být osvětlena užší spolupráce mezi marinní biologii a námořním průmyslem. Bylo jim poznat ve tváři, kdo je biolog, kdo lodník a kdo vynálezce nejlepšího vyhledávače ryb?

Všimla si, že je tu mnoho Asiátů. Pravděpodobně předeevším Japonci – národ, který může za nadměrný rybolov, pokud možno, ještě víc než Rusové a Španělé. Monique Champagne donedávna chovala značný obdiv k japonské kultuře. Teď si musela dávat pozor na jazyk, aby nespustila kanonádu nadávek, v níž by byli Japonci vyliční jako chladnokrevní vrazi bez svědomí, kteří rozhazují dotace pro rybáře, jako by to byly okvětní lístky třesní, hubitelé tuňáků, mladých úhořů a samozřejmě velryb. A to si ještě ta krvelačná banda žroutů sashimi ve

svém svatouškovství dovoluje vymlouvat se na vědecké účely!

Začala se potit. Musí se uklidnit. Řady za ní byly jistě plné vědců. A vědcům se musí věřit.

Muž, který ji doprovodil na místo, se vyšplhal na pódium a ťukal do mikrofonu tak dlouho, až mu ho někdo zapojil. Srdečně každého pozdravil, několik lidí dokonce ještě srdečněji, a přivítal je na Mezinárodním kongresu marinní biologie, který se poprvé, ale jistě ne naposledy, koná ve Vladivostoku. Jak si účastníci kongresu již jistě stačili povšimnout, je Vladivostok město kypící životem, jež se v minulosti už několikrát věnovalo moři v rámci jiného kongresu, totiž Mezinárodního ryběářského kongresu, který právě skončil a jenž byl jako každý rok provázen výstavou *Pacific Future Fishery Expo*.

Pro Monique bylo naprosto nepředstavitelné, že si tu ten chlap dovolí mluvit o ryběářském kongresu, kde se nestydátě lobbovalo za zvýšení kvót. Na ryběářských veletrzích se vychvaloval digitální systém mapování moře pod heslem „ryby nás nenávidí“. Ne, Monique se nedokázala uklidnit.

Uváděč ještě dlouho mluvil o pozoruhodných zásluhách řečníka, který měl přijít po Monique. Nakonec řekl: „Ale ještě předtím si vyslechneme něco o poetických strastech Michelle Champagne. Zvláštní na této belgické básnířce je, že nepíše ve své francouzské mateřštině, ale v němčině. Pro náš mezinárodní kongres si připravila básničku o rybách. Stejně jako při přednáškách, i nyní můžete použít sluchátka pro simultánní překlad. Vítejte, paní Champagne.“

Monique vstala a vyšla na pódium. Po krátkém harašení sluchátek, která si účastníci nasazovali a zapínali, se rozhostilo napjaté ticho a zvědavě obličje se obrátilo jejím směrem.

„*Good morning*,“ pozdravila Monique, zatímco rozkládala stránku s básní. Odkáslala si, déle než obvykle, neboť se zdálo, že se hlas ukryl někde hluboko v těle.

Já, Ambulocetus,

Někdo zakašlal, Monique počkala a začala znovu, když kašláni ustalo.

*Já, Ambulocetus,
strásám do stínů mračen,
která mne zbavují zázemí,
zem ze svých beder;
vracím se k moři.*

Bude lepší, když už nebude zvedat oči. Obličje mezi sluchátky se lehce zachmuřilo. Za matným sklem tlumočnických kabin nebylo nikoho vidět.

Já, Ambulocetus,

Někdo se začal potlačovaně chichotat.

předstupuji před vlny líné vody,

Chichotání neustávalo, naopak, mohutnělo, sílené stále větším počtem hrdel lidí, kteří to zdaleka nemysleli tak zle, jak si byla Monique jistá.

řasy, které mne dusí, malé rybky,

Ty dlouhé nádechy, chvění bránice, to se stává u vynuceného ticha, u poezie v nevhodný čas na nevhodném místě.

ony vědí, co bylo dřív;

Ano, tak to chodí se smíchem ve velkých skupinách. Působí nakažlivě.

potápím se, abych se spasil.

I jí bylo jasné, poté, co přeskočila všechny další sloky, že tady měl stát kýbl plný vody. Jestliže se zanedlouho utopí v hotelové vaně, budou ji považovat pouze za zoufalce. Ale tady, poté, co přednesla báseň o vymírajících rybách, obklopena výsměchem velrybářů, tady měla klesnout na kolena a vrazit hlavu pod vodu. Aby je jako Jan Palach marinní ekologie donutila zmlknout. Aby jim konečně ukázala, že svět se řítí do záhuby.

Jenže žádný kýbl s vodou tu nebyl. Byly tu jen schůdky dolů a podlaha vedoucí ke dveřím.

Samozřejmě, že zklamala, Monique Champagne; už se nepovažovala za proroka, nanejvýš tak za bývalou autorku, která ještě jednou chtěla uvěřit síle slova, neboť nic lepšího neměla, i když tušila, jak to dopadne. Přirozeně, že každým krokem hotelovou lobby jí stále více docházelo, že se její mise nezdařila. A zajisté, když do sebe v baru házela sklenici neředěné vodky, věděla už, že její dlouhodobá snaha došla až k svému hořkému konci.

Neměla pocit, že by na tom mohl něco změnit muž, který ji už drahnou dobu pozoroval a se širokým úsměvem jí přál „na zdarovje“. Thomasi, pomyslela si, tak ti teda pěkně děkuju, pořád jsem ten smolař, a navíc mě tu ještě znásilnil nějaký Rus. Možná soudila špatně o zámerech toho muže, ale raději chtěla, aby ty její byly od počátku jasné.

„Nestojím o sex,“ prohlásila Monique.

Zase se jí někdo smál. Položila si hlavu na okraj nálevního pultu vedle prázdné sklenice, což byla evidentně pozice, která mu připadala přirozená.

„No problem.“ Ruský přízvuk dodával jeho angličtině cosi ospalého a indiskrétního. „Co tu děláš?“

Dobrá otázka, pomyslela si Monique.

„Byla jsem tady ve jménu ryb,“ řekla. „Ale teď už ne. Teď už tady nejsem skoro vůbec.“

Zasměj se, pomyslela si, ale to on tentokrát neudělal. Místo toho chtěl vědět, jak se jmenuje. Odpověděla podle pravdy, příliš unavená, než aby si vymýšlela.

„Money, to je dost divné jméno,“ řekl muž. „Ale je to dobré jméno. Money jsou vždycky dobré.“

„Ale ne Money! Monique!“

Svěřila mu i své příjmení a nechala se pozvat na sklenku šampaňského. Nechtělo se mu věřit, že někdo s jejím příjmením nepochází z Francie.

Milý Ruse, zmizni klusem, myslela si Monique, která odpovídala jen proto, že neodpovídat bylo obtížnější, když chtěla zůstat sedět u baru.

Vykládal jí, jak se rusky řekne „ryba“. Znal také slovo „poisson“. Mluvil její řečí.

Protože se už nedokázala přimět k odpovědi, dopili své sklenky v tichu.

„V každém z nás je ryba, ale u mě si na ni můžeš sáhnout,“ prohlásil.

Žádná jiná slova by Monique nedokázala přimět, aby se mu podívala do modrých očí.

„Mám branchiální cystu. Nezarostla mi úplně čtvrtá žaberní šterbina,“ řekl ten muž s jistou hrдостí v hlase a ukázal si na krk, který skutečně vypadal otekle a příliš široce v poměru k jeho širhlému tělu.

„Myslela jsem si, že něco takového se vyskytuje jen u novorozenců,“ podívala se Monique. „A že se to hned

operuje.“ Nesmíš hned věřit všemu, co ti napovídá, pomyslela si.

„Teprve před nedávnem se začala zvětšovat. Ale musel jsem to mít už jako dítě, tu otevřenou čtvrtou žaberní štěrbinu. Tehdy mě ostatně operovali kvůli zbytkům žaberní výchlípký na třetím žaberním oblouku.“

Monique nedokázala skrýt, jaký to na ni udělalo dojem. Existovalo jen málo lidí, ve kterých by se náš rybí předeek tak silně prosazoval.

„To je skutečně velice výjimečné,“ řekla.

„Ale zakrátko mi tu cystu vyndají.“

„Ne, nedělej to!“

Vášnivě zamručel. Jak je možné, že si hned nevsimla, jak zvláštní, jak přitažlivý tento muž je.

„Jak se jmenuješ?“ zeptala se Monique.

Jmenoval se Gavril, ale chtěl, aby mu raději říkala Gav.

„Chceš si sáhnout?“ zeptal se.

Monique ostýchavě přikývla. Vzal ji za ruku a položil si ji na krk. Opatrně se dotkla jeho teplé kůže. Opět měla pocit, že ji unáší mořská vína, ale tentokrát to nebylo nijak nepříjemné.

„Jen zmačkni,“ řekl Gav. „Nebolí to.“

Monique tedy stiskla krk silněji. Chvilí cítila jen tlukot tepny, než otok našla. Zdálo se, že Gav nemá námitek, aby se ho něžně dotkla rty. Vína jí v břiše udělala salto.

Když se postavil, ztvrdly jí bradavky jako třešně. Chtěla kolem nich cítit ty nádherné zuby, ta ústa. Odpověděla nejprve rty, pak se roztančily jejich jazyky. Byl stejně velký jako ona, všechno sedělo.

Pohládl ji po prsou. Skrze látku šatů kreslila její bradavka novou, neviditelnou čáru života v jeho dlaní. Monique dýchala rychle, přitiskla se k němu bokem a díky tomuto pohybu ucítila, jak jí v kalhotkách vlhne klín. Jed-

nu chvílku měla pocit, že porušuje slib, který dala svému smutku.

„Pojď,“ řekl Gav.

U sebe na pokoji jí za zády sepal jednu ruku přes druhou. Rozeplnul jí šaty a nechal ji polonahou stát, zatímco on o krůček poodstoupil a pozoroval ji. Monique si ho přitáhla k sobě, osvobodila z kalhot jeho mohutný pyj a drsně ho hladila po varlatech. Na měkkém žaludu se zatřpytila kapička tekutiny. Předklonila se, vyplázla jazyk a olízla ho až k chloupkům, a pak zpět. Pyj sám jako by hledal teplý vnitřek jejích úst. Zasnula si ho mezi rty, masírovala ho rukou, jazykem. Chutnal a voněl po moři. Pokaždé, když zasténala, zasténal muž také, chvění jeho údu mu zrychlovalo dech. Chtěli však víc než tohle, ještě se nesměl udělat, a tak se stáhl z jejích úst zpět.

Když ji zvedl, obtočila ho nohama a na svém malém, kulatém zadečku cítila jeho velké dlaně. Odnese ji do koupelny. Zatímco prudký proud vody plnil vanu, kroužila s jeho žaludem kolem svého hladkého, růžového masíčka, honila ho mezi pysky a rukou. Mručel, kousal se do rtů, přitiskl si ji k sobě a nechal ji klesnout do vody.

Monique se dívala na dva prsty, které jí přistály mezi nohama. Gav hltal pod vodou ústy hned jednu, hned druhou bradavku. Potili se, hekali, kousali. Já tě sním, pomyslela si. Výškrábala se vzhůru, ale pak ji strhly zpět polibky, paže, jeho hlava. Všechno, co na ní bylo růžové, bylo obaleno horkou vodou a vzájemně propojeno žhnoucími dráty: bradavky, rty, vagina i řit. Jazykem i rty nabíjel ty dráty až k prasknutí. Zůstávali pod vodou, až už skoro neměli žádný vzduch, viseli si na rtech, zatímco kolem nich tančily jejich vlasy.

Nadýchla se, vzala do ruky jeho nádherný pyj a vtiskla si ho dovnitř. On vydech, uvolnil se a narážel dál, pomalu a hluboko. Z úst jí vycházel táhlý, zvířecí zvuk.

Obemkla ho a otočila ho na záda, aby si na něj mohla sednout, zatímco kolem nich šplouchala voda. Nejprve si o jeho výdutek na krku opřela tvář, pak ruku. V dlani cítila proudící krev, když se mu nosem zavrtala do chlupů na prsou a nasála proužek potu a vody z jeho kůže.

Monique Champagne se přikrčila, prohnula se dozadu, opřela se o jednu ruku a roztáhla obě kolena, aby ji mohl dobře vidět. Bylo jí to jedno, už se nestyděla, nebránila, nekontrolovala, všechno, ale všechno, všecičko je jen z masa a krve; všechno je skutečné, jen se na ni podívej, protože ona je krásná.

Díval se oddané, rozkoš mu do úst a do očí vložila slova, jejichž počáteční slabiky se tvořily na jeho rtech. Posadil se na okraj vany. Ona mu seděla na klíně, jednu nohu na podlaze a druhou ve vodě. Cítila ho nyní v sobě ještě hlouběji, bylo to příjemné a bolelo to. Všude kolem nich crčela voda. Přitiskli se k sobě čely, on se opět dozadu. Společně se dívali dolů, jak v ní mizí stále rychleji, od špičky až po kořen. Jak dlouze a blyštivě klouže její napjatou kůží. Tam a zase zpátky. Mohl si s ní dělat, co chtěl. Mezi zuby nasávala dovnitř těžký vzduch.

Postavili se, chvěli se a třásli, jeho pyj byl stále v ní, stále ještě byli ve vodě. Boky mu tiskla ruku ke zdi, vytvářela otisky na orosených dlaždicích, zatímco on se jí stále dotýkal prsty. Druhou rukou ji objal, chytil ji ještě nad řadry, jako kamarád, byli kamarádi, zatímco se za dečkem vrtěla v jeho klíně. Narazil do ní hluboko, kousl ji ze zadu do krku, přirazil s ním dovnitř, kousl ji. Líbal ji do vlhkých vlasů, ze strany na tvář, ona se mu oddávala, dávala se celá, seděla mu v klíně, cítila jeho prsty ve svém vlhku, jeho tvrdý penis ve svém těle. Pak položila svou ruku na ruku přítele, milence, svou paži podél jeho paže, jeho ruka ji objímala, vězel v ní tak hluboko, prsty se dotýkal jejího vlhka, skoro, skoro už byla, ano, teď byla, teď,

a on taky, cítila jeho štávu, sténala jako postrčena laň, slyšela, jak jim o nohy bijí víny, poslouchala, jak sténá.

Poklesl v kolenu.

Padli na kolena.

Byli sami bohem.

Ach, ta nepolepšitelná Monique Champagne. Zas a znovu na lov do sebe zapadajícího příběhu, v němž všechno dobře skončí a ona zazáří. Jediná vášnivá noc v náručí Rusa s branchiální cystou stačila, aby se všechny události zbavily své nesmyslnosti. Stopa rozvalin a nezdarů, kterou za sebou nechávala, ji dovedla až sem, k tomuto rybáři, kterého vyjídala vlastním tělem a pevně držela jednou rukou. Ještě chvíli si sama namlouvala, že neví, co pro ni bude znamenat, ale že to bude něco důležitého, to bylo jasné. Muž s pozůstatky záber. Jehož tělo se tak skvěle doplňovalo s jejím. Po všem tom milostném trápení a po všech těch rybách. Jen si zkuste z něčeho takového nevyvodit lásku, jen si zkuste v tom nevidět návrat domů.

„Austraští vědci našli nejstarší důkaz oplodnění petraci v rybí fosilii staré tři sta šedesát pět milionů let,“ pronesla Monique.

„Shut up,“ odvětil Gav něžně.

Ve snu byla rybou, která chtěla z moře ven. Dilema, pomyslela si. Vzduch by ji zahubil s přesností dravého ptáka. Voda plná těžkých kovů slibovala pomalou smrt. A potom Monique Champagne došlo, co je ona vlastně za rybu. Veselosti se jí až zatočila hlava. Pustila se přímou čarou vlhkou masou, stále rychleji klouzající kolem jejích šupin. Když ponořila hlavu do tepla, roztáhla ploutve jako křídla. Obalena rychlým proudem vzduchu, klouzala po hladině. Sama od sebe.

Ani Gav nechtěl, aby zůstalo jen přítom. Posadil se vedle ní na postel, aby si zavázal tkaničky. Když byl hotov,

položil svou ruku na její. Tohle byla jedna z nejsmyslnějších nocí v jeho životě a Monique má místo v jeho srdci. Přesto asi nemá smysl, aby si změnila letenku a vracela se až později. Bude lepší, když se zase uvidí za několik týdnů v jiném přístavním městě. Ostatně i on dnes večer odplovává z Vladivostoku pryč.

„Odplováváš?“ podivila se Monique.

„Jsem lodník,“ řekl Gav. Snažil se odhadnout, kolikrát by se hotelový pokoj vešel do jeho chladírenské lodí, ale ničeho se nedopočetl. Zdálo se však, že by byl moc rád, kdyby se na jeho loď šla podívat.

„Máme ještě trochu času,“ řekl.

Monique myslela na kapičku, která mu sklouzla z břicha a kápla na ni. Nechtěla se jít dívat na loď, ve zbývajícím čase si chtěla spolu s ním přetáhnout prostěradlo přes hlavu a zapomenout, co právě řekl.

„Pojď!“ vyzval ji. Rychlým zhoupnutím ji vytáhl z postele. „Nebudeš věřit vlastním očím.“

„Chladírenská loď, – to je totéž jako přepravní loď?“ zeptala se Monique v taxíku, kde spolu seděli na zadním sedadle.

„Rybáři přeloží svůj úlovek na naši loď,“ vysvětloval Gav, „aby se nemuseli pořádkem vracet do přístavu.“

„A aby se vyhnuli kontrolám,“ štekla Monique.

Gav si odfrkl.

„To taky,“ zamumlal.

Dívali se ven protilehlými okénky, dokud jí Gav nepoložil ruku kolem ramen. Monique přitiskla tvář k jeho dlani. Bylo ticho. Taxík zastavil u přístavu a Gav si během placení vyměnil s řidičem pár ruských slov.

Vladivostok se podle Monique ani v nejmenším nepodobal Istanbulu, ani zátoka Zlatý roh ne. Pozorovala kotvící lodě. Změť stožárů a lanových připomínala hmyz, nohy lučních kobylek.

Procházeli vedle sebe podél lodí. Tu a tam Gav halasně pozdravil nějakého lodníka.

„Vážně bych tě ještě rád viděl, Monique,“ řekl. „To šoustání, to bylo podle mě vážně perfektní.“

„Jo,“ řekla Monique. Vrhla se mu kolem krku, chtěla tu zůstat stát bez hnutí, ve větru na nábreží, tak dlouho, jak jen to půjde. Pevně ji stiskl, a pak vykročili dál společně ruku v ruce.

„Viděla jsi někdy něco krásnějšího?“ zeptal se Gav, když stáli před chladírenskou lodí. Pustil jí ruku.

Do téhle lodí by se vešla spousta hotelových pokojů, dokonce celých hotelů, jak si Monique všimla. Přečetla si jméno na lodním boku. Mumrinskij.

Včera objevila, že má Gav mateřské znaménko. Světle hnědý nepravidelný kroužek na spodní straně zad vlevo, tam, kde měl Thomas shluk pih.

„Tahle loď se plavila v Barentsově moři,“ řekla.

„Jak to víš?“ zeptal se. Nebylo v něm nic podezíravého, jeho překvapení bylo upřímné. Podíval se na svou loď, jako by hledal, kde na ní Monique objevila stopy Barentsova moře.

„Greenpeace ji v Nizozemsku obsadili. Není to zrovna ukázkou poctivého rybolovu.“

Když to říkala, dívala se do země, ale on ji vzal za bradu a donutil ji, aby se mu podívala do očí. Nejtěžší pro ni bylo, že se z nich nedalo vyčíst nic zlého.

„Monique,“ řekl, „ty tohle neznáš. Ty nevíš, co to je, žít z toho, co ti dá moře.“

Přikývla.

„Chtěl bych ti to ukázat,“ řekl.

Odvétla, že není třeba. Že bude lepší vůbec nezačínat. Naposledy přitiskla rty k jeho krku. Čím více se od něj vzdalovala, tím silněji křičel její jméno. Až už ho nebylo vidět ani slyšet.

Monique studovala průhlednou slupku cibule či nějaké luštěniny, kterou vylovila ze svého oběda v letadle. A protože pán vedle ní ji začal se zaujetím sledovat, strčila mu vidličku s jídelm pod nos.

„Nezdá se vám, že se to až neuvěřitelně podobá úhořimu leptocéfalů?“ dotázala se Monique.

„Co prosím?“ vyvalil oči muž. Jeho žena sedící po jeho boku se tvářila, jako by nic neslyšela, a klidně pokračovala dál v jídle.

„Zajímaví tvorové, tihle úhoři, nemyslíte?“ Monique měla pocit, že její hlas zní velmi vzrušeně.

„Ano,“ odpověděl muž velice opatrně. „Ale v tomhle jídle žádný úhoř není.“ Naklonil se nad svůj tácek. Po malém zaváhání si znovu podal sousto do úst.

„Nikdo nikdy neviděl, že by se úhoři třeli nebo kladli vajíčka.“

„Vy jste neslyšela, co vám můj muž řekl?“ zeptala se nyní žena. „Tohle není žádný úhoř. To je kuře.“

Monique se nenechala vyvést z míry a dál si vedla svou. „Děje se to pravděpodobně v Sargasovém moři, protože tam se najednou objevují úhoři larvy. Jsou to takové průhledné provázky.“

„Ach tak,“ pronesl muž.

„Celé dva roky plují a plavou ta stvořeníčka spolu s Golským proudem, dokud nedosáhnou kontinentální desky. Pak se pomalu zakulatí. Však víte, jak úhoři vypa-
dají. Nejdřív jsou však ještě pořád průhlední.“

Žena se zatvářila kysele a odložila vidličku.

„V tomhle stadiu se jim říká monté. Tři roky jim trvá, než dosáhnou evropské sladké vody!“

„Jo jo.“ Muž si poposedl. Vřhl zoufalý pohled na manželku, která demonstrativně odložila ubrousek. Dějala, že si čte časopis, zatímco Monique mluvila stále hlasitěji a hlasitěji.

„Zbarvují se, pořádně vyrostou a dožívají se vysokého věku! Jsou to živočichové, kteří mají rádi úkryt, schovávají se mezi kořeny rákosí, zahrabávají se. A aby se mohli vytrít, plavou ještě naposledy zase zpátky do Sargasového moře! Klidně třeba šest tisíc kilometrů, když to musí být! Ta cesta je tak dlouhá, protože se posunuly kontinenty! Protože se Atlantský oceán za ty miliony let, co jsou úhoři na světě, pořádně zvětšil! Ale oni to nevzdávají! Plavou a proplétají se pevninou, dokud se tam nedostanou!“

„Nemůžete mluvit tišeji?“ okřikla ji žena naléhavě. Zdálo se, že se jí nelíbí, jak různí lidé vytahují nad své opěrky hlavy a dívají se jejich směrem.

„Proč nám to všechno vyprávíte?“ zeptal se muž. Chtěl, aby to znělo odmítavě, ne povzbudivě. Jeho žena s odfrknutím schovala hlavu zase za časopis.

„Protože oni teď vymírají!“ zakřičela Monique. „My je ničíme! Chápete mě? Chápete, že tady je něco špatného? Všechna ta zmařená krása. Ta zmařená krása!“

Letuška ji přátelsky vyzvala, aby si šla sednout k ní dozadu do kabiny. Monique přikývla a následovala ji. Po zbytek cesty byla velice tichá.

V Moskvě naposledy přistála na cizí půdě. Za několik hodin dorazí do vlasti. Snažila se uvěřit, že se vrací domů, ale pořád cítila, že je to lež. Země, do které se vrátí, bude stejně cizí jako všechny ostatní. Každým krokem, který ji přiblížoval k hale C, východu 53, jí to bylo stále jasnější: nikam se vracet nechce. Protože tam nebude Thomas. Chtěla by, aby tam Thomas byl. Chtěla ho slyšet. Nevolo-
lala mu od té doby, co jí před měsíci napsal v esemesce: „Laskavě nevolat po půlnoci.“ Laskavě. Teď se musela té konfrontace odvážit, musela se ujistit, že už není žádný jejich příběh, že jí nepříjde vyzvednout na letišti, že ji

KASPICKÉ MOŘE

už nikdy nebude vyzvedávat ani doprovázet na žádném letišti světa.

Zatímco vytáhla číslo, které nemohla zapomenout, doufala ještě, že se za chvíli prokáže opak.

„Haló?“

Jak to, že ten hlas zůstal tak blízce známý, jak to, že jí do očí jako na povel vyhrkly slzy. Thomasi!

„Haló?“

A Monique Champagne to mezi vzlyky udělala ještě jednou. „Hihihí.“ Poťouchlý trpaslík. Jako dřív, a dokonce ne tak dávno, několikrát za den.

„Haló?“

„Hihihí. Hihihí.“ Tím poťouchlým trpaslíkem byla ona. A on vzápětí také. „Hihihí.“

„Co se děje?“ Byl to ženský hlas, nějaká žena v pozadí, která se ho ptala.

„Nějaký vtípálek,“ řekl, než zavěsil.

A ona se pořád ještě smála jako poťouchlý trpaslík, když mezi zavazadly a cestujícími roztáhla ruce a dala se do běhu. Zatímco se lidé kličili z cesty a jí tekla nuda z nosu, smála se vzlykavě jako poťouchlý trpaslík. Vtáčela do duty free shopu a zastavila se až u regálu se sklenicemi. Dlouhé řady sklenic plných tuňáků, které začala otevírat, aniž by se obrátila k okolostojícím či prodávákám, které ji obklíčily, aniž by naslouchala jejich hlasům, které kolem ní sílily, ale nedokázaly jí zabránit, aby vrazila do jedné ze sklenic celou ruku, vytáhla z ní maso velké, rychlé ryby a začala si ho cpát do pusy. Hltavě ji vyjedla celou – pusou příliš plnou, než aby žvýkala se zavřenými ústy. Dokud v ní nezmizel i poslední ždíbáček rybího masa ve vlastní šťávě.

Když se postaví na postel, vidí Monique Champagne okénkem vysoko ve zdi až na moře. Neví, jaké je to moře, není si dokonce ani jistá, jestli to tam mezi horami a smrky je skutečné moře. Mohlo by to být také jezero nebo obrovský rybník. Dívá se však málokdy. Většinou leží na zádech, někdy na břiše, ale jsou chvíle, kdy se její tělo chce hýbat, kdy se lадně stáčí kolem opadáných zdí, odděluje se od nich. Nohy se sunou a poskakují po vrzajícím linoleu, zápěstí opisují kruhy, praská jí za krkem, když točí hlavou. Trup, záda, boky se ohýbají na všechny strany – potí se.

Jednou jedinkrát ji obyvatelka tohoto domu pozorovala škvírou ve dveřích, když tancila. Měla kolem vlasů šátek a v ošlehaných rukou svírala větve. Monique svrážila své rozpálené čelo, vrhla se ke dveřím a s bouchnutím je zavřela.

Nemá ráda, když na ni někdo civí, ale když žena vejde do místnosti, je Monique mírná. Stačí, že nemluví. Možná ta žena dělá jen svou práci, možná jí platí, aby se o Monique starala. To je však jen málo pravděpodobné. Nechodí v bílém plášti, vypadá chudě a nemluví anglicky. Většinou se jen dívá, pozorně a vyčkávavě. Má vodnaté zelené oči, vážný pohled, obličej je tmavý, poznamenaný proměnlivostí počasí. Nebude o mnoho starší než Monique. Často přináší talíře s jednoduchým pokrmem: tvaroh, tvrdý chléb, malá, svrážtlá jablka. To se pak posadí na okraj postele a dívá se, jak Monique jí. Někdy jí z úst zurčí vodopád mateřského jazyka, otázek, opakovaných stále

hlasitěji v naději, že vyšší hlasitost může podpořit srozumitelnost. Monique si myslí, že je to ruština. Tady nejde rozpoznat nic, ani jazyk, ani zemi, ani roční období.

I její oblečení je divné. Má na sobě světle modrou teplovodivou soupravu, která by mohla být také pyžamem vyrobeným ze syntetické látky, a proto páchne potem. Každou noc si stahuje kabátek i kalhoty, aby je nechala vyvětrat. Husí kůže jí vždy nakonec přesvědčí, aby své vůni nepřikládala žádný význam.

Spí lačně, v noci i přes den, jako by doháněla celá léta. Většinou je ticho, jen někdy má pocit, že k ní z dálky doléhá výkřik kohosi, kdo má strach nebo kdo bojuje. Možná jsou tu ještě další jako ona, v jiných místnostech. Ale Monique nevyjde ze dveří, aby se přesvědčila, chce, aby dveře zůstaly bezpečně zavřeny, schovává se pod peřinou, ve spánku, ve snech. Sedí ve vaně a pevně svírá rybu, zatímco voda odtéká. I on se toulá jejími sny, její Thomas, a žádný bývalý. Navštěvuje ji každou noc, každý den ji zvedá z vany. Chce jenom ji a z jeho doširoka otevřených očí prýští láska proudem. Ona ho líbá, líbá ho a probouzí se s úsměvem. Ale má také noční můry, kdy slyší, jak vzduchem sviští otáčející se nože a jak Thomas tleská, když jim Monique nastaví hrud. A zatímco ona smrtelně krvácí, on jí ukazuje, jak se po něm válí jiná – krásnější a pružnější.

Po nějakém čase Thomas zmizí. Monique bloudí prázdnými pokoji jejich domu, volá ho stejně neúnavně jako zbytečně. Ještě jednou ho spatří, jak jde po pláži k moři. Ona se žene za ním, volá jeho jméno, křičí, že mu přeskočilo, ale nikdy ho nedostihne. A vlny mu už olizují kotníky. Ona žebřá, žadoní, aby se otočil, aby se na ni podíval. Má dojem, že by i chtěl, protože zůstal stát, zdá se, že ji slyší. Vodu má až po kolena. Obrací se, otáčí hlavu za jejím hlasem, ale ona ho nepoznává. Jeho obličej se ztratil,

nejprve nos, pak ústa. Zavírá oči, už ji nikdy neuvidí, už nelze rozlišit, kde končí uši a začíná lebka, její hlas už nepronikne dovnitř stále hladší kůží. Moře pohltilo jeho boky, ramena, spolkló ho celého, plave od ní pryč. Monique se potápí do jedné vlny za druhou, svým tělem je navléká na sebe jako jehla korálky, hledá jeho hlavu mezi příbojem, dno pod vodou se stalo pouští, moře je prázdné, on je pryč.

Dokonce i po tomto snu stále setrvává v jejích myšlenkách. Někdy vzpomíná na jeho arogantní úsměv, na každý škrť v útech, na každé odmítnutí, každý nedostatek rovnováhy v její neprospech. Tehdy se z tance stává útok, kdy se vrací zpět ke stěnam a opracovává je zatátými pěstmi. Někdy, ještě pořád, před sebou vidí, jak se zdřívá po návratu domů. Jako by mezi ránem a večerem uběhla léta, on vrká něžnosti, ona se řítí ze schodů dolů, on otevřívá náruč, aby ji objal. Při těchto vzpomínkách tvoří její tanec jednotlivé trhavé pohyby a místností duní skoky, při každém mávnutí, každém obratu tancí sama.

Přesto ho postupem času postrádá méně než sama sebe. Zbyly z ní pouze drátky, střepy a ztuhlá plastelína. Opatrně si s nimi hraje, ale nedokáže z nich vytvořit nic kreativního.

Příště, když jí žena přinese tvaroh a jablka (chleba došel už před drahým časem), požádá ji Monique o zrcadlo. Znázorní to slovo obrazně, dělá, jako by už jedno držela a česala si vlasy. Žena ji pochopí a přinese jí malý exemplář se skvrnami a ulomeným rohem. Monique zkoumá vlastní obličej, zatímco žena jí nepřestává zírat do týla. Očividně má pocit, že na to zhlížení se musí dohlédnout. Monique samozřejmě ví, že je to ona. Přesto má pocit, že se na ni dívá žena, kterou zná jen tak od vidění a která kdysi vzbudila její zájem svým zvláštním chováním. Také jí dochází, že zvuky, které považovala za

možné výkřiky v dálí, by mohli být klidné ptáci, kteří zpívají, protože skrze listy stromů prosvírá slunce.

Žena ji nepřestává krmít a ani mluvení na ni nevzdává. Na odpovědi už dávno nečeká. V proudu jejích slov se již neobjevují žádné přestávky, nemluví stále hlasitěji, její věty se neshlají k otazníkům, ale přecházejí zpěvně a konejšivě jedna v druhou. Monique ji poslouchá stále raději, ty monology ji uklidňují. Někdy zadoufá, že by si žena mohla sednout na okraj postele, přitisknout ji k sobě, obejmout ji. To se však nikdy nestane.

Obdiv Monique k obyvatelce domku narůstá. Dívá se na její svalnaté paže, když myje podlahu, snaží se jí pomoci tím, že si ustele postel. Jednou se škvírkou dveří dívá, jak žena v další místnosti zapaluje kamna; jistota, se kterou škrtná sirky, láme větev o koleno, zapaluje oheň. Monique se nejistě usměje, když žena vzhledne. Ta položí kovový pohrabáč na podlahu, narovná si záda, povolí svaly na rukou. Z pohledu, který mírně spočívá na Monique, lze vyčíst: Co si mám s tebou počít?

Monique ví, že tohle nemůže trvat donekonečna. Ví, že přijde den, kdy jí žena jasně naznačí, že musí odejít, protože je spolu nic nespojuje, protože vlastně nikoho s nikým nic nespojuje, lidé na sebe narážejí čistě náhodou, opřou se o sebe, až jeden udělá krok stranou a ten druhý padne. Tak to chodí, Monique to ví, ale nechce pryč.

Když jde žena nakupovat, uklidí dům. Při návratu domů – v ruce velký košík s trochou zboží – klouže žena pohledem po vydrhnuté podlaze a čistých talířích. Nic k tomu neřekne, nezdvihne palec. Chce však, aby se Monique prošla po zahradě, láká ji ven úsměvem, ukazuje jí vlastnoručně vypěstovanou cibuli. Napříště se procházka protáhne až k plotu, a potom dál, až k prvnímu stromu řídkého lesíka. Monique ví, co ta žena dělá. Chce ji obe-

známit se světem mimo dům, ukázat jí, že se v nové cestě neskrývá žádné nebezpečí. Z donucení se nechá vždy dovést o něco dále od svých zdí, v obavě, aby obyvatelku domu neurazila odmítnutím, šťastná, když se zase vrací.

Jednoho rána spatří škvírou ve dveřích muže přecházejícího po pokoji. Postaví na laminátový konferenční stolek sklenici s černou náplní, posadí se vedle obyvatelky na gauč, zvedne k ústům šálek čaje, napije se, spatří ji a řekne: „Hello, how are you?“ se silným přízvukem. Obyvatelka domu se podívá nervózně nejprve na něj, pak na Monique.

Muž se představí jako její bratr a nazývá svou sestru Ninou. Je lodník a cestuje všude po světě. Proto mluví anglicky. Nina mluví jen rusky. Monique přikyvuje.

V té sklenici je kaviár. Monique ví, že jeseterovi trvá sedmnáct let, než pohlavně dozraje, a že mu pak rozřezou břicho a vyberou vaječníky. Je to prehistorická ryba – mírumilovná, pasivní, obrovská. Ale z těchto vajíček už nic nebude, čekají za sklem, až je někdo sní, ani nestihla začít svůj život.

Teď to přijde, myslí si Monique, teď mě pošlou pryč.

Nejprve se obyvatelka domu pustí do dalšího monologu. Bratr ji tu a tam přeruší, aby přeložil, co říká. Je to příběh o tom, jak ji žena našla, zdánlivě bez života, ležící na zádech na skále ve vodě. Nina vzrušeně vypráví, naznačuje dýchání z úst do úst, napodobuje, jak Monique kašlala, jak si ji jako dítě přivázala na záda a přinesla domů. Bratr překládá.

Jak se dostala na tu skálu ve vodě, to by rádi věděli, a jak se jmenuje a odkud pochází. Nina nenašla žádný pas, ani jediný dokument, na kterém by bylo její jméno. Zkontrolovala cedulky Moničiných zničených šatů: vyrobena ve Vietnamu, z toho se také nic nedozvíš.

Monique by je ráda uklidnila, doufá, že se tím zvýší její šance zůstat. Tichým, chraptavým hlasem jim poví, co chtějí vědět – jméno, národnost, věk. Tyto odpovědi už dříve poskytla policii, která si pro ni přijela na letiště v Moskvě.

„Proč?“ chce vědět Nina s bratrem.

„Protože jsem odmítla zaplatit sklenici naloženého tuňáka,“ vysvětluje Monique. „A protože jsem nedokázala přestat křičet, i když jsem chtěla.“

„A potom?“

„Na policii mi sebrali pas a kabát.“

„Kabát?“

„Ano. Ale pak si mě nikdo nevšímal. Prostě jsem vyšla ven. Zrovna jel kolem autobus. Nastoupila jsem do něj, protože mi byla zima. Jela jsem až na konečnou a pak jsem nastoupila do jiného autobusu. Neměla jsem ale jízdenku, a tak mě z něj zase vysadili. Pak jsem cestovala ještě kus vlakem. Jela jsem hodně dlouho.“

„A kam ses chtěla dostat?“

Monique stísněně pokrčí rameny. Obyvatelka domu přeruší ticho a řekne něco rusky.

„Pověz nám jen to, co sama chceš,“ řekne bratr. Oba poslouchají povzbudivé pokyvují.

Monique se snaží vybavit si nejen to zoufalství, ale i fakta.

„Našla jsem loď, loďku, odveslovala jsem pryč, ale byla jsem tolik unavená. Pokaždé, když jsem otevřela oči, přišlo. Děšť je to poslední, co si ze své cesty pamatuju.“

To poslední, avšak ne jediné. Pamatuje si útržky přírody, dítě na náměstí, které s nůžkami v ruce honilo kočku, rvačku mezi mladým a starým mužem na peroně, pomoc od cizích lidí, miskou boršče a sladký koláček, který jí někdo nabídl, rozzlobený křik, několik nepřijemných doteků, celé dny v osamění, žízeň, opuštěný dům s ote-

vřenými dveřmi a rozbitými okny, kde přenocovala. Ryby, jak plavou kolem její lodi a ona se z toho pokouší vyčíst spřízněnost duší, snahu najít v jejich společnosti zalíbení, potom strach z úderů jejich ocasů v noci, a ještě později vztek na sebe sama, že se navzdory hladu neodváží žádnou z nich chytit, a to jen proto, že neví, jak se to dělá.

Není jasné, jakou reakci vyvolají její slova, která bratr Nině překládá. Naslouchají jí soustředěně, ale možná jí všechno nevěří.

Monique teprve teď došlo, že už nějakou chvíli mlčí, když jí sourozenci dvoujazyčně položí otázku.

„Víš, jaké moře tohle je?“

Monique odvrátí hlavu od okna, od světa venku, a zakrouť hlavou.

„Kaspické moře. Tohle je Dagestán.“

Sestra a bratr se na ni nyní dívají s jistou zvědavostí. Rádi by věděli, jaký pocit v ní jejich odhalení, jejich existence vyvolaly. Neuvědomují si, že pro Monique znamenají všechno, protože se u nich cítí v bezpečí a už se tak dlouho snaží vrátit domů.

Monique se teď domnívá, že svůj život může chápat jako řadu po sobě následujících pohledů, které na ní spočinou a nakonec se odvrátí. Řadu začínající obdivnými pohledy rodičů, kteří vidí své prvorozené dítě, pokračující pobavenými pohledy přátel, zamilovanými pohledy milenců, strídajícími se s nepřátelskými pohledy, před kterými musí čas od času odevšad utíkat. Nyní na ní spočívá jediný pohled, který ještě dokáže snést: pohled téměř neznámých lidí, kteří to s ní myslí dobře. Nemůže se toho pohledu nabažít.

„Zítřka půjdeme na ambasádu tvojí země,“ říká Ninin bratr. „Tam ti pomohou.“

Monique vrtí hlavou mnohem klidněji, než se cítí.

„Chci tady zůstat.“

„Ne, nechceš.“ Je to Nina, kdo to říká, ale její překladatel si evidentně myslí totéž. „Tohle není místo pro tebe.“

Napustí jí vanu, připraví oblečení, nahřejí ručníky, i když venku není žádná zima. Zatímco se myje, sleduje Nina opět její zátylek a jde blíž, když se Monique potopí. Hlídá mě, myslí si Monique Champagne.

Tu noc nespí, je vyděšená, že bude zase muset odjet. Konečky prstů tukající do matrace počítají, kolikrát se přestěhovala, a potom lidi, se kterými se vyspala. Začíná znova, zdá se, že na některé pokoje a domy zapomněla, u někoho nikdy neznala jméno, není jí dost jasné, kam až sahá „vyspat se s někým“. S rukou před ústy si vybavuje spolunocležníky, díky nimž ji na mysli vytane zapomenutý víkend. V duchu před ní defilují útrapy i požitky. Ně kdy se pousměje, ale častěji se bací dlaní do hlavy nebo do matrace, vrací úder jako v bojovém sportu nebo při bodavé bolesti. Vzpomíná na všechny koupele, na Oskara a na Gava, na všechny odtoky, na kterých ji kdy Thomas nechal sedět. A zase skončila u něho, u toho jediného, pravého. Pravého? Touha po něm ji začíná nudit, ale nemůže se jí vyhnout, a to jí právě rozčiluje. Neví, co byl vlastně největší omyl – léta s ním, anebo jeho rozhodnutí odejít. Stále ještě si myslí, že to druhé, protože to první je možná horší, přece jim bylo spolu dobře, přece jen jim spolu bylo dobře, lépe než ostatním.

Dnes v noci jí není zima, je nahý, a přesto se potí až běda. Mezi vlhkými prostěradly čeká na svítání, které se dlouho schovává v moři. Aby se zchladila, chodí tichounce po pokoji. Škvírou vidí Ninu a jejího bratra. Ona spí na gauči, on na zemi, oba s otevřenou pusou: rodinný rys, nebo náhoda. Nemůže už tu postel děle blokovat, jen ještě jednou si na ni stoupne, aby vyčkala rána. První záblesky světla ignoruje, ale když spatří proužek slunce,

otevře okno. Nechce Ninu a jejího bratra vzbudit, nechce je zatěžovat starostmi o ni.

Nohy, ty dokonalé kostní struktury, ji samy nesou k moři. Monique Champagne ví, že neuspěla, že projekt, kterému říkála můj život, se nezdařil. Ačkoli se více než ostatní snažila, aby dokázala něco mimořádného, aby skutečně byla. Možná právě v tom spočívá to poučení, nebo ten vtíp: že se snažila až moc.

Její příběh skončil smutně, ale jasně. Musí pochopit, že teď už může následovat jen zhodnocení.

Neví, co se stane s rybami, s lidmi, se zelení, s moři a s bombou. Neví nic, jen že to stále bolí, že její konec pořád nesnesitelně bolí a že ji už téměř celou strávil. Ještě pár coulů a bude pryč. Už má vodu až po ramena, už se může potopit.

Cosi v ní však klesne, nahromadí se v ní, roztáhne se. Cosi jí z větší objem plic, dá zármutku prostor, aby se vznášel dokola, až se unaví. Monique tomu nejprve nedůvěřuje, nemůže uvěřit, že by tomu mohla uvěřit. Žáda, pod nimiž se vzdouvají vlny, jsou její, hrud, na níž spočívá obloha, je také její. Pod kůží jí klokotá krev, žene se jí břichem, jako spirálka se otáčí kolem každého obratle v páteři, kolem každého článku prstů, jejím srdcem, hrdlem, červenými, vlhkými, sluncem rozpálenými tvářemi, očima plnými slz nepochopitelného štěstí. Pluje, může se obrátit na všechny strany, voda ji nese. Teď už to ví: je bojovníkem oslňujícího světla, bojovníkem čistého zlata. Se smíchem ztrácí vědomí, odevzdává se, stává se součástí moře, které ji vyzdvihne nad sebe, houpá ji, unáší, předává z vlny na vlnu, až ji jedna vlna vymrští na zem, kde se nadechne, nadechne se, ona, Monique Champagne, která ještě stále žije.

Edice **neewit** svazek 32.

Annelies Verbeke

SPASTE RYBY

Z nizozemského originálu *Vissen reddden*

přeložila Jana Pellarová

Odpovědná redaktorka Veronika ter Harmsel Havlíková

Jazykové korekce Jana Křížová

Typograficky upravila a obálku navrhla Lucie Mrázová

Vydalo nakladatelství Kniha Zlín,

Ing. Marek Turňa, Na Drahách 369, 760 01 Zlín,

v roce 2013

Výtiskla tiskárna Carter/reproplus, s. r. o., Praha

Vydání první

Všechna práva vyhrazena

www.knihazlin.cz

info@knihazlin.cz

ISBN 978-80-87497-19-7